

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

RMUTK JOURNAL OF LIBERAL ARTS

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2
กรกฎาคม - ธันวาคม 2563

VOL.2 NO.2
JULY - DECEMBER 2020
ISSN 2697-5572
(ONLINE)

บทความวิจัย

- การศึกษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอในนิทานพื้นบ้าน
- Student perceptions of learning hospitality related English vocabulary using the Line social networking application on mobile devices in the classroom at the undergraduate level
- การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา คณะอุตสาหกรรมบริการ
- การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันมีความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู
- การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
- เว็บไซต์และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น
- การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรณีศึกษา คณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์
- การประเมินความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน: เกาะไหลน ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต

บทความวิชาการ

- ลิขสิทธิ์ในงานวิชาการยุคเทคโนโลยีดิจิทัล

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

(RMUTK Journal of Liberal Arts)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2563

Vol. 2 No. 2 July - December 2020

ชื่อวารสาร วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ (RMUTK Journal of Liberal Arts)

เจ้าของ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

วัตถุประสงค์ของวารสาร

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ (RMUTK Journal of Liberal Arts) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้คณาจารย์ ข้าราชการ นักวิชาการ ตลอดจน นิสิต นักศึกษา และบัณฑิต ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิชาการ งานวิจัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้วิชาการใหม่ ๆ ที่หลากหลายจากสถาบันต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์ความรู้ ในสาขาศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์

ลักษณะของวารสาร

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ เป็นวารสารที่รวบรวม เผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ด้านศิลปศาสตร์ และสังคมศาสตร์ อาทิ ภาษา ภาษาศาสตร์ การท่องเที่ยว การโรงแรม อุตสาหกรรมบริการ ศิลปวัฒนธรรม การออกแบบผลิตภัณฑ์ การศึกษา หลักสูตรและการสอน เทคโนโลยีทางการศึกษา กฎหมาย สังคมวิทยา มนุษยวิทยา จิตวิทยา นานา และบริหารธุรกิจ

นโยบายการจัดพิมพ์วารสาร

1. เรื่องที่จะนำลงพิมพ์ในวารสารนี้ต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสาร รายงาน หรือสิ่งพิมพ์อื่นใดมาก่อน
2. เนื้อหา บทความ หรือข้อคิดเห็นที่พิมพ์ในวารสารเป็นความคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย
3. เจ้าของบทความต้องรับรองเรื่องจริยธรรมนักวิจัยในเอกสารแบบฟอร์มรับรองสิทธิ์ ก่อนส่งบทความ
4. ต้นฉบับจะต้องได้รับการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนตีพิมพ์

กำหนดออกวารสาร

ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

การส่งต้นฉบับ

- ส่งไฟล์ต้นฉบับในรูปแบบไฟล์ .doc และ .pdf
- ส่งผ่านระบบออนไลน์ สามารถเข้าไปได้ <http://www.lartsjournal.rmutk.ac.th> เท่านั้น
- เมื่อสมัคร (Register) และเข้าระบบ (Login) ให้กรอกข้อมูลประวัติ (View Profile) ประกอบด้วย ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ก่อนส่งเอกสาร
- เมื่อได้รับเอกสารตอบรับการพิจารณาบทความ ให้เจ้าของบทความส่ง แบบรับรองสิทธิ์บทความที่ลงพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

การติดต่อ

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

เลขที่ 2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120

โทรศัพท์ 02 287 9600 ต่อ 7330

ภาพถ่ายปก

นายเกียรติศักดิ์ แซ่โคว์

ออกแบบปก

อาจารย์ ดร.ชนัญชิดา ยุกศิริรัตน์

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

อาจารย์สมพร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จำนง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายชล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริวัตร

อาจารย์ ดร.ธวัชชัย

ปิยะพันธ์

แก้วเพชร

ชุดเจือจิ้น

คัมภีร์ภาพพัฒน

สารวงษ์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ผู้ทรงคุณวุฒิกองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อัฉร

ศาสตราจารย์กิตติคุณ วัณณะ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ สุชาติ

รองศาสตราจารย์ ดร.โกนิจู

รองศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์

รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงค์

รองศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย

รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส

รองศาสตราจารย์ ดร.พัชรินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ

รองศาสตราจารย์ ดร.รชพร

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร

รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันทริน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อริยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชาญ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสวัตรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์

วงศ์โสธร

จุฑะวิภาต

เถาทอง

ศรีทอง

เลาหะเพ็ญแสง

ฐานดี

ช่วยบำรุง

สังข์รักษา

พานันท์

หังมะ

โชคเหมาะ

จันทร์สว่าง

ชนิษฐานันท์

คงศิริรัตน์

รัตนอุบล

รักษาสคร

คูหา

ภาวิเศษ

อมรกุล

ณ กลาง

สินธุ์ศักดิ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยพะเยา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลีชัย

ปัญญาวงศ์งาม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิติรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดลัด

อาจารย์ ดร.ชนัญชิดา

อาจารย์ ดร.เจียมจันทร์

อาจารย์ ดร.นิพากรณ์

งามสุขเกษมศรี

พุกาธร

ยุกติรัตน์

จันทร์คงหอม

แสงสว่าง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กรรมการตรวจสอบและพิจารณาบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลีชัย	ปัญญาวงศ์งาม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์ ดร.เจียมจันทร์	จันทร์คงหอม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์ ดร.นิพนธ์	แสงสว่าง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์	งามสุขเกษมศรี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดัลัด	พุกาธร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์ ดร.ชนัญชิตา	ยุกติรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กรรมการตรวจรูปแบบ

อาจารย์ ดร.เจียมจันทร์	จันทร์คงหอม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์ธัญญาภัทร์	เลิศจันทร์างกูร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กรรมการพิสูจน์อักษร

อาจารย์จิรัตน์	เพชรรัตน์โมรา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์ Dermot P S	White	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์จันทนา	วงศ์หาญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์ มนัสวี	ดวงลอย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กรรมการจัดการงานเอกสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญญาภา	แจ้งสี่	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์มนัสวี	ดวงลอย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์จันทนา	วงศ์หาญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กรรมการจัดการฐานข้อมูล

อาจารย์พูนศักดิ์	วงศ์สวัสดิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
นายเกียรติศักดิ์	แซ่ไคว้	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

กรรมการตรวจอ้างอิง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดัลัด	พุกาธร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์ ดร.ชนัญชิตา	ยุกติรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
อาจารย์จันทนา	วงศ์หาญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

บทบรรณาธิการ

การศึกษาใน “ความปกติใหม่” หรือ “New Normal” ที่จะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่เป็นความท้าทายในสภาวะ Social distancing ที่นักการศึกษาทุกระดับจะต้องเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ และปรับใช้นวัตกรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ นักการศึกษาจึงต้องสร้างความรู้ในหลากหลายมิติ และนำเสนอผลงานในรูปแบบการวิจัย อันเป็นภารกิจสำคัญของบุคลากรทางการศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัย รวมถึงนักศึกษาในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา จากสถานการณ์ดังกล่าวทางคณะกรรมการกองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ ได้ให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2563 ได้แล้วเสร็จสมบูรณ์

วารสารฉบับนี้เป็นวารสารสายสังคมศาสตร์ จัดทำโดยคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ได้รวบรวมบทความวิชาการและบทความวิจัย ทั้งบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทุกบทความจะได้รับการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) พิจารณาน้อยเรื่องละ 2 คนที่มีความเชี่ยวชาญ หรือเกี่ยวข้องกับเนื้อหาบทความ ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาจะไม่อยู่ในสังกัดเดียวกันกับผู้เสนอบทความ เป็นการประเมินแบบ double-blinded review บทความคุณภาพสูงทั้งบทความวิชาการ บทความวิจัย ที่มีประโยชน์ในวงการศึกษา จะได้รับการตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ ในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการตอบรับแนวคิดนวัตกรรมการศึกษาในยุคความปกติใหม่ และสำหรับบทความที่ได้ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ มีทั้งสิ้น 9 บทความ แบ่งเป็นบทความภายนอก 6 บทความ บทความภายใน 3 บทความและแบ่งเป็นประเภทบทความวิจัย 8 บทความ และบทความวิชาการ 1 บทความ มีรายละเอียดดังนี้

บทความวิจัย 8 บทความ ดังนี้ 1) การศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอในนิทานพื้นบ้าน ผู้เขียน: วิเชษฐชาย กมลสัจจะ 2) Student perceptions of learning hospitality related English vocabulary using the Line social networking application on mobile devices in the classroom at the undergraduate level ผู้เขียน: Alan Robert White and Parawee Namwong 3) การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ ผู้เขียน: ชมพู โกดิรัมย์, นฤมล พระใหญ่ และนริศรา ศิริพันธ์ศักดิ์ 4) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู ผู้เขียน: นฤมล พระใหญ่, ธรรมโชติ เอี่ยมหัตตะ และ นริศรา ศิริพันธ์ศักดิ์ 5) การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ผู้เขียน: สุกิจ ชื่นรวนชัย, สราณี สุทธิศรีปก 6) เว็บไซต์และสื่อการเรียนรู้ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นภาษามือ ผู้เขียน: นิกร กรณิกกลาง, รุ่งทิพย์ โคบาล, กิตติศักดิ์ ยิ้มช้าง, วิฑูรดาศรี และ ปารวี ขำแจ้ง 7) การศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจและคณะศิลปศาสตร์ ผู้เขียน: รัตนสุวรรณ วรรณ, พัศย์ชญา พานพิชัยทวี และ ดร.รุจจิพร บัวแก้ว 8) การประเมินความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน: เกาะโล้น ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต ผู้ประพันธ์: ดร.มนรัตน์ ใจเอื้อ และบทความวิชาการ 1 บทความดังนี้ 9) ลิขสิทธิ์ในงานวิชาการยุคเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้เขียน: ผศ.ดร.สุวิมล พิชญ์ไพฑูริย์

วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ได้มุ่งมั่นในการสร้างความเข้มแข็ง และส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการในสายสาขาสังคมศาสตร์ อุตสาหกรรมบริการ ศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์ เพื่อเป็นฐานกำลังสำคัญต่อบทบาทของนักวิชาการไทย ทั้งนี้กองบรรณาธิการขอขอบคุณนักการศึกษา นักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความสนใจ และร่วมบทความเพื่อตีพิมพ์ รวมทั้งขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการกลั่นกรองทุกบทความคุณภาพ ทำใหวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์อย่างมีคุณค่ายิ่ง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลิขัย ปัญญาวงศ์งาม

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

การศึกษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอในนิทานพื้นบ้าน THE STUDY OF PGA K'NYAU CULTURAL IDENTITY IN FOLKTALES วิชชุชญา กมลสัจจะ.....	1
STUDENT PERCEPTIONS OF LEARNING HOSPITALITY RELATED ENGLISH VOCABULARY USING THE LINE SOCIAL NETWORKING APPLICATION ON MOBILE DEVICES IN THE CLASSROOM AT THE UNDERGRADUATE LEVEL Alan Robert White and Parawee Namwong.....	20
การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ THE STUDY OF INVARIANCE OF SOCIAL COMPETENCE MEASUREMENT MODEL OF INDUSTRIAL SERVICE STUDENTS ชมพู โกติรัมย์, นฤมล พระใหญ่ และ นริศรา ศิริพันธ์ศักดิ์.....	31
การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู A FACTOR ANALYSIS OF SELF-AUTONOMY FOR PROFESSIONAL TEACHER นฤมล พระใหญ่, ธรรมโชติ เอี่ยมทัศน และ นริศรา ศิริพันธ์ศักดิ์.....	42
การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ THE STUDY OF OUTDOOR LEARNING ON ONLINE TEACHING MEDIA FOR YEAR 4 MECHANICAL ENGINEERING STUDENT, FACULTY OF TECHNICAL EDUCATION, RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY KRUNGTHAP สุกิจ ชื่นนวนิชย์ และ สราณี สุทธิศรีปภ.....	54
เว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น THE WEBSITE AND LEARNING MEDIA FOR BASIC SIGN LANGUAGE นิกร กรณีกกลาง, รุ่งทิพย์ โคบาล, กิตติศักดิ์ ยิ้มช้าง, วิฑูรดา ศรี และ ปารรวิ ขำแจ้ง.....	60
การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลกรุงเทพ กรณีศึกษา คณะบริหารธุรกิจและคณะศิลปศาสตร์ THE STUDY OF STATE, ENGLISH LANGUAGE PROBLEMS AND ENGLISH LANGUAGE NEEDS AMONG STUDENTS OF RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY KRUNGTHAP: CASE STUDY OF THE FACULTY OF BUSINESS ADMINISTRATION AND THE FACULTY OF LIBERAL ARTS รัตนสุวรรณ วรรณ, พัศย์ชญา พานพิชัยทวี และ ดร.รุจจิพร บัวแก้ว.....	72
การประเมินความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน: เกาะโล่น ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต THE EVALUATION OF HAPPINESS FROM COMMUNITY BASED TOURISM: KOH LOHN, RAWAI SUBDISTRICT, PHUKET มนรัตน์ ใจเอื้อ.....	88

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ

ลิขสิทธิ์ในงานวิชาการยุคเทคโนโลยีดิจิทัล

COPYRIGHT OF ACADEMIC WORK AT DIGITAL AGE

สุวิมล พิชญไพบูลย์..... 99

ภาคผนวก

ข้อมูลทั่วไปของวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ..... 105

รูปแบบและเกณฑ์ต้นฉบับวารสาร: วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ..... 105

การอ้างอิงในเนื้อเรื่องและรายการอ้างอิง..... 106

ขั้นตอนการจัดทำวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ..... 108

จริยธรรมในการตีพิมพ์..... 109

การศึกษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอในนิทานพื้นบ้าน

THE STUDY OF PGA K'NYAU CULTURAL IDENTITY IN FOLKTALES

วิเชษฐชาย กมลสัจจะ^{1*}

Wichetchay Kamonsujja^{1*}

¹ สาขาภาษาไทย สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹ Educational Research Development and Demonstration Institute. Srinakharinwirot University

(Received: December 21, 2019; Revised: February 25, 2020; Accepted: June 3, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน โดยศึกษานิทานพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ ของหมู่บ้านหนองเต่า ตำบลแม่ริม อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากหนังสือนิทานชุด “แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ” จำนวน 15 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า นิทานพื้นบ้านปกาเกอญอปรากฏวัฒนธรรมทางด้านที่เกี่ยวกับวัตถุ 5 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) เครื่องมือเครื่องใช้ 2) พาหนะ 3) อาหารและเครื่องดื่ม 4) เครื่องดนตรี และ 5) เครื่องแต่งกาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางวัตถุที่เกิดจากความสามารถ และภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ ดำเนินชีวิตผูกพัน ผสมกลมกลืนกับธรรมชาติ โดยเฉพาะป่าได้เป็นอย่างดีในด้านวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุ ปรากฏ 4 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) ด้านความเชื่อ 2) ด้านภาษา 3) ด้านการเลี้ยงชีพและการดำเนินชีวิต และ 4) ด้านประเพณี ซึ่งทำให้เห็นบริบททางสังคม และภาพสะท้อนทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอผ่านตัวบทนิทานพื้นบ้านได้อย่างชัดเจน

คำสำคัญ: อัตลักษณ์วัฒนธรรม, กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ, นิทานพื้นบ้าน

ABSTRACT

This academic article was aimed to examine the Pga K'nyau culture identity appeared in folktales. Pga K'nyau folktales of Nong Tao, Mae Wang, Chiang Mai Province. This was investigated through fifteen folktale books of “Fish is Mom, Water is Dad”. It was found that Pga K'nyau folktales appeared the material culture consisted of 5 main types which were 1) implements 2) vehicle 3) food and beverage 4) musical instruments and 5)costume. All of these reflected the material culture was built up by Pga K'nyau ability and wisdom. It was living in nature perfectly, especially living in a wild. Non-material culture appeared for 4 main types which were 1) belief 2) languages 3) living and lifestyle and 4) tradition which indicated Pga K'nyau social context and other cultural reflection through the folktales obviously.

Keyword: Pga K'nyau culture, folktales, cultural identity

¹ อาจารย์, ประจำสาขาภาษาไทย สถาบันวิจัย พัฒนา และสาธิตการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, นครนายก

Instructor, Department Thai Language Teaching, Educational Research Development and Demonstration Institute. Srinakharinwirot University, Nakornnayok.

* Corresponding author: E-mail address: Wichetchay_jimmy@hotmail.com

1. บทนำ

มนุษย์มักมีเรื่องเล่าสืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่นบรรพบุรุษจนถึงคนรุ่นหลัง นิทานเป็นเรื่องเล่าประเภทหนึ่งที่แต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ต่างมีประจำถิ่นของตน ซึ่งการเล่านิทานเกิดจากความคิด ความเชื่อ จารีต ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นผนวกเข้ากับจินตนาการของผู้เล่าที่ถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ เพื่อให้เกิดความบันเทิง ความเพลิดเพลิน และแทรกคติสอนใจแก่ผู้ฟัง ดังที่เอ็ดมุนด์ จอห์นสัน (2556: 29) ได้กล่าวถึงนิทานไว้ว่า “นิทานเป็นเรื่องเล่าประเภทหนึ่งที่แต่ละกลุ่มชนต่างมีประจำถิ่นของตน ซึ่งการเล่ามักเป็นไปตามความเชื่อ คตินิยม จารีตประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิตของชุมชน” และ ชวัญชนก นัยเจริญ (2557: 1) ยังได้กล่าวถึงนิทานไว้ว่า “นิทานเป็นเครื่องช่วยผ่อนคลายอารมณ์ความตึงเครียดจากสถานการณ์ต่าง ๆ การฟังนิทาน นอกจากจะได้รับความผ่อนคลายแล้ว ยังทำให้ได้รับข้อคิด คติเตือนใจอีกด้วย”

นิทานเป็นภูมิปัญญาของมนุษย์ มักจะถูกกำหนดโดยวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น จึงเปรียบเสมือนกระจกที่สะท้อนความคิด ความเชื่อ จารีต ประเพณี และวิถีชีวิตของท้องถิ่นนั้น ๆ ดังที่สร้อยแก้ว คำมลา (2552: 8) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างนิทานกับวัฒนธรรมไว้ว่า “นิทานเป็นผลึกแห่งภูมิปัญญาซึ่งผ่านการสั่งสม บ่มเพาะ รวมไว้ซึ่งมิติทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีและพิธีกรรม” การศึกษานิทานจึงช่วยให้ผู้ศึกษามองเห็นภาพของวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นผ่านเนื้อหา และตัวละครที่ปรากฏในนิทานได้อย่างชัดเจน

กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีความสำคัญกับนิทาน เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์นี้มักตั้งถิ่นฐานอยู่บนภูเขา ส่วนใหญ่อยู่ทางภาคเหนือ และกระจายอยู่ทางภาคตะวันตกของไทย ห่างไกลจากสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ยังมีไม่มาก ความบันเทิงของชนเผ่าจึงอยู่ที่การเล่นต่าง ๆ โดยเฉพาะนิทาน ดังที่ ณัฐพล วัณวิญญู (2547: 14) ได้กล่าวถึงนิทานของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอไว้ว่า

“นิทาน หรือปรัมปราคือเป็นเรื่องราวอีกแบบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต และการกระทำของผู้คน โดยเฉพาะในสังคมดั้งเดิม เช่น ชุมชนปกาเกอญอ (กะเหรี่ยง) ที่โทรทัศน์ยังไม่ใช้คนเล่าเรื่องหลักของครอบครัวอย่างที่เป็นอย่างไปนั้น การเล่านิทานและตำนานต่าง ๆ ถือเป็นการสร้างความหมายให้กับการดำเนินชีวิต จนบางครั้งเราแทบแยกไม่ออกระหว่างนิทาน การรับรู้ และการดำเนินชีวิต”

สำนักพิมพ์สวนเงินมีมาเล็งเห็นความสำคัญของนิทานปกาเกอญอจึงได้รวบรวมเป็นชุดนิทานผ่านการเล่าเรื่องโดยจอนิ โอโดเฮ จากบ้านหนองเต่า อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ แปลและเรียบเรียงโดย นาโกะลีและศิวกอ โอโดเฮ มีทั้งหมด 3 เล่ม ชื่อชุด “กาฬราชนก” “จอกะโตะ คนขี้เกียจ” และ “แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ” เป็นการอนุรักษ์ และเผยแพร่ภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ ซึ่งผู้ศึกษาได้เลือกนิทานชุด “แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ” นำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ โดยเป็นชุดนิทานเล่มล่าสุดที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านว่าจะปรากฏวัฒนธรรมในด้านใดบ้าง และจะมีลักษณะเป็นอย่างไร เพื่อให้เห็นภาพสะท้อนสังคม และวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ ที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ นอกจากนี้ยังทำให้เห็นถึงความแตกต่าง และลักษณะร่วมทางวัฒนธรรม อันนำไปสู่การสร้างการเข้าใจซึ่งกันและกันในฐานะเพื่อนมนุษย์ที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคเดียวกัน แต่ต่างกันทางกลุ่มชาติพันธุ์ และวัฒนธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ และไม่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน สามารถสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับต่อไปนี้

1) ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1) รวบรวมนิทานของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ บ้านหนองเต่า ตำบลแม่ริม อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ จากหนังสือชุดนิทานปกากะญอ ที่มีการบันทึก และแปลเป็นภาษาไทย โดยเลือกเล่มล่าสุด ปี 2552 ชื่อชุด “แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ” จำนวน 15 เรื่อง นิทานชุดนี้ได้มีการคัดสรร ตรวจสอบ และเรียบเรียงตัวบทนิทาน แล้วนำมาตีพิมพ์เผยแพร่โดยสำนักพิมพ์สวนเงินมีมา ผู้ศึกษาจึงเลือกชุดข้อมูลนี้มาใช้ในการศึกษา

1.2) รวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ

1.3) รวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน

1.4) รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ชุมชน ผู้เล่า ผู้แปล และผู้เรียบเรียงชุดหนังสือนิทานปกากะญอ บุคคลเหล่านี้เป็นคนที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอจึงสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกที่สอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างวัฒนธรรมปกากะญอกับตัวบทนิทานพื้นบ้านได้เป็นอย่างดี

2) ขั้นศึกษาข้อมูล

2.1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ

2.2) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน

2.3) ศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3) ขั้นวิเคราะห์

3.1) วิเคราะห์อัตลักษณ์วัฒนธรรมทางด้านที่เกี่ยวกับวัตถุของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน

3.2) วิเคราะห์อัตลักษณ์วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางด้านวัตถุของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน

4) ขั้นสรุปและอภิปรายผล

5) ขั้นรายงานผลการศึกษา ผู้ศึกษารายงานผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

4. ทบทวนวรรณกรรม

1) บริบททางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ณัฐชรัชช์ สาระหงษ์ และคณะ (2561: 1) ได้เขียนบทความเรื่อง ศักยภาพทางวัฒนธรรมของชาวปกากะญอ: พลวัตการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมา และลักษณะชุมชนของชาวปกากะญอ ศึกษาศักยภาพทางวัฒนธรรมของชาวปกากะญอในจังหวัดแม่ฮ่องสอน และศึกษาพลวัตการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยชุมชนปกากะญอ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ปกากะญออพยพมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ในเขตพื้นที่ฝั่งตะวันออกของสหภาพเมียนมาร์ และภาคเหนือของประเทศไทยก่อน

กลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ มีอุปนิสัยรักความสันโดษ ใช้ชีวิตเรียบง่าย พร้อมทั้งจะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และการผจญภัย แต่ไม่ชอบการต่อสู้ ในด้านศักยภาพทางวัฒนธรรมของชาวปกากะญอ ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีลักษณะที่โดดเด่น 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การดำรงชีวิตบนพื้นฐานของปัจจัยสี่ 2) สร้างความมั่นคงของกลุ่มสังคม 3) การปรับตัวเข้ากับธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม หรือนิเวศวัฒนธรรม ในด้านพลวัตการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับชัดเจน 2) ระดับกระบวนการ 3) ระดับก่อตัว โดยที่ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยชุมชน หน่วยงานภาครัฐ บริษัทนำเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจบริบทสังคม วัฒนธรรม มีกระบวนการจัดการความรู้ และภูมิปัญญาาร่วมกัน โดยมุ่งเน้นที่การคงอยู่ และการเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนมากกว่าผลประโยชน์ด้านการเงิน

ปกากะญอ หมายถึง คน หรือมนุษย์ หรือเรียกอีกอย่างว่ากะเหรี่ยงสะกอ มีถิ่นฐานอยู่ที่ประเทศพม่า แต่ถูกรุกรานจากสงคราม ชาวกะเหรี่ยงส่วนหนึ่งอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย แต่เดิมจะนับถือผี เชื่อเรื่องต้นไม้ ป่าใหญ่ แต่ภายหลังหันมานับถือศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ มีภาษาเขียนเป็นของตนเอง มีมิชชันนารีเป็นผู้คิดค้นดัดแปลง ชาวปกากะญอส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการปลูกพืชอื่น ๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการหลวงเป็นอาชีพเสริม ด้วยสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่ล้อมรอบไปด้วยภูเขา ทำให้พื้นที่ไม่สม่ำเสมอ เป็นที่ลาดเอียงและสูงชันตามแนวสันเขา จึงปลูกข้าวเป็นขั้นบันได และด้วยสภาพอากาศที่มีฝนตกน้อย จึงทำให้การทำนาเป็นนาปี

ประเพณีที่สืบทอดกันมานับตั้งแต่บรรพบุรุษ คือประเพณีการผูกข้อมือ วัฒนธรรมของชาวปกากะญอที่สำคัญ คือ “เดบอทุ” พิธีกรรมการเกิดของชาวปกากะญอ เมื่อใดที่มีเด็กเกิดผู้เป็นพ่อจะต้องตัดสายสะดือใส่กระบอกไม้ไผ่ไปติดไว้ตามต้นไม้ โดย 3 วันหลังจากผูกเสร็จแล้วจะมีพิธีการปาสายสะดือให้ตกลงมา และห้ามตัดต้นไม้ นั้น มิฉะนั้นจะเกิดเรื่องไม่เป็นสิริมงคลกับเจ้าของสะดือ ส่วนเรื่องการแต่งงาน ผู้หญิงต้องเป็นฝ่ายไปสู่ขอผู้ชาย มีการหม่าหม่นจำนวน 4 ตัว แล้วนำครึ่งตัวส่วนหัวไปผูกติดกับเสาโรงทำพิธีทั้ง 4 ด้าน จะแห่เจ้าบ่าวไปทำพิธีที่บ้านเจ้าสาว พอเสร็จพิธีก็แห่กลับมากินข้าวที่บ้านเจ้าบ่าวอีกรอบ

การบ่งบอกถึงการเป็นชาวปกากะญอนั้น สามารถดูได้จากหลาย ๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ ภาษา อาหาร ที่มีลักษณะเฉพาะของชาวปกากะญอ ถึงแม้ในปัจจุบันชาวปกากะญอจะมีการแต่งตัวตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป แต่เมื่อมีพิธีกรรมทางศาสนา หรือพิธีกรรมต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านชาวปกากะญอจะใส่ชุดพื้นเมืองของชาวปกากะญอซึ่งเป็นผ้าทอด้วยมือ โดยผู้ชายส่วนใหญ่จะสวมชุดสีแดง ผู้หญิงจะสวมชุดสีดำ (มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะวิทยาการจัดการ. 2556: 36-38)

2) สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อนิเวศนิทานกลุ่มของชาติพันธุ์ปกากะญอ

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับนิทานกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

นิทานปกากะญอถูกบันทึกผ่านกาลเวลา บอกเล่าสืบทอดส่งต่อกันมาครั้งบรรพชน ส่งผ่านไปสู่การรับรู้ของชนรุ่นหลังจากรุ่นสู่รุ่น นิทานเหล่านี้เป็นผลึกแห่งภูมิปัญญาผ่านการสั่งสมมโนทัศน์ รวมไว้ซึ่งมิติทางสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อ วิถี และพิธีกรรม ตลอดจนมิติทางจิตวิญญาณของชนปกากะญอ นิทานบางเรื่องอาจมีแนวคิด เนื้อหาที่แตกต่าง และจำเพาะจนยากที่สายตากายนอกจะทะลุลอดผ่านมานับวัฒนธรรมไปได้ หากบางเรื่องกลับคล้อยตามนิทานพื้นราบ เหตุอาจเนื่องมาจากการเชื่อมต่องันของโลกยุคดิจิทัล กระทั่งหลายเรื่องราวถูกเล่าขาน แลกเปลี่ยนสู่กัน การส่งผ่านข้ามวัฒนธรรมเริ่มมีให้เห็น อาจกล่าวได้ว่า “นิทาน” เป็นเครื่องมือสำคัญรูปแบบหนึ่งที่ผู้เฒ่าปกากะญอช่วยกันธำรงไว้ เพื่อยรพยายามบอกเล่าสู่ลูกหลานให้เรียนรู้จิตวิญญาณชนเผ่า และวิถีที่จะอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างสมดุล (สร้อยแก้ว คำมาลา. 2552: 8)

นิทาน หรือปรัมปราคติเป็นเรื่องราวอีกแบบหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต วิธีคิด และการกระทำของผู้คน โดยเฉพาะในสังคมดั้งเดิม เช่น ชุมชนปกากะญอ (กะเหรี่ยง) ที่โทรทัศน์ยังไม่ขึ้นนักเล่าเรื่องหลักของครอบครัวอย่างที่เห็นอยู่ทั่วไปนั้น การเล่านิทาน และตำนานต่าง ๆ ถือเป็นการสร้างความหมายให้กับการดำเนินชีวิต จนบางครั้งเราแทบจะแยกไม่ออกระหว่างนิทาน การรับรู้ การเรียนรู้และการดำเนินชีวิต นิทานไม่ใช่เรื่องที่แต่งขึ้นมาโดด ๆ หากเชื่อมโยงกับความเข้าใจในธรรมชาติของชีวิตในวัฒนธรรมปกากะญอ หากฟังดี ๆ แล้ว เราจะพบว่าเรื่องราวที่เล่ามักผูกโยงความรู้สึกนึกคิด การมองโลก มองชีวิตของมนุษย์ในช่วงเวลา และวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ไว้ในนิทานเสมอ สำหรับปกากะญอ คนสูงอายุนั้นคงชอบ

ฟังนิทานกัน อาจเป็นเพราะความเป็นมุขปาฐะนั้นมีความสด ใหม่เสมอ เพราะจะเป็นการเล่าออกมาจากความทรงจำ และจินตนาการของผู้เล่าเอง ฉะนั้นแม้ว่าเป็นเรื่องเดิม แต่ไม่เคยซ้ำเดิมเลย ความที่นิทานมีพลังของการใช้ระบบสัญลักษณ์ในการให้ความหมาย โดยเฉพาะสัญลักษณ์ที่ดำรงอยู่ในระบบธรรมชาติ เช่น ข้าว นกเงือก นกแซงแซว หมี ช้าง หนู เป็นต้น ที่ดำรงชีวิตอยู่อย่างเชื่อมโยงกันและกัน ใน และนอกนิทานเหล่านี้ด้วย อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่เปิดให้กับการตีความของผู้ฟังเอง เมื่อก่อนตีความเรื่องหนึ่งอย่างไร เมื่อเวลาผ่านไป การตีความนั้นอาจเปลี่ยนไปด้วยก็เป็นได้ การเล่า และการฟังนิทานจึงเป็นเรื่องสนุกสำหรับชนทุกวัย (ณัฐพร วังวิญญู, 2547: 14-15)

จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ และสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อเนื้อหา นิทานกลุ่มของชาติพันธุ์ปกากะญอ ทำให้ผู้ศึกษามีองค์ความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ศึกษาอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน อีกทั้งจากการทบทวนวรรณกรรมเห็นได้ชัดว่าไม่มีผู้ใดศึกษาในประเด็นนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษา

5. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์อัตลักษณ์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน พบว่าปรากฏวัฒนธรรมที่สร้างอัตลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ ดังนี้

1) วัฒนธรรมด้านที่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุ (material culture)

วัฒนธรรมด้านที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ คือ สิ่งของหรือวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น เครื่องมือต่าง ๆ รถยนต์ สิ่งก่อสร้าง อาคาร บ้านเรือน เป็นต้น (เมตตา วิวัฒนานุกูล, 2548: 52) จากการศึกษา นิทานพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ ปรากฏวัฒนธรรมด้านที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ 5 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือเครื่องใช้ พาหนะ อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย ดังต่อไปนี้

1.1) เครื่องมือเครื่องใช้

กะเหรี่ยง มีอุปกรณ์เครื่องมือทำมาหากิน ที่ทำขึ้นเองมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ มีการคิดค้น และทำขึ้นมา จากวัสดุธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้ล้วนมาจากภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยง นับได้ว่าเป็นความกลมกลืนกับธรรมชาติได้อย่างยิ่ง (ปิ๋มพอ, 2543: 72) จากการศึกษา นิทานพื้นบ้านปกากะญอพบเครื่องมือเครื่องใช้ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ภาชนะใส่ของ และอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ดังตัวอย่าง

1.1.1) ภาชนะใส่ของ คือ สิ่งที่กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเพื่อเป็นเครื่องบรรจุสิ่งของต่าง ๆ จากการศึกษา นิทานพื้นบ้านปกากะญอ พบภาชนะ 4 ประเภท ได้แก่ กระบอกน้ำ แซ่ กิเส่รอก และก้วย ดังตัวอย่าง

1.1.1.1) กระบอกน้ำ หรือ “ทีเต๋อ” เป็นอุปกรณ์ที่ทำมาจากลำไม้ไผ่ (หว้ากริ) เป็นวัสดุที่หาได้ง่ายในชุมชนกะเหรี่ยง ประโยชน์ของ “ทีเต๋อ” คือ เพื่อบรรจุน้ำไว้สำหรับอุปโภคบริโภคในครัวเรือน และเวลาไปทำงานในไร่ในนา (ศิวก ร โอโตเซา, 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษา นิทานปกากะญอปรากฏกระบอกน้ำ ดังตัวอย่าง

*ลูกชายเห็นแม่ก็รีบปล่อยแหวนให้ไหลไปโดนกระบอกน้ำของแม่ ตะโหวาเห็นแหวนก็รู้ว่าลูก
มาแล้วจึงมองหา เมื่อได้เห็นหน้าต่างก็อดดีใจไม่ได้ด้วยความยินดี*

(จอนิ โอโตเซา, 2552: 59)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “นางแก้งขาว” เด็กชายในเรื่องได้นำแหวนของตนลอยน้ำไปให้ชนกับกระบอกน้ำของตะโหวาผู้เป็นแม่ เพื่อให้แม่จำตนได้ กระบอกน้ำจะพบในนิทานจำนวนหลายเรื่อง ซึ่งถือว่าเป็นพาหนะหนึ่งที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ ใช้บรรจุน้ำ และพกพาไปยังสถานที่ต่าง ๆ

1.1.1.2) แห้ เป็นภาษาสำหรับใส่ข้าวขนาดใหญ่ สานด้วยไม้ไผ่ และเอาซี่ควายโปะ (จอห์น โอโดเชา. 2552: 47) จากการศึกษาิทานปกากะญอปรากฏแห้ ดังตัวอย่าง

*คีเล่ากลัวยักษ์จะมากินยายจึงออกไปตามหาคีเล่กรู โดยเอายายไปซ่อนไว้ในแห้ แล้วคีเล่กรูก็บิน
ไปตามหาคีเล่กรู*

(จอห์น โอโดเชา. 2552: 47)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “เต๊ะเช่ก๊ะ(ยักษ์)” ในเรื่องตัวละครได้นำยายไปซ่อนไว้ในแห้ ทำให้เห็นภาพของแห้ที่มีขนาดใหญ่ ตัวของมนุษย์สามารถลงไปได้ แห้เป็นภาษาขนาดใหญ่ที่ปกากะญอใช้บรรจุสิ่งของต่าง ๆ ที่มีขนาดใหญ่ หรือบรรจุในปริมาณมาก ๆ

1.1.1.3) กี่เสื่อร เป็นภาษาที่ทำมาจากไม้ไผ่ มีความแข็งแรงและหนา สานแบบละเอียด มีความคงทนสามารถใช้ได้นาน สมัยก่อนใช้เก็บเสื้อผ้า หรือเก็บเมล็ดข้าว ข้าวโพด เพราะมีความถี่ไม่รั่ว สามารถเก็บวัสดุต่าง ๆ ได้อีกหลายชนิด และเวลาไปไร่ไปสวนจะใช้แบกของจำพวกผักกลับบ้าน (จอห์น โอโดเชา. 2552: 88) จากการศึกษาิทานปกากะญอปรากฏกี่ยี่เสื่อร ดังตัวอย่าง

*ตามอบกี่ยี่เสื่อรกับชายหนุ่ม พร้อมกำชับว่า ถ้ายังไม่มีการครอบครัวย่อมเปิดจะเปิดได้ก็ต่อเมื่อ
เขามีครอบครัวแล้วเท่านั้น*

(จอห์น โอโดเชา. 2552: 88)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ” ในเรื่องกี่ยี่เสื่อรเป็นของวิเศษที่ตาของชายหนุ่มมอบให้ไว้ก่อนเสียชีวิต ในกี่ยี่เสื่อรบรรจุเงินทองจำนวนมาก อีกทั้งยังบรรจุคนรับใช้ไว้อีกด้วย ในความเป็นจริงนั้น กี่ยี่เสื่อรเป็นภาษาชนิดหนึ่งของปกากะญอที่ใช้เก็บสิ่งของต่าง ๆ ที่มีขนาดเล็ก และละเอียด เช่น ข้าวและข้าวโพด เป็นต้น

1.1.1.4) ก้วย เป็นภาษาสำหรับใส่ของ คล้ายกระบุง หรือตะกร้าแต่ใหญ่กว่า สูงกว่า ทำมาจากไม้ไผ่ ใช้สำหรับแบกโดยมีเชือกร้อยคาดไว้ที่หัว ให้ก้วยอยู่บนหลัง ปัจจุบันยังใช้อยู่ทั่วไปในหมู่บ้านปกากะญอ (จอห์น โอโดเชา. 2547: 122) จากการศึกษาิทานปกากะญอปรากฏก้วย ดังตัวอย่าง

*เฒ่าผู้แก่ก็บอกให้เอาดินมาใส่สามก้วย เขาก็ไปแบกดินมาใส่ที่พื้นหินสามก้วย ผู้เฒ่าผู้แก่บอก
ให้ไปเก็บเศษไม้ เศษหญ้า เศษใบไม้มาสามก้วย เขาก็ไปเก็บมาใส่*

(จอห์น โอโดเชา. 2552: 55)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “นางแก้งขาว” ชายหนุ่มในเรื่องใช้ก้วยในการขนดิน ขนเศษไม้ เศษหญ้า เป็นการเตรียมดินเพื่อที่จะทำไร่ ในความเป็นจริงนั้นปกากะญอใช้ก้วยเช่นเดียวกับในนิทานพื้นบ้าน คือ การขนย้ายดิน เศษหญ้า และเศษไม้

1.1.2) อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ คือ สิ่งทีกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำเกษตร อุปกรณ์ที่ใช้ในการล่าสัตว์ เป็นต้น จากการศึกษานิทานพื้นบ้านปกากะญอ พบอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ 4 ประเภท ได้แก่ เสียม ลอบ เบ็ด และอวน ดังต่อไปนี้

1.1.2.1) เสียม เป็นอุปกรณ์ที่สำคัญกับวิถีเกษตรของกะเหรี่ยง ลักษณะเสียมด้ามจะยาว จังหวะการขุด หรือพรวน จะไม่ทำลายหน้าดินมากนักเพื่อป้องกันการไหลของหน้าดิน (ศิวกกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษานิทานปกากะญอปรากฏเสียม ดังตัวอย่าง

อีกาสองตัวก็บินมาคุยกันอีกว่า ถ้าชายคนนั้นฉลาดจริง คราวหน้าเวลาที่ผู้หญิงเหล่านั้นมา
หลับไป ก็ให้ไปเอาเสียมในสวนของพระราชามา ไปตั้งไว้หน้าประตูแล้วเรียกพระราชามาดูออกมา
(จอนิ โอโดเชา. 2552: 103)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “ราชาหมา” ในเรื่อง ตัวละครใช้เป็นอุปกรณ์เพื่อสังหารศัตรู แต่ในความเป็นจริงปกากะญอใช้เสียมเพื่อการขุดดิน ใช้ในการทำเกษตร

1.1.2.2) ลอบ เป็นอุปกรณ์ประมงชนิดหนึ่งของชาวกะเหรี่ยงที่ใช้สำหรับหาปลา สร้างขึ้นจากไม้ไผ่ มีช่องว่างสำหรับให้ปลาวายน้ำเข้าไปติด (ศิวกกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษานิทาน ปกากะญอปรากฏลอบ ดังตัวอย่าง

บึงแห่งนี้เองเป็นที่ที่ยักษ์มาวางลอบดักปลาไว้เสมอ พอรุ่งเช้ายักษ์จะมาคู่ว่ามีปลาติดอยู่
หรือไม่ แต่ก็พบเด็กชายนอนอยู่
(จอนิ โอโดเชา. 2552: 86)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ” ในเรื่องยักษ์เป็นผู้วางลอบดักปลา พอรุ่งเช้าปรากฏว่ามีเด็กติดอยู่ในลอบ จึงเก็บมาเลี้ยงดู ในความเป็นจริงนั้นปกากะญอใช้ลอบในการทำประมง เป็นอุปกรณ์อย่างหนึ่งที่ปกากะญอนิยมใช้ในการดักสัตว์น้ำ

1.1.2.3) เบ็ด เป็นอุปกรณ์ประมงชนิดหนึ่งของชาวกะเหรี่ยงที่ใช้สำหรับหาปลา คันเบ็ดทำจากไม้ไผ่ขนาดเล็ก สายเบ็ดทำจากเชือก หรือเอ็น ตัวเบ็ดเป็นตะขอ (ปือฟือ. 2543: 73) จากการศึกษานิทานปกากะญอปรากฏเบ็ด ดังตัวอย่าง

“ขอให้ลูกเขยทั้งหมดไปหามาให้เรากิน ใครที่ทำไม่ได้จะถูกประหาร” พุตเสร็จเจ้าเมืองก็นำ
อุปกรณ์หาปลา เช่น อวน เบ็ด แจกจ่ายให้กับลูกสาวทั้งหกเพื่อนำไปให้กับสามีตน แต่ยกเว้นลูกสาว
คนสุดท้าย เจ้าเมืองไม่มีให้
(จอนิ โอโดเชา. 2552: 38)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “เด็กกำพร้าจ๋อจ๋อปี” ในเรื่องพระราชาท้องการกลั่นแกล้งลูกเขยคนสุดท้าย โดยให้ลูกเขยทุกคนไปหาปลามาให้ พระราชาให้อุปกรณ์เป็นอวน และเบ็ดแก่ลูกเขยคนที่หนึ่งถึงหก แต่ไม่ให้อวน และเบ็ดแก่ลูกเขยคนสุดท้าย คือ คนที่เจ็ด ในความเป็นจริงนั้น ปกากะญอใช้เบ็ดในหาปลาเช่นกัน โดยจะใช้เหยื่อเป็นขี้เดือน หรือไส้เดือน

1.1.2.4) อวน เป็นอุปกรณ์ประมงชนิดหนึ่งของชาวกะเหรี่ยง มีลักษณะเป็นผืนผ้าสี่เหลี่ยม ทำด้วยเชือก มักใช้จับสัตว์น้ำจำนวนมาก (ศิวกกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษานิทานปกากะญอปรากฏอวน ดังตัวอย่าง

ขอให้อวนเขยทั้งหมดไปหาเราให้เรากิน ใครที่ทำไม่ได้จะถูกประหาร พุดเสร็จเจ้าเมืองก็นำ
อุปกรณ์หาปลา เช่น อวน เบ็ด แจกจ่ายให้กับลูกสาวทั้งหกเพื่อนำไปให้กับสามีตน แต่ยกเว้นลูกสาว
คนสุดท้าย เจ้าเมืองไม่ให้

(จอนี โอโดเชา. 2552: 38)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “เด็กกำพร้าจ๋อจ๋อปี” ในเรื่องพระราชทานการกลั่นแกล้งลูกเขย คนสุดท้าย โดยให้อวนเขยทุกคนไปหาปลามาให้ พระราชาให้อวนเป็นอวน และเบ็ดกับลูกเขยคนที่หนึ่งถึงหก แต่ไม่ให้อวน และเบ็ดแก่ลูกเขยคนสุดท้าย ในความเป็นจริงนั้นปกากะญอก็ใช้อวนในหาปลาเช่นกัน ซึ่งมักจะใช้จับปลาในจำนวนมาก ๆ จะต่างจากเบ็ดที่จับปลาได้ในจำนวนน้อย

1.2) พาหนะ

กะเหรี่ยง มักใช้สัตว์เป็นพาหนะในการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ หรือประดิษฐ์คิดค้นขึ้นจากวัสดุจากธรรมชาติ (ป้อพ้อ. 2543: 80) จากการศึกษานิทานพื้นบ้านปกากะญอ พบพาหนะ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ พาหนะที่เป็นสัตว์ และพาหนะที่ประดิษฐ์ขึ้น ดังต่อไปนี้

1.2.1) พาหนะที่เป็นสัตว์ คือ การนำสัตว์ขนาดใหญ่มาเป็นพาหนะในการเดินทาง จากการศึกษา นิทานพื้นบ้านปกากะญอ พบพาหนะที่เป็นสัตว์ 2 ชนิด ได้แก่ ช้าง และม้า ดังต่อไปนี้

1.2.1.1) ช้าง เป็นสัตว์ที่กะเหรี่ยงเลี้ยงไว้เพื่อใช้เป็นพาหนะในการเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ จนกระทั่งใช้ลากไม้ซุง ทำบ้านเรือน ช่างปลูกข้าวเกี่ยวข้าวเสร็จ จะใช้แรงงานช้างในการขนส่งมาเก็บไว้ในยุ้งฉาง (ป้อพ้อ. 2543: 100) จากการศึกษานิทานปกากะญอปรากฏช้างที่เป็นพาหนะ ดังตัวอย่าง

ช้างตัวนี้ทำทางจะเชื่องมาก เด็กกำพร้าจึงลงขี่คอช้าง และเขาก็ต้องประหลาดใจเป็นอย่าง
มาก เมื่อขึ้นขี่คอมันเท่านั้น ช้างเผือกก็เดินขึ้นจากหลุมเอง เมื่อขึ้นมาได้ ช้างเผือกก็ปล่อยเขาลงและ
ถอดงาอมอบให้

(จอนี โอโดเชา. 2552: 23)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “ชายเจ็ดพี่น้อง” ในเรื่องเด็กกำพร้าไปตัดช้าง และพบช้างเผือก จึงขึ้นขี่คอช้าง ในความเป็นจริง ชาวปกากะญอมีการใช้ช้างเป็นพาหนะในการเดินทางมากที่สุด เนื่องจากช้างสามารถเป็นทั้งพาหนะในการเดินทาง และลากสิ่งของ หรือลากซุงขนาดใหญ่ อีกทั้งสามารถขนส่งสัมภาระขนาดใหญ่ หรือปริมาณมากได้อีกด้วย

1.2.1.2) ม้า เป็นสัตว์ที่กะเหรี่ยงเลี้ยงไว้เพื่อใช้เป็นพาหนะในการเดินทาง มักใช้เมื่อต้องการเดินทางเร่งด่วน (ศิวกกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษานิทานปกากะญอปรากฏม้าที่เป็นพาหนะ ดังตัวอย่าง

คนเลี้ยงควายรู้ว่าจะต้องตายจึงรีบขึ้นม้าควบจากไป เขาคิดว่าต้องหนีไปเพื่อมีจะตามมา
ฆ่าไม่ทัน แต่แล้วเขาก็หนีไม่รอด เพราะเขาผิดคำสั่งสัญญาจึงถูกผีทวงเอาวิญญาณไป

(จอนี โอโดเชา. 2552: 21)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “คนเลี้ยงควาย” ในเรื่องตัวละครใช้ม้าเป็นพาหนะในการหนีผี เนื่องจากตนทำผิดสัญญาไว้กับผีว่าจะไม่บอกความลับแก่ผู้อื่น ในความเป็นจริง ปกากะญอใช้ม้าเป็นพาหนะในการเดินทางที่ต้องอาศัยความเร่งด่วน มักจะสะดวกรวดเร็วกว่าช้าง ซึ่งสัมภาระที่นำไปจะมีไม่มากเท่ากับการใช้ช้างเป็นพาหนะ

1.2.2) พาหนะที่ประดิษฐ์ขึ้น คือ การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ขึ้น โดยนำวัสดุมาสร้างเป็นพาหนะเพื่อใช้ในการเดินทาง จากการศึกษาทานพื้นบ้านปกากะญอ พบพาหนะที่ประดิษฐ์ขึ้น 1 ชนิด ได้แก่ เกวียน ดังต่อไปนี้

1.2.2.1) เกวียน เป็นพาหนะที่ถูกสร้างขึ้น มีล้อ 2 ล้อ ใช้ควาย หรือวัวเทียม (ศิวกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษาทานปกากะญอปรากฏเกวียน ดังตัวอย่าง

*เจ้าเมืองไม่เชื่อ จะเอาก่อนหินไปขายให้ได้ แต่เจ้าเมืองก็ไม่สามารถเดินทางออกจากเมืองได้
ไม่ว่าจะเดินทางด้วยวิธีไหนก็ไปไม่ได้ทั้งนั้น ขึ้นเกวียน เกวียนก็ไปไม่ได้*

(จอณี โอโดเชา. 2552: 29)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “ชายเจ็ดพี่น้อง” ในเรื่องเจ้าเมืองใช้เป็นพาหนะในการเดินทางเพื่อนำหินพิเศษไปขาย ในบริบทสังคมความเป็นจริง ชาวปกากะญอมีการใช้เกวียนอยู่บ้าง ในปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้าไปมีบทบาท จึงทำให้มีการใช้รถจักรยานยนต์ รถยนต์เป็นพาหนะในการเดินทาง

1.3) อาหาร และเครื่องดื่ม

อาหารเป็นส่วนหนึ่งของทุกชีวิตทุกเผ่าพันธุ์ อาหารกระเหรี่ยงจะมีเอกลักษณ์ของตนเอง โดยนำวัตถุดิบจากธรรมชาติ และสัตว์เลี้ยงมาประกอบอาหาร (พ้อเลป้า. 2536: 105) จากการศึกษาทานพื้นบ้านปกากะญอ พบอาหารและเครื่องดื่มที่สำคัญ 3 ชนิด ได้แก่ ไก่ หมู และเหล้า ดังตัวอย่าง

1.3.1) ไก่ เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่ชาวกระเหรี่ยงทุกครัวเรือนจะต้องเลี้ยงไว้ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ และเป็นอาหารเพื่อรับประทาน ส่วนใหญ่จะออกมาในรูปแบบของการต้ม (ศิวกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษาทานปกากะญอปรากฏไก่ที่เป็นอาหาร ดังตัวอย่าง

*ศิเลารับบอกให้ศิเลารับบอกให้คนเลารู้ว่าย้ายเข้ามาแล้ว กำลังจะกินยาย เขาต้องรีบกลับไป
ศิเลารู้ได้ฟังเช่นนั้นก็รีบกลับ กลับไปถึงบ้านก็ฝนดาพร้อมต้มไก่กินหนึ่งตัว*

(จอณี โอโดเชา. 2552: 48)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “เต้าเซ่อเก๊ะ(ยักซ์)” ในเรื่องตัวละครกำลังต้มไก่เป็นอาหารในความเป็นจริงนั้นปกากะญอใช้วิธีการต้มไก่ ซึ่งถือเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการประกอบอาหารในพิธีกรรมต่าง ๆ อีกด้วย

1.3.2) หมู เป็นสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่ชาวกระเหรี่ยงทุกครัวเรือนจะต้องเลี้ยงไว้เช่นเดียวกับไก่ เนื่องจากเป็นวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะออกมาในรูปแบบของการต้ม (ศิวกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษาทานปกากะญอปรากฏหมูที่เป็นอาหาร ดังตัวอย่าง

*บ้านของหน่อเส่อตาถูกเตรียมไว้ด้วย เหล้า หมู ไก่ พร้อมหุงข้าวไว้แล้ว ชายหนุ่มมองลงไป
บอกว่าคืนนี้เขาจะไปหาหน่อเส่อตา*

(จอณี โอโดเชา. 2552: 90)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ” ในเรื่องตัวละครหญิงสาวได้เตรียมหมูและอาหารต่าง ๆ เพื่อจะให้ยักซ์กิน แต่ชายหนุ่มกลับกินอาหารจนหมด ทำให้ยักซ์โกรธ ในความเป็นจริงปกากะญอมีการนำหมูมาต้ม เป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการประกอบอาหาร และประกอบพิธีกรรมเช่นเดียวกับไก่ โดยที่แต่ละบ้านจะมีการเลี้ยงหมูไว้ได้ขุนบ้าน

1.3.3) เหล้า เป็นเครื่องดื่มที่สำคัญในการเซ่นไหว้ หรือการจัดพิธีกรรม ในอดีตจะดื่มเฉพาะในพิธีกรรม แต่ปัจจุบันเหล้ากลายเป็นค่านิยมที่ชาวกะเหรี่ยงนิยมดื่ม (ศิวกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษาניתานปลาเกะญอปรากฏเหล้า ดังตัวอย่าง

บ้านของหน่อเสื่อตาถูกเตรียมไว้ด้วย เหล้า หมู ไก่ พร้อมหุงข้าวไว้แล้ว ชายหนุ่มมองลงไป
บอกว่าคืนนี้เขาจะไปหาหน่อเสื่อตา

(จอนิ โอโดเชา. 2552: 90)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ” ในเรื่องหญิงสาวได้เตรียมเหล้าไว้เพื่อเซ่นยักซ์ ในความเป็นจริง เหล้าถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของชาวปลาเกะญอ เพราะในแต่ละพิธีกรรมจะต้องใช้เหล้าในการประกอบพิธี

1.4) เครื่องดนตรี

ดนตรีของกะเหรี่ยงเป็นวัฒนธรรมที่เข้าไปมีบทบาทสำคัญในด้านความบันเทิง สำหรับพิธีกรรมในรอบปี ดนตรีมีหน้าที่เป็นสื่อกลาง และเพื่อนำจิตใจของผู้เข้าร่วมพิธีให้มีความศรัทธา ความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเอง (ศิริธร สวเสมอ. 2555: 1) จากการศึกษาניתานพื้นบ้านปลาเกะญอ พบเครื่องดนตรี 2 ชนิด ได้แก่ ข้อง และระนาดปวอแควะ ดังตัวอย่าง

1.4.1) ข้อง เป็นเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงในพิธีมงคลของปลาเกะญอ เช่น พิธีแต่งงาน งานขึ้นปีใหม่ เป็นต้น (ศิวกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษาניתานปลาเกะญอปรากฏข้อง ดังตัวอย่าง

วันนี้ตาต้องจากเจ้าไปแล้ว ขอให้เจ้าเอาข้องกับเสื้อตัวใหญ่ของตามา ถ้าเจ้าสวมเสื้อแล้วดี
ข้องเจ้าจะเหาะได้

(จอนิ โอโดเชา. 2552: 88)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ” ซึ่งในเรื่อง ข้องเป็นของวิเศษที่ผู้เป็นตาให้ไว้แก่ชายหนุ่ม ในความเป็นจริงข้องเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ในงานมงคล จะบรรเลงร่วมกับฉาบ และกลองเป็นส่วนใหญ่ ชาวปลาเกะญอถือว่าดนตรีที่สามชนิดจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไม่ได้

1.4.2) ระนาดปวอแควะ เป็นระนาดเอกของปลาเกะญอ ที่ทำขึ้นจากกระบอกไม้ไผ่ (จอนิ โอโดเชา. 2552: 115) จากการศึกษาניתานปลาเกะญอปรากฏระนาดปวอแควะ ดังตัวอย่าง

เมื่อใกล้ถึงเวลาจะได้เกี่ยวข้าว พี่น้องสองคนก็นอนเฝ้านา ยามว่างก็ชวนกันตีปวอแควะ ร้อง
เพลงกันทั้งวัน

(จอนิ โอโดเชา. 2552: 115)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “สองพี่น้อง” ในเรื่องตัวละครได้ตีระนาดปวอแควะ ร้องเพลงเล่นดนตรีกันอย่างสนุกสนาน ระหว่างที่เฝ้านา ในความเป็นจริงระนาดชนิดนี้เป็นเครื่องดนตรีที่ชาวปลาเกะญอประดิษฐ์คิดค้นขึ้น ทำจากกระบอกไม้ไผ่ เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์

1.5) เครื่องแต่งกาย

การแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ชาวปกาเกอญอจะมีความเชื่อเกี่ยวกับเสื้อผ้าที่สวมใส่ โดยในแต่ละช่วงวัย และเพศจะมีลักษณะที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นลวดลาย สี และเครื่องประดับต่าง ๆ สะท้อนถึงภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ จากการศึกษาในพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอพบว่าการกล่าวถึงเครื่องแต่งกาย ดังตัวอย่าง

*สายตาก็กังเอิญไปเห็นทึบใบที่สี ซึ่งเป็นใบเล็ก ๆ ไม่น่าจะชุกซ่อนอะไรที่น่ากลัวอีกแล้ว เขา
เลยตัดลึนใจเปิดดู แล้วเขาก็พบเสื้อเก่า ๆ ขาด ๆ ดูซ่อมซ่อมหนึ่ง แต่ถูกพับไว้อย่างดี เจ้าหนุ่มน้อย
เลยหยิบมาใส่ หลังจากใส่เสื้อแล้วตัวเขาก็ลอยขึ้นจากพื้น*

(จอณี โอโดเขา. 2552: 35)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “เด็กกำพร้า จ๋อ จ๋อ ปี่” ในเรื่องได้นำอนุภาคเสื้อผ้ามาใช้เป็นของวิเศษของตัวละครเอก เมื่อตัวละครเอกสวมใส่จะสามารถเหินเดินอากาศได้ จากการศึกษาสังเกตได้อีกว่า ปกาเกอญอจะมีการใช้อนุภาคเสื้อผ้าเป็นของสำคัญในหลายเรื่อง สะท้อนให้เห็นว่าชาวปกาเกอญอให้ความสำคัญกับเสื้อผ้าของกลุ่มเป็นอย่างมาก ลักษณะของการแต่งกายจะมีความแตกต่างกันออกไป อาทิ เด็กผู้หญิงปกาเกอญอจะแต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีขาว ซึ่งแสดงถึงความบริสุทธิ์ เมื่อแต่งงานแล้วผู้หญิงจะเปลี่ยนจากชุดสีขาวเป็นชุดสีดำ เพื่อแสดงสถานภาพของตนเอง เด็กผู้ชายจะแต่งกายด้วยเสื้อพื้นบ้านโทนสีแดง ส่วนผู้ชายที่แต่งงานแล้วยังคงใส่เสื้อผ้าพื้นบ้านโทนสีแดงเช่นเดิม การแต่งกายของชาวปกาเกอญอจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ได้อย่างชัดเจน

จากข้างต้นสรุปได้ว่า วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุปรากฏ 5 ประเภทหลัก ได้แก่ เครื่องมือเครื่องใช้ พาหนะ อาหารและเครื่องดื่ม เครื่องดนตรี และเครื่องแต่งกาย สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมทางวัตถุที่เกิดจากความสามารถและภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอที่ดำเนินชีวิตผูกพัน ผสมกลมกลืนกับธรรมชาติได้เป็นอย่างดี

2) วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางด้านวัตถุ (non-material culture)

วัฒนธรรมประเภทนี้ที่เน้นสิ่งที่ไม่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ เป็นนามธรรม (abstract) ได้แก่ ภาษากายคำที่ใช้พูด ความคิด ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ลัทธิการเมือง วัฒนธรรมประเภทนี้บางครั้งรวมเอาการศึกษา การแข่งกีฬา ความชำนาญของผู้เล่น หรือผู้แข่งขัน แนวความคิดเกี่ยวกับยุทธวิธีของผู้แข่งขันรวมทั้งพฤติกรรมที่เป็นที่มาของผู้แข่งขัน และผู้ดูแลการแข่งขันไว้ด้วย (เมตตา วิวัฒนานุกูล. 2548: 52) จากการศึกษาในพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอปรากฏวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุ 4 ประเภท ได้แก่ ความเชื่อ ภาษา การเลี้ยงชีพ และการดำเนินชีวิต และประเพณี

2.1) ความเชื่อ

ระบบความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจนอกเหนือธรรมชาติอันเป็นความเชื่อดั้งเดิม และคลี่คลายกลายเป็นความเชื่อกับศาสนา ชาวกะเหรี่ยงได้แสดงออกมากในรูปของประเพณี และพิธีกรรม (ศิริธร สาวเสม. 2555: 29) จากการศึกษาในพื้นบ้านปกาเกอญอ สามารถแบ่งความเชื่อได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับเลขมงคล ความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ ความเชื่อเกี่ยวกับผี และมนุษย์

2.1.1) ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา

ความเชื่อในศาสนาแสดงออกในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้นับถือศาสนานั้น ๆ มีกฎ หรือ ข้อบัญญัติต่างกัน จากการศึกษาในทหานพื้นบ้านปกากะญอ สามารถแบ่งความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาได้เป็น 2 ประเภท ดังต่อไปนี้

ก. ความเชื่อเกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิด จากการศึกษาในทหานปกากะญอปรากฏความเชื่อดังกล่าว ดังตัวอย่าง

*เตมิญะยังพยายามนึกถึงอดีต จึงเข้าใจได้ว่าชีวิตตนเมื่อคราครั้งโน้น สร้างความดีความชั่วไว้
ชีวิตจึงวนเวียนไปทั้งนรกทั้งสวรรค์ แล้วก็กลับมายังโลกมนุษย์อีก*

(จอณี โอโดเชา. 2552: 51)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “เตมิญะ” เป็นการระลึกชาติของตัวละคร ชาวปกากะญอมีความเชื่อดังกล่าวเช่นเดียวกัน จึงมีการทำบุญ ถือศีลที่วัด โดยเฉพาะครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธ

ข. ความเชื่อเกี่ยวกับบาป บุญ และการชดใช้กรรม จากการศึกษาในทหานปกากะญอปรากฏความเชื่อดังกล่าว ดังตัวอย่าง

*ท่านยมบาลบอกนางว่า วิญญาณของนางจะไปสุดไปเกิดเป็นคนยังไม่ได้ เพราะนางมีบาปติด
ตัวอยู่ นางขโมยเงินมายี่สิบบาท นางต้องชดใช้กรรม ดังนั้นนางจึงไปเกิดเป็นหมาตัวหนึ่ง*

(จอณี โอโดเชา. 2552: 61)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “นางบาป” ตัวละครหญิงสาวได้ขโมยเงินของเจ้านาย เมื่อตายจึงตกนรก และกลับมาชดใช้กรรม เกิดมาเป็นสุนัข ชาวปกากะญอก็มีความเชื่อดังกล่าว จึงมีการถือศีล ไม่ประพฤติดิฝด ปฏิบัติธรรมตามคำสอนในพระพุทศาสนาเช่นเดียวกับชาวไทยพุทธ

2.1.2) ความเชื่อเกี่ยวกับเลขมงคล

ชาวปกากะญอมีความเชื่อเกี่ยวกับเลขมงคล คือ เลข 7 ซึ่งมีความหมายเกี่ยวข้องกับหลายมิติ เช่น การนับเวลาตามปฏิทิน ข้างขึ้นข้างแรม แผ่นดิน 7 ชั้น แผ่นฟ้า 7 ชั้น ชาวปกากะญอจึงถือว่าเลข 7 เป็นเลขมงคล (ศิวกกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษาในทหานปกากะญอปรากฏความเชื่อดังกล่าว ดังตัวอย่าง

*ยังมีครอบครัวหนึ่งที่พ่อแม่ได้ตายจาก ปล่อยลูกชายทั้งเจ็ดกลายเป็นเด็กกำพร้า...คืนวันที่
เจ็ดนั่นเอง ขณะนั่งร้านบนต้นไม้้องชายก็ได้ยินเสียงข้างตกหลุมอีก เขาจึงลงไปดูปรากฏว่าเป็น
ข้างเผือก...ระหว่างนั้นพบหญิงสาวเดินออกมาจากงา จึงพากันไปให้ถึงที่ราบเจ็ดที่ ดอยเจ็ดดอย ห้วย
เจ็ดห้วย*

(จอณี โอโดเชา. 2552: 24)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “ชายเจ็ดพี่น้อง” ในนิทานพื้นบ้านปกากะญอจะใช้เลขเจ็ดเป็นส่วนใหญ่ เช่น คนเจ็ดคน วันที่เจ็ด เจ็ดห้วย เจ็ดดอย ฯลฯ ในความเป็นจริงนั้น ชาวปกากะญอก็เชื่อว่าเลขเจ็ดเป็นเลขนำโชค เป็นเลขมงคล การกระทำ หรือการกำหนดสิ่งต่าง ๆ มักจะเป็นเลขเจ็ดเสียส่วนใหญ่

2.1.3) ความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ

กะเหรี่ยงมีความเชื่อเกี่ยวกับขวัญว่า ทุกคนมีขวัญประจำกาย และทำหน้าที่ปกป้องคุ้มครองให้เจ้าของมีความสุข หากขวัญของเราท่องเที่ยวไปตามที่ต่าง ๆ ไม่อยู่กับเนื้อกับตัวของตนเอง และอาจไม่พบกับสิ่งที่ไม่ดี อาทิ ภูตผีวิญญาณจับเอาไว้ จะทำให้เจ้าของขวัญเจ็บป่วยถึงแก่ชีวิตได้ (ศิริธร สาวเสม. 2555: 31) จากการศึกษาหนานปกากะญอปรากฏความเชื่อดังกล่าว ดังตัวอย่าง

ยักษ์สังเกตุเห็นว่าเด็กชายกินข้าวคนเดียว ยักษ์สองผัวเมียเลยคิดว่าเด็กคงตกใจ ขวัญหนี
หรือเปล่า ดังนั้นวันรุ่งขึ้นก็มัดมือเรียกขวัญให้

(จอนิ โอโดเซา. 2552: 87)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ” ในเรื่องเป็นการกล่าวถึงยักษ์ที่คิดว่าขวัญของเด็กชายหนีหายไป จึงทำพิธีเรียกขวัญให้ในความเป็นจริงนั้นชาวปกากะญอก็มีความเชื่อเกี่ยวกับขวัญเช่นกัน โดยจะออกมาในรูปแบบพิธีกรรม เช่น การเรียกขวัญตอนเกิด การเรียกขวัญปีใหม่ เป็นต้น

2.1.4) ความเชื่อเกี่ยวกับผี และอมนุษย์

กะเหรี่ยงดั้งเดิมจะมีความเชื่อเกี่ยวกับผี และอมนุษย์ โดยจะมีการนับถือผีผ่านพิธีกรรมการบวงสรวง เช่น ไห้ต่าง ๆ เช่นความเชื่อเรื่องขวัญ หรือกิจกรรมต่าง ๆ จะต้องมีการเซ่นเจ้าที่บอกกล่าวบรรพชนให้คำจูน ช่วยให้การดำเนินชีวิตเจริญรุ่งเรือง มีความสุขสบาย จากการศึกษาหนานปกากะญอพบว่า ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับผี และอมนุษย์ ดังนี้

ก. ผี จากการศึกษาหนานพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอพบว่า มีการเล่าถึง “ผี” ในนิทานแต่ละเรื่องจะเห็นได้ดังตัวอย่าง

คนเลี้ยงควายรู้ตัวว่าจะต้องตายจึงรีบขึ้นม้าควายจากไป เขาคิดว่าต้องหนีไปเพื่อผีจะตามมา
ฆ่าไม่ทัน แต่แล้วเขาก็หนีไม่รอด เพราะเขาผิดคำสั่งญ่าจึงถูกผีทวงเอาวิญญาณไป

(จอนิ โอโดเซา. 2552: 21)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “คนเลี้ยงควาย” ได้กล่าวถึงผีที่จะมาทวงวิญญาณ เนื่องจากคนเลี้ยงควายผิดสัญญาที่เคยให้ไว้ว่าจะไม่ล่าความลับกับใคร จะเห็นได้ว่าบริบททางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอมีความเชื่อเกี่ยวกับผี ในอดีตชาวปกากะญอนับถือผี มีความเคารพ และเกรงกลัวผีมาก ถ่ายทอดผ่านพิธีกรรมบวงสรวงต่าง ๆ ในสังคมปกากะญอจึงปรากฏผีต่าง ๆ เช่น ผีน้ำ ผีฝาย ผีป่า ผีเขา ฯลฯ หากกระทำความผิดต่อจารีต ประเพณี จะเชื่อว่าทำผิดต่อผีนั่น ๆ ด้วย จะมีการทำพิธีขอขมาต่อผี นิทานจึงเป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอน และปลูกฝังวัฒนธรรม จารีต ประเพณีอย่างหนึ่งให้แก่เด็กในกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ

ข. ยักษ์ จากการศึกษานิทานปกากะญอพบว่า นิทานมีการนำ “ยักษ์” มาใช้เป็นตัวละครดำเนินเรื่องในนิทานอยู่จำนวนมาก จะเห็นได้ดังตัวอย่าง

*หมู่บ้านนี้มียักษ์มากกินคนหลายครั้งหลายหนแล้ว คนต้องหลบหนีให้ดี เพราะคนสู้ยักษ์ไม่ได้
มีแต่ศิเล่กรู้เท่านั้นพอที่จะสู้กับยักษ์ได้*

(จอนิ โอโดเชา. 2552: 47)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “เต๊าะเชือกะ (ยักษ์)” ในเรื่องได้ใช้ยักษ์มาเป็นตัวละครปฏิบัติกับศิเล่กรู้เป็นตัวละครเอก ในเรื่องชาวบ้านหวาดกลัวยักษ์เป็นอย่างมาก เนื่องจากยักษ์จะมากินชาวบ้านอยู่เป็นประจำ ตอนท้ายเรื่องตัวละครเอกได้เกิดการต่อสู้จนยักษ์ตายในที่สุด สังเกตได้นิทานปกากะญอปรากฏตัวละคร “ยักษ์” ในหลายเรื่อง จะมีทั้งยักษ์ฝ่ายดี และฝ่ายร้าย แต่ปฏิกริยาของตัวละครชาวบ้านก็จะแสดงความหวาดกลัวยักษ์ในทุกเรื่อง สะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องยักษ์ในวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอได้อย่างชัดเจน ตัวละคร “ยักษ์” จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ผู้ใหญ่ใช้สอนเด็กให้เกิดความเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดกฎ หรือจารีตของกลุ่มผ่านตัวบทนิทานพื้นบ้าน

2.2) ภาษา

ภาษากะเหรี่ยงจัดอยู่ในตระกูลธิเบต-พม่า ลักษณะโครงสร้างประโยค และคำ เหมือนกับภาษาไทย คำในภาษากะเหรี่ยงมีทั้งคำพยางค์เดียว สองพยางค์ และหลายพยางค์ การสร้างคำประสมก็เหมือนกับภาษาไทย กล่าวคือ มีส่วนขยายตามหลัง โครงสร้างประโยคเป็นแบบ ประธาน กริยา กรรม (ศิริธร สวสม. 2555: 90) จากการศึกษานิทานปกากะญอ สามารถแบ่งภาษาปกากะญอได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ ภาษาเกี่ยวกับคำเรียกบุคคล คำเรียกเครื่องมือเครื่องใช้ คำเรียกพืช และคำเรียกสัตว์ ดังต่อไปนี้

2.2.1) คำเรียกบุคคล คือ คำที่กลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอใช้เรียกบุคคล

2.2.1.1) พี่หม่อม จากการศึกษานิทานปกากะญอปรากฏคำว่า “พี่หม่อม” ดังตัวอย่าง

*รุ่งเช้าตื่นขึ้นมาก้มองดูไปรอบ ๆ เห็นว่าพี่หม่อมอาศัยอยู่ในโพรงไม้ ไม่มีบ้าน ทั้งสองจึงคุย
กันว่าเราว่าจะสร้างบ้านเล็ก ๆ ให้พี่หม่อมอยู่*

(จอนิ โอโดเชา. 2552: 123)

จากตัวอย่างข้างต้น พบคำว่า “พี่หม่อม” หมายถึง แม่ม่าย หรือหญิงม่าย จะพบคำนี้เป็นจำนวนมากในนิทานพื้นบ้านปกากะญอ ตัวละครในเรื่องมักจะเป็นหญิงม่ายที่คอยให้ความช่วยเหลือตัวละครเอก

2.2.1.2) หน่อ จากการศึกษานิทานปกากะญอปรากฏคำว่า “หน่อ” ดังตัวอย่าง

หน่อวาเลอที เป็นลูกสาวคนเดียวของพ่อแม่ ซึ่งยากจนไม่มีทรัพย์สิน ไม่มีไร่นา

(จอนิ โอโดเชา. 2552: 119)

จากตัวอย่างข้างต้น พบคำว่า “หน่อ” หมายถึง นาง หรือนางสาว เป็นคำนำหน้าชื่อของเพศหญิงชาวปกากะญอ เช่น หน่อวาเลอที หน่อเสอดา เป็นต้น ส่วนคำนำหน้าเพศชายจะใช้คำว่า “พา” เช่น พามีญ พาเค เป็นต้น

2.2.2) คำเรียกเครื่องมือเครื่องใช้ คือ คำที่กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอใช้เรียกเครื่องมือ

2.2.2.1) ก้วย จากการศึกษานิทานปกาเกอญอปรากฏคำว่า “ก้วย” ดังตัวอย่าง

ผู้เฒ่าผู้แก่ก็บอกให้เอาดินมาใส่สามก้วย เขาก็ไปแบกดินมาใส่ที่พื้นดินสามก้วย ผู้เฒ่าผู้แก่
บอกให้ไปเก็บเศษไม้ เศษหญ้า เศษใบไม้มาสามก้วย เขาก็ไปเก็บมาใส่

(จอนิ โอโดเชา. 2552: 55)

จากตัวอย่างข้างต้น พบคำว่า “ก้วย” หมายถึง ภาชนะสำหรับใส่ของ คล้ายกระบุง หรือตะกร้าแต่มีขนาดใหญ่ และ
สูงกว่า ทำมาจากไม้ไผ่ ใช้สำหรับแบกโดยมีเชือกคาดไว้ที่หัวให้ก้วยอยู่บนหลัง ปัจจุบันยังใช้อยู่ทั่วไปในหมู่บ้านปกาเกอญอ

2.2.2.2) กี่เส่ร่อ จากการศึกษานิทานปกาเกอญอปรากฏคำว่า “กี่เส่ร่อ” ดังตัวอย่าง

ตามอบกี่ยี่เส่ร่อกับชายหนุ่ม พร้อมกำชับว่า ถ้ายังไม่มีการครบครันห้ามเปิด จะเปิดได้ก็ต่อเมื่อ
เขามีครบครันแล้วเท่านั้น

(จอนิ โอโดเชา. 2552: 88)

จากตัวอย่างข้างต้น พบคำว่า “กี่ยี่เส่ร่อ” หมายถึง กระเป๋าสะพาย สานด้วยไม้ไผ่ เป็นภาชนะที่บรรจุของที่มียุข
เล็กและละเอียด เช่น ข้าว เมล็ดข้าวโพด เกลือ เป็นต้น

2.2.3) คำเรียกพืช คำที่กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอใช้เรียกพืช

2.2.3.1) สะดุยซา จากการศึกษานิทานปกาเกอญอปรากฏคำว่า “สะดุยซา” ดังตัวอย่าง

พี่มือแม ขอให้อาณาไปฝั่งไว้ที่ระหว่างต้นสะดุยซา

(จอนิ โอโดเชา. 2552: 126)

จากตัวอย่างข้างต้น พบคำว่า “สะดุยซา” หมายถึง ต้นมะเดื่อ ในเรื่องเป็นต้นไม้ที่ใช้บอกตำแหน่งหลุมฝังศพของพี่มือแม

2.3) การเลี้ยงชีพและการดำเนินชีวิต

ชาวกะเหรี่ยงมีความคิด ความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ และสิ่งคุ้มครองธรรมชาติ การดำเนินชีวิตของ
คนกะเหรี่ยงในเรื่องการทำมาหากินจึงอยู่ในลักษณะพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลต่อกัน ดังนั้นการประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับ
เรื่องเกษตรกรรม (ศิริธร สาวเสม. 2555: 39) จากการศึกษานิทานพื้นบ้านปกาเกอญอ สามารถแบ่งการเลี้ยงชีพ และ
การดำเนินชีวิตได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ การทำไร่ การเลี้ยงสัตว์ การรับจ้าง และการทอผ้า ดังต่อไปนี้

2.3.1) การทำไร่ เป็นอาชีพหลักของชาวกะเหรี่ยง เช่น ไร่ข้าว ไร่โพด ไร่มัน ไร่พริก ไร่มะเขือ เป็นต้น
สมัยก่อนเป็นการปลูกเพื่อบริโภค และการแบ่งขาย สำหรับการปลูกสับปะรดเพิ่งมานิยมภายหลัง (ศิริธร สาวเสม. 2555: 40)
จากการศึกษานิทานปกาเกอญอปรากฏการทำไร่ ดังตัวอย่าง

เขาปลูกข้าว ปลูกผัก ซึ่งเมล็ดพันธุ์ข้าวกับเมล็ดพันธุ์ผักที่มียอดนั้นก็หมดพอดีกับพื้นที่เล็ก ๆ
นั้น เด็กกำพร้าเฝ้าดูแลทุกวัน ทำไร่ให้ผัก ทำกล้วยเล็ก ๆ มาห่อลูกผักไว้อย่างดี

(จอนิ โอโดเชา. 2552: 55)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “นางแก้งขาว” ในเรื่อง ตัวละครได้เตรียมการปลูกข้าว และ
ผัก โดยมีเมล็ดพันธุ์จากที่พ่อแม่ทิ้งไว้ให้ก่อนเสียชีวิต ในความเป็นจริงปกาเกอญอก็มีการทำการเกษตรเช่นกัน เป็นอาชีพหลัก
ของกลุ่มชาติพันธุ์ พืชส่วนใหญ่ที่นิยมปลูก คือ ข้าว เพราะเป็นอาหารหลัก

2.3.2) การเลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพรองของชาวกะเหรี่ยง เช่น การเลี้ยงวัว การเลี้ยงควาย เป็นต้น (ศิวกกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษาหนานปกากะญอปรากฏการเลี้ยงสัตว์ ดังตัวอย่าง

หนุ่มกำพร้าวได้เหาะมาถึงเมืองเมืองหนึ่ง ด้วยความหิวเขาจึงเหาะลงมาถึงเมืองนั้น คิดว่าจะหา
อาหารกินที่นั่น แต่เขาก็เห็นหนุ่มเลี้ยงวัวเลี้ยงควายมาออกกันอยู่หน้าประตูมากมายเต็มไปหมด

(จอณี โอโดเชา. 2552: 36)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “เด็กกำพร้าวจ่อจ่อปี” ในเรื่องหนุ่มกำพร้าวได้เห็นคนเลี้ยงวัวเลี้ยงควายเป็นจำนวนมากในความเป็นจริงนั้นอาชีพเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรองจากการทำไร่ สัตว์ที่นิยมเลี้ยง คือ วัวและควาย

2.3.3) การรับจ้าง เป็นอาชีพที่ชาวกะเหรี่ยงพึ่งพานิยมภายหลัง (ศิริธร สาวเสมอ. 2555: 40) จากการศึกษาหนานปกากะญอปรากฏการรับจ้าง ดังตัวอย่าง

นานมาแล้ว เมื่อครั้งที่คนในหมู่บ้านนิยมออกไปรับจ้างในเมือง ได้มีหญิงคนหนึ่งไปเป็น
ลูกจ้างทำงานบ้านให้กับพ่อเลี้ยงคนหนึ่งซึ่งมีฐานะร่ำรวย

(จอณี โอโดเชา. 2552: 61)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “นางบาป” บ่งบอกว่าชาวปกากะญอในยุคนี้นิยมออกจากหมู่บ้านไปทำอาชีพรับจ้างในเมือง สืบเนื่องมาจากจนถึงปัจจุบัน

2.3.4) การทอผ้า ชาวกะเหรี่ยงนิยมทอผ้า มักทำหลังจากว่างจากการทำไร่ ทำสวน บางคนทอไว้สำหรับใส่ในงานพิธีสำคัญ หรือทอให้กับลูกหลาน ญาติพี่น้องเป็นของขวัญ (ศิริธร สาวเสมอ. 2555: 40) จากการศึกษาหนานปกากะญอปรากฏการทอผ้า ดังตัวอย่าง

ตะโหวาทอเสื้อตัวใหม่ให้ผัวใส่...จบจนทอเสร็จแล้วเธอก็นำไปให้ผู้เฒ่าผู้แก่ดู พวกเขาดก
ตลิ่งและพากันบอกว่ามันเป็นเสื้อที่งดงามมาก

(จอณี โอโดเชา. 2552: 56)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “นางแก้งขาว” ในเรื่องนางตะโหวาได้ทอเสื้อให้แก่มามีการทอเสื้อของนางมีความสวยงามอย่างมาก ในความเป็นจริงนั้นชาวปกากะญอนิยมทอผ้าหลังจากที่ว่างจากการทำไร่ ทำนา เสื้อผ้าของปกากะญอล้วนแต่มีความหมายที่สื่อออกมา เช่น วัยเด็ก วัยหนุ่ม วัยสาว วัยชรา จะมีสี และลวดลายที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งเสื้อผ้ายังเป็นสิ่งสำคัญที่บ่งบอกความเป็นตัวตนของกลุ่มชาติพันธุ์อีกด้วย

2.4) ประเพณี

ประเพณีของชาวกะเหรี่ยงจะมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ ความเชื่อ และศาสนา เนื่องจากกะเหรี่ยงมีวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาอาศัยธรรมชาติมาโดยตลอด จึงมีประเพณีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ (ศิริธร สาวเสมอ. 2555: 106) จากการศึกษาหนานปกากะญอ สามารถแบ่งประเพณีได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ การผูกมือรับขวัญ การทำศพ และการบวช ดังต่อไปนี้

2.4.1) การผูกมือรับขวัญ

กะเหรี่ยงมีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องขวัญ จึงเกิดประเพณีการผูกมือรับขวัญขึ้น อาทิ ผูกมือรับขวัญตอนเกิด ผูกมือรับขวัญเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ผิดปกติให้แก่คนในครอบครัว ผูกมือรับขวัญปีใหม่ (ศิวกกร โอโดเชา. 2559: สัมภาษณ์) จากการศึกษาหนานปกากะญอปรากฏการผูกมือรับขวัญ ดังตัวอย่าง

เด็กกำพร้าอยู่กับเจ้าฟ้าบนสวรรค์ จนครบหนึ่งปีเด็กกำพร้าอยากกลับบ้าน เจ้าฟ้าก็อนุญาต
ให้กลับ เมื่อกลับมาถึงบ้าน ยายเห็นหลานก็ดีใจมาก มามัดมือให้

(จอห์น โอโดเชา. 2552: 73)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “ผีซาเซียว” ในเรื่องยายทำพิธีมัดมือให้แก่หลานที่ประสบเจอเรื่องร้าย ๆ ในความเป็นจริงนั้นชาวปกากะญอก็มีพิธีกรรมมัดมือ หรือการผูกมือ เป็นพิธีกรรมที่สืบเนื่องมาจากความเชื่อเรื่องขวัญ กระทำขึ้นเพื่อเป็นการปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย และสร้างสิริมงคลให้แก่ชีวิต

2.4.2) การทำศพ

การจัดงานศพของชาวกะเหรี่ยงเป็นงานที่สำคัญที่สุดในชีวิตของชาวกะเหรี่ยง พี่น้องเพื่อนฝูง และคนรู้จัก แม้จะอยู่กันต่างหมู่บ้านก็จะมาร่วมงานกัน ถ้าใครไม่ไปงานศพถือว่าเป็นคนใจดำ มีการสวดแปรธาตุ และขับไล่ นำเล่นดนตรี เพื่อคลายจากความโศกเศร้า การจัดการกับศพมีทั้งการฝัง และการเผา (พีระชัย ลิ้มสมบูรณ์ผล. 2539: 142-145) จากการศึกษานิทานปกากะญอปรากฏการทำศพ ดังตัวอย่าง

ก่อนตายพี่หม่อมแม่ก็ได้สั่งเสียให้เจ้าพะโพ แด และเจ้าเซช่วย นำศพของนางไปฝังไว้ใกล้ ๆ กับ
เจอลี สามีนางที่ตายไปก่อนหน้านี้

(จอห์น โอโดเชา. 2552: 126)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “หนุ่มกำพร้ากับหนุ่มผู้กล้า” ซึ่งตัวละครมีการทำศพให้แก่แม่ยายโดยการนำไปฝัง ในการเป็นจริงชาวปกากะญอมีการทำศพทั้งแบบฝัง และเผา จะกระทำกันในป่าช้าเป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด เพราะมีความเชื่อว่าเป็นที่อยู่ของผีบรรพบุรุษ

2.4.3) การบวช

การบวช เป็นประเพณีที่ชาวปกากะญอรับมาจากชาวไทยพวน ตั้งแต่ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย (ศิริธร สาวเสม. 2555: 29) จากการศึกษานิทานปกากะญอปรากฏการบวช ดังตัวอย่าง

เจ้าฟ้าลงมายังลานประหารแล้วจัดพิธีบวชให้ เตมิญะ เตมิญะก็เข้าใจได้ทันทีว่า การบวชเป็น
หนทางที่จะได้ใช้ชีวิตตามวิถีทางที่ดีงาม โดยไม่ต้องก่อกรรมทำเวรต่อไป

(จอห์น โอโดเชา. 2552: 53)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นความตอนหนึ่งจากเรื่อง “เตมิญะ” ในเรื่องเจ้าฟ้า หรือเทวดาลงมาจัดพิธีบวชให้แก่เตมิญะ ชาวเมืองเลื่อมใสต่างก็พากันบวช จนกลายเป็นเมืองพุทธในที่สุด ในความเป็นจริงชาวปกากะญอก็มีประเพณีการบวชเช่นกัน โดยเฉพาะผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ มีชาวปกากะญอจำนวนมากที่นับถือศาสนาพุทธแบบชาวไทยพวน จึงมีพระสงฆ์และวัดอยู่ในชุมชน

จากข้างต้นสรุปได้ว่า วัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุปรากฏ 4 ประเภทหลัก ได้แก่ ด้านความเชื่อ ด้านภาษาด้านการเลี้ยวชีพ และการดำเนินชีวิต และด้านประเพณี สิ่งเหล่านี้สะท้อนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอผ่านตัวบทนิทานพื้นบ้านได้อย่างชัดเจน

6. การอภิปรายผล

จากการศึกษาวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้าน พบว่าวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุปรากฏ 5 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) เครื่องมือเครื่องใช้ พบประเภทของภาชนะใส่ของ เช่น กระบอกน้ำ แห่ก็่เสื่อร และถ้วย ส่วนเครื่องมือในการประกอบอาชีพ เช่น เสียม ลอบ เบ็ด และอวน 2) พาหนะ พบพาหนะที่เป็นสัตว์ เช่น ช้าง ม้า ส่วนพาหนะที่ประดิษฐ์ขึ้น เช่น เกวียน 3) อาหารและเครื่องดื่ม พบอาหารที่เป็นวัตถุดิบสำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ เช่น ไก่ หมู และเหล้า 4) เครื่องดนตรี พบฆ้อง และระนาดปอแคว และ 5) เครื่องแต่งกาย ซึ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอได้เป็นอย่างดี

ในด้านวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุปรากฏ 4 ประเภทหลัก ได้แก่ 1) ด้านความเชื่อ พบความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับเลขมงคล และความเชื่อเกี่ยวกับขวัญ 2) ด้านภาษา พบคำเรียกบุคคล คำเรียกเครื่องมือเครื่องใช้ และการเรียกพืช 3) ด้านการเลี้ยงชีพ และการดำเนินชีวิต พบการทำไร่ การเลี้ยงสัตว์ การรับจ้าง และการทอผ้า 4) ด้านประเพณี พบการผูกมือรับขวัญ การทำศพ และการบวช สิ่งเหล่านี้สะท้อนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอผ่านตัวบทนิทานพื้นบ้านได้อย่างชัดเจน

จากข้อสรุปทำให้เห็นว่านิทานพื้นบ้านปกาเกอญอปรากฏวัฒนธรรมที่รับมาจากชาวไทยพื้นราบ เห็นได้จากผลการศึกษาในด้านความเชื่อที่เกี่ยวกับศาสนา ที่ปรากฏความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาพุทธ ไม่ว่าจะเป็นความเชื่อที่เกี่ยวกับการเวียนว่ายตายเกิด การชดใช้กรรม นรก สวรรค์ นอกจากนี้ยังเห็นได้จากการบวชที่ปรากฏในนิทาน ซึ่งแต่เดิมชาวปกาเกอญอนับถือผี เมื่อมีการติดต่อสื่อสารกันจึงเกิดการรับวัฒนธรรมจากชาวไทยพื้นราบ เกิดการผสมผสานกลมกลืนจนกลายเป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวคือ มีทั้งความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับผีและนับถือพระพุทธศาสนาไปพร้อมกัน นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุ พบสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือเครื่องใช้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็น ภาชนะ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ และอาวุธ สะท้อนให้เห็นว่าชาวปกาเกอญอมีการใช้ชีวิตผูกพันกับธรรมชาติ เครื่องใช้ไฟฟ้า หรือเครื่องอำนวยความสะดวกยังมีไม่มาก กลุ่มชาติพันธุ์จึงเกิดภูมิปัญญาในการประดิษฐ์คิดค้นโดยใช้วัสดุทางธรรมชาติมาสร้างเป็นเครื่องมือเครื่องใช้

การศึกษาวรรณกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุ ในด้านการเลี้ยงชีพและการดำเนินชีวิต พบว่า นอกจากอาชีพการทำไร่ ทำนา การเลี้ยงสัตว์ การล่าสัตว์ และการทอผ้า เป็นอาชีพดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอ ยังปรากฏอาชีพรับจ้างในนิทานหลายเรื่อง สะท้อนให้เห็นว่า ในช่วงเวลาที่กำเนิดนิทานมีชาวปกาเกอญอเปลี่ยนอาชีพจากการทำการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ มาประกอบอาชีพรับจ้าง เพราะอาจเกิดจากความคิด ความเชื่อที่ว่าอาชีพรับจ้างในเมืองจะทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าอาชีพดั้งเดิมของตน

ในด้านภาษา พบภาษาที่ใช้เรียกบุคคล คำว่า “พี่หม้อแม” หมายถึง แม่หม้าย มากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าในสังคมปกาเกอญอจะมีสตรีที่มีสภาพเป็นม่ายจำนวนมาก เพราะชาวปกาเกอญอมีธรรมเนียมปฏิบัติแบบผัวเดียวเมียเดียว เมื่อสามีเสียชีวิต หรือจบความสัมพันธ์กัน สตรีชาวปกาเกอญอจึงมีสถานภาพเป็นหญิงม่ายเสียส่วนใหญ่ อีกทั้งยังมีธรรมเนียมที่ว่า ถ้าหากบ้านใดมีผู้เสียชีวิตต้องรื้อบ้าน ถ้าเป็นชายจะรื้อเฉพาะฝากั้นห้อง แต่ถ้าเป็นหญิงจะรื้อทั้งหลัง เพราะถือว่าผู้หญิงเป็นเจ้าของบ้าน ดังนั้นหญิงม่ายจึงแยกตัวออกไปอยู่ผู้เดียวเพื่อไม่ให้ลูกหลานต้องรื้อบ้านตนเอง ในสังคมปกาเกอญอจึงให้ความสำคัญกับหญิงม่ายเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นบุคคลที่น่าสงสาร

จะเห็นว่านิทานพื้นบ้านปกาเกอญอแต่ละเรื่องปรากฏวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวัฒนธรรมทางด้านวัตถุ และวัฒนธรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางวัตถุ เหล่านี้สะท้อนอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเด่นชัด ทำให้เห็นความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอที่ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายผสมกลมกลืนกับธรรมชาติ ป่า และสรรพสัตว์ จึงทำให้เกิดภูมิปัญญา และพิธีกรรม ความเชื่อที่เป็นเฉพาะกลุ่ม กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอจึงมีอัตลักษณ์ของกลุ่มที่โดดเด่น และน่าสนใจ กล่าวได้ว่านิทานพื้นบ้านปกาเกอญอถือเป็นสื่ออย่างหนึ่งที่น่าเสนอตัวตนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ปกาเกอญอออกมาได้อย่างชัดเจน

7. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะวัฒนธรรมที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจศึกษาในประเด็นโลกทัศน์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ หรือศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น เพื่อให้เห็นวิถีคิดและการมองโลกของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว

8. กิตติกรรมประกาศ

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคุณศิวกร โอโดเชา และพะตี่จอนิ โอโดเชา ปราชญ์ชาวบ้านและผู้เขียน ที่ให้โอกาสผู้ศึกษาในการสัมภาษณ์ และให้ความรู้ในเชิงลึก ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สำเนียงงาม ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทความนี้ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากแก่ผู้ศึกษา

9. เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก นัยเจริญ. (2557). “วิเคราะห์ภาพสะท้อนค่านิยมของไทยจากนิทานพื้นบ้าน” *มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 33, 6 (พฤศจิกายน-ธันวาคม): 233-258.
- จอนิ โอโดเชา. (2547). *กำพร้าวขนนก*. กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- _____. (2552). *แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ*. กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- _____. (2559). ปราชญ์ชาวบ้าน หมู่บ้านหนองเต่า อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม.
- ณัฐรัชช์ สารหงษ์ และคณะ. (2561). “ศักยภาพทางวัฒนธรรมของชาวปกากะญอ: พลวัตการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน” *วิชาการเครือข่ายบัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ* 8 ,14 (มกราคม-มิถุนายน): 87-102.
- ณัฐพร วัชวิญญ. (2547). “คำนำถึงพะตี่จอนิ” ใน *กำพร้าวขนนก*, หน้า 14-17. วัลลภา แวน วิลเลี่ยนส์วาร์ด และคณะ. กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- ป้อพ้อ. (2543). *ชีวิตข้าปกากะญอ*. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- พีระชัย ลิ้มสมบูรณ์ผล. (2539). *ดนตรีของชาวกะเหรี่ยง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี*. ปริญญาานิพนธ์ ศิลปมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- พ้อเลป่า. (2536). *คนปกากะญอ*. กรุงเทพฯ: ปัจจุบัน.
- สร้อยแก้ว คำมาลา. (2552). “จากสำนักพิมพ์” ใน *แม่เป็นปลา พ่อเป็นน้ำ*, หน้า 8-9. กรุงเทพฯ: สวนเงินมีมา.
- มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะวิทยาการจัดการ. (2556). *ทุ่งนา ป่าสน คนดอย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เมตตา วิวัฒนานุกูล. (2548). *การสื่อสารต่างวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริธร สาวเสม. (2555). *ดนตรีกะเหรี่ยง กรณีศึกษาหมู่บ้านโป่งกระทิงบน ตำบลบ้านบึง อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี*. ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามนุษยดุริยางควิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิวกร โอโดเชา. (2559). ปราชญ์ชาวบ้าน หมู่บ้านหนองเต่า อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. สัมภาษณ์, 14 ธันวาคม.
- เอี่ยมพร จรนามล. (2556). “โลกทัศน์ที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านไทยลื้อ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา” *มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 3, 1 (กันยายน-ธันวาคม): 28-38.

STUDENT PERCEPTIONS OF LEARNING HOSPITALITY RELATED ENGLISH VOCABULARY USING THE LINE SOCIAL NETWORKING APPLICATION ON MOBILE DEVICES IN THE CLASSROOM AT THE UNDERGRADUATE LEVEL

Alan Robert White^{1*} and Parawee Namwong²

¹ Graduate School of Advanced Technology Management

² Undergraduate, ABAC Faculty of Communication Arts majoring in Computer Generated Imagery (CGI)

(Received: December 23, 2019; Revised: May 26, 2020; Accepted: June 3, 2020)

ABSTRACT

Thai graduates from hospitality and tourism programs need English vocabulary related to their industry in order to communicate with foreign visitors. Acquiring enough vocabulary to confidently converse in a foreign language though requires regular practice. Social networking applications are used by instructors to assist students in learning vocabulary for specific purposes. This study aimed to examine students' perceptions of using the Line social networking application for learning hospitality related English vocabulary as part of a classroom lesson. The mean averages gained from the 5 point Likert scale questionnaire showed significant differences from the neutral value of 3.40. Perception of learning was found to be 4.36, satisfaction was 4.31, ease of use was 4.51 and media quality was 4.50. This study found that students were satisfied when learning through the Line application in a university level course.

Keywords: English, vocabulary, hospitality, social networking application

1. INTRODUCTION

In Thailand many people are at risk of unemployment in the coming years with millions of workers possibly being replaced through automation and artificial intelligence. Stronger global competition from neighbouring countries will also add to this problem. Unfortunately, these job losses could affect nearly half of Thailand's workforce. Although the outlook appears alarming, opportunities will arise in other sectors. To meet the higher level of proficiency required a more flexible and creative approach to teaching and learning is required. Advances in technology have changed and are changing how people study and learn. The use of technology can assist in the training of Thai students in both classroom and online environments. Instructors and students of all ages and abilities must be able to adjust to teaching and learning through

¹ Ph.D. scholar, Graduate School of Advanced Technology Management, Assumption University, Bangkok, Thailand

² Undergraduate, ABAC Faculty of Communication Arts majoring in Computer Generated Imagery (CGI), Assumption University, Bangkok, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: alan.w@mail.rmuk.ac.th

technology. Approaches to teaching must be developed that recognise the limitations of available resources such as time, money and skill levels in relation to technology. Social networking applications can be used by instructors as free, easily accessed and widely used tools to aid students in learning and reviewing course content. Content specific to a particular profession can be taught, practiced and regularly reviewed through a mobile device and a social networking application. For example, English vocabulary that is specific to the hospitality and tourism industry can be practiced on a regular basis using a social networking application on a student's own mobile device. Studies have shown that the use of technology can be motivating and more enjoyable than traditional classroom-based instruction (Choosri, 2014; Elgort, 2018; Thalheimer, 2006). This study aims to examine students' perceptions of using the Line social networking application as an educational tool in order to learn and regularly practice and review hospitality related English vocabulary.

2. STATEMENT OF THE PROBLEM AND RATIONALE

Learners of English should possess enough vocabulary to be able to engage in a conversation or be able to be understood by another English speaker. This is important when a learner relies on speaking English for business, work and career. Acquiring enough vocabulary to converse in English requires regular practice and time investment and, the acquisition of language needs an understanding of how to learn (Elgort, 2018).

Thai graduates face competition in the hospitality and tourism business from neighbouring countries such as Vietnam and Malaysia. To reflect the digital age, universities and colleges that offer hospitality and tourism programs need to adapt the way English instruction is delivered. From an early age, Thai students are required to take English classes but quite often the results are insufficient for the globalized workplace. Content is often learnt by rote memorization in a teacher centred environment. This leads to demotivation and low satisfaction and achievement levels when students study the subject. Although rote learning has been shown to be an inadequate instructional technique in many instances, regular exposure and practice of a language is important (Choosri, 2014; Khamkhien, 2010; Noom-Ura, 2013).

A single exposure to learning material during a classroom lesson is often inadequate for long-term memory retention. What is learnt in the classroom is often forgotten the following week due to a lack of practice or review. If content is not understood or remembered during the first exposure then students have a tendency to struggle in future lessons. At the end of the course, the content must either be re-learned through a process of cramming or through a process of rote memorisation in order to pass an exam. The content may then be remembered for a short period afterwards but not retained over a longer length of time. These approaches are far from suitable when English skills are needed in a future career. Studies have found that spaced learning over a period of time can help students to learn more quickly and remember information for longer periods of time. Long periods of review and revision during a lesson though can prove tedious for students. A more fun and interesting approach is therefore needed (Elgort, 2018; Suwantarathip & Orawiwatnakul, 2015; Thalheimer, 2006).

Instructors are influenced by the teaching methods that they were exposed to as students. It is easy for instructors to become comfortable with familiar teaching methods and develop a fear of change though the method is not delivering the higher levels of English proficiency required. Research has shown that a fear of change results in negative consequences for the instructor and students. Change though is not always good and using technology with little thought or planning can often result in wasted time and a lack of overall improvement. It is important that technology is correctly integrated within a course. This requires the collection of data and information, so the instructor is well informed when integrating technology. Results from collected data can help an instructor feel confident in their approach to teaching through technology (Baba, 2014; Ellis & Loveless, 2013). Educators are becoming more interested in the potential of social networking applications on mobile devices for language learning. Currently though, there is a lack of data on how social networking applications and mobile devices can be used for teaching and learning English, the research that is available suggests that these tools have the potential to aid language learning. Instructor must consider the usability of the tool before using it for teaching purposes. Social networking applications should be familiar, easy to use and intuitive (Liu et al., 2015).

3. RESEARCH QUESTIONS

- 1) What are students' level of satisfaction when studying English vocabulary using Line on a mobile device?
- 2) What are students' perceptions of learning when studying English vocabulary using Line on a mobile device?
- 3) What are students' perceptions of ease of use when studying English vocabulary using Line on a mobile device?
- 4) What are students' perceptions of media quality when studying English vocabulary using Line on a mobile device?

4. LITERATURE REVIEW

In recent years, mobile devices and applications in education have attracted the attention of educators and researchers. Various studies have shown the use of mobile devices and related applications to be an engaging, motivating, informal and authentic method to increase students' satisfaction levels. Satisfaction with a program can in turn help increase knowledge and attainment levels among students (Martin & Ertzberger, 2013).

Currently, there is a shift from desktop and laptop computers to mobile devices such as smartphones and tablets. The majority of students now own a mobile device that can be connected to the World Wide Web. Students are therefore well equipped for learning and studying through mobile devices. Research has shown that the use of smartphones and appropriate mobile applications can produce positive effects and results when learning English as a foreign language. The educational use of mobile devices and applications is beneficial in the development of learners' vocabulary levels (Klímová, 2017). As students have their own mobile devices it is no surprise that educational institutions across

the globe are taking advantage of this situation. Many educational institutions are now adopting a Bring Your Own Device (BYOD) policy. The (BYOD) policy has advantages for educational institutions. Students owning mobile devices can connect to the World Wide Web and use these devices for studying, so no expensive hardware or software is required to be purchased by the school, college or university. The use of smartphones and related applications for learning languages is an area that requires further research to ensure students are satisfied with learning through this medium. Instructors need to ensure that applications are easy to use and the media quality is acceptable (Afreen, 2014).

Although research has shown the use of mobile devices has educational benefits, instructors in colleges and universities have been slow to adopt and use them. Instructional methodologies have generally not kept pace with the needs of the students and the modern-day world. When used as educational tools and managed and integrated correctly into a program, mobile devices have significantly improved students' English language skills. Hwang, Chen, Shadiev, Huang, and Chen's (2014) study revealed that English as a foreign language (EFL) students' English language abilities showed a significant level of improvement when mobile devices were used for learning and studying. Students in the experimental group that learnt through mobile devices showed higher learning achievement levels than those in the traditional classroom control group. Students in the experimental group commented that the activities were fun and therefore they were more inclined to maintain interest and motivation in their learning (Hwang et al., 2014).

Mobile devices and applications have been shown to be popular for learning and studying English. A study of higher education students in China conducted by Li, Li, and Li (2016) found that the use of mobile devices for learning was welcomed by most learners. Students mentioned that they enjoyed using new and multiple applications for learning purposes. They were willing to experiment and try new applications if they believed they would be of some educational use. The researchers noted though that students required guidance in their choice of application. The use of applications by students was sometimes disorganized with no learning goal in mind. Li, Li and Li (2016) recommend that instructors should guide students in their choice of mobile applications.

The practise of studying English through social networking applications is a relatively recent idea. However, the data from previous studies is encouraging. A study by Fattah (2015) evaluated the effectiveness of using the WhatsApp social networking application as an instructional tool for improving English language skills. The participants were thirty students from the department of English language of a Saudi Arabian university, split into 2 groups. The experimental group used WhatsApp while the control group was taught using a textbook. The results showed that the experimental group outperformed the control group (Fattah, 2015). A study in Turkey examined the use of smartphones and social networking applications for learning English. Again, the results of the study revealed that the participants in the experimental group performed significantly better than the traditionally taught control group (Basal, Yilmaz, Tanriverdi, & Sari, 2016). Hayati, Jalilifar and Mashhadi (2013) examined the use of an instant messaging application for learning English idioms. The study used a spaced repetition system to push English idioms to the learners. This approach encouraged regular practice and aided acquisition and

retention of the content. The results showed students that received the lessons through the messaging service were more enthusiastic learners and gained higher levels of achievement (Hayati, Jalilifar, & Mashhadi, 2013). The results of these studies demonstrate the effectiveness of using a mobile device and social networking application to learn English.

Vocabulary is a crucial part of being able to communicate in any language. Specialist vocabulary is an important aspect of the hospitality and tourism industry. Mobile devices can provide a great number of advantages in the learning process and various applications are now successfully being used to learn English language vocabulary. Suwantarathip and Orawiwatnakul (2015) studied the effects of in-class paper-based vocabulary exercises with those to students learning outside the classroom. The six week study showed that the participants in the experimental group, learning outside of the classroom, outperformed those in the control group. The technology lead approach was deemed more effective than the traditional classroom approach to learning (Suwantarathip & Orawiwatnakul, 2015).

Cavus and Ibrahim (2009) examined the potential of learning technical English language vocabulary through push messages. The study focused on the achievement levels of 45, 1st year undergraduate students. Before the study, a pre-test was administered to the students to assess their knowledge. The tests required the students to provide a meaning for each word. Over a nine day period, sixteen different short messages were sent to the participants. During the process the same messages were repeated at multiple intervals. After nine days a post-test was given to the study participants. The students' level of knowledge showed a significant increase between the pre and post-tests. The process of spaced repetition was seen as an important factor in the increase in achievement levels (Cavus & Ibrahim, 2009).

Lawrence (2014) used the WhatsApp social networking application for teaching Afrikaans vocabulary to undergraduate university students. During the 7 week-long study, the researcher used visual imagery and text to teach vocabulary. The results of the study found that the WhatsApp application was an effective tool for practicing a foreign language and was well received by students (Lawrence, 2014).

Lai (2014) examined the use of the WhatsApp messaging application over a three month period for learning a vocabulary list of 200 high-frequency English verbs. The study was conducted with an experimental and control group. The net gain in vocabulary scores between the pre-test and post-test was used to measure the level of vocabulary acquired over the period of the study. The results of the study were shown to be positive and data from the experimental group showed a significant correlation between application usage frequency and vocabulary acquisition (Lai, 2014).

Basoglu and Akdemir (2010) used smartphone applications and a visual flash card format to improve students' English vocabulary acquisition levels. The participants were sixty students studying in an English program at a Turkish university. Data were collected through multiple choice pre and post-tests. The differences from the pre-test to post-tests scores of the experimental group were found to be statistically higher than the control group. The results showed that using smartphone applications for learning vocabulary was more effective (Basoglu & Akdemir, 2010).

Students have been shown to require interaction and an interpersonal learning environment when studying using technology. Many vocabulary learning applications do not meet these requirements. Data collected in China and Hong Kong regarding perceptions and experiences of using applications for learning vocabulary items showed that students value the ability to interact with each other. The findings suggest that interpersonal learning is essential to learner engagement and learning effectiveness. (Zou, Wang, Xie, & Kohnke, 2018).

Instructors should teach in an effective, efficient, and enjoyable manner. Research has shown that the use of technology for instruction has benefits. The use of technology can remove the usual restrictions of class-based learning and provide the instructor with opportunities to teach in a more novel manner. In addition, technology can help motivate students and encourage learning through increased participation (Andersson, Reimers, & Maxwell, 2013; Siegle, 2014). To remain relevant in the 21st century, instructors need to constantly evaluate, develop and adapt their approach to teaching. This should include the use of the most up-to-date and popular technology available. Technology that is familiar, freely available and can be accessed anytime and anywhere there is an Internet connection (Buabeng-Andoh, 2012; Prensky, 2001).

This study aims to determine students' perceptions of learning, satisfaction levels and gain data on media quality and ease of use when using social networking applications for learning English vocabulary as part of a taught lesson. The results gained from this research project provides useful data, information and guidance for researchers and instructors of the English language. The findings can be used as a source of reference when conducting further research on the use of social networking applications and mobile devices for learning foreign languages.

5. METHOD

A sample of 44, 2nd year hospitality students participated in this study. The students were chosen as they possessed the characteristics necessary for this study, requiring specialist English vocabulary in their future careers. Also, the sample group was taught by one of the researchers and was thus conveniently available for this study. During the semester, hospitality related English vocabulary was practiced on a weekly basis through the Line social networking application. The tasks involved answering a question based on a visual clue. The media was carefully chosen for viewing on smartphones. The data were collected through a 5 point Likert scale questionnaire that measured levels of agreement. The questions were in both Thai and English to help ensure there was no language barrier for the students. The questionnaire was based on previous studies and checked for reliability through Cronbach's alpha and checked for validity by 4 suitably qualified lecturers working at a Thai public university in Bangkok. The validity of the items was computed as 1.00. Polit and Beck (2006) state that a rating of 1.00 is acceptable when there are fewer than 5 reviewers. The questionnaire was checked for reliability and all Alphas were found to be above .70 which is seen as reliable for final data collection purposes (DeVellis, 2003) (see Table 1).

Table 1. Results for the questionnaire Cronbach's Alpha reliability test.

Variable	Alpha
1) Perception of Learning	.72
2) Satisfaction	.83
3) Ease of Use	.85
4) Media Quality	.76

The questionnaire data were analysed using a one sample t-test that measured a mean value for each variable against a perceived upper neutral value of 3.40. The neutral value was taken from the following interpretation: 1.00-1.80=Strongly Disagree, 1.81-2.60=Disagree, 2.61-3.40=Neutral, 3.41-4.20=Agree and 4.21-5.00=Strongly Agree. This scale has been used to analyse data in social science studies (Ozyurt, 2015). In this study, a higher mean value is a positive endorsement of the media and the use of the Line application for learning English vocabulary.

6. RESULTS

The results of the study found the use of social networking technology for learning hospitality English vocabulary to be well received by most of the students (see Table 2). The mean averages for perception of learning, satisfaction, ease of use and media quality were all above 4.21. According to the scale used in this study, a mean average over 4.21 suggests a very high level of agreement and a positive endorsement of the Line social networking application as a learning tool.

Table 2. The results of the questionnaire data analysis showing the mean and standard deviation.

Variable	Mean	SD
1) Perception of Learning	4.36	.34
2) Satisfaction	4.31	.38
3) Ease of Use	4.51	.40
4) Media Quality	4.50	.41

The data was then analysed to establish whether the mean averages were significantly above a neutral value of 3.40. T-tests showed the data to be statistically significant for perception of learning ($t=18.62$, $df=43$, $p=.00$), satisfaction ($t=15.74$, $df=43$, $p=.00$), perceived ease of use ($t=18.53$, $df=43$, $p=.00$), and media quality ($t=17.78$, $df=43$, $p=.00$). The results from the data show very high levels for all 4 variables and thus the study produced a positive outcome (see Table 3).

Table 3. The results of the t-test showing mean difference and significance from the questionnaire data.

Variable	M.D	Sig.
1) Perception of Learning	.96	.00
2) Satisfaction	.91	.00
3) Ease of Use	1.11	.00
4) Media Quality	1.10	.00

7. DISCUSSION

The importance of the English language for Thai hospitality graduates cannot be underestimated. Many of today's students connect through mobile devices and social networking applications such as Line. Previous research has shown that the use of social networking applications in an educational context can be beneficial for learning (Lai, 2014; McCarty, Sato, & Obari, 2016). The participants in this study reported strong agreement ($\bar{x}=4.36$) in regard to perception of learning. Rott (1999) suggests that six encounters with a word may be enough for recall. In this study, continual review over the length of the course strengthened students' full recall of the taught vocabulary. Previous research has shown that spaced review and practice of vocabulary aids longer term memory retention when compared to mass practice. The ability to recognise words can explain the high values related to perception of learning. Researcher observations revealed strong recall of the taught vocabulary. Regular, weekly practice of vocabulary items aids longer term retention when compared to mass practice before an examination or test. The results gained from this study are similar to those in comparable studies on vocabulary acquisition (Bloom & Shuell, 1981; Rott, 1999).

This research found the Line application to be engaging and effective for learning the English language. Students have positive attitudes and participate more actively when learning English through the Line application, in a traditional Thai classroom, students are often too shy to actively participate. The Line application allows students to participate during an activity without the embarrassment of making an error in front of the class. Furthermore, the familiarity of social networking applications can explain the results for ease of use. A learning tool that is easy to use is more likely be adopted by the students. Media was chosen for small screen devices and explains the high values for media quality. The high values for perception of learning, ease of use and media quality would also help to explain students' high satisfaction levels (Dehghan, Rezvani, & Fazeli, 2017; Khamkhien, 2010; Liao & Lin, 2016; McCarty, Sato & Obari, 2016; Noom-Ura, 2013).

8. CONCLUSION

Overall, the students were satisfied with the experience and believed it helped them to learn. In the future, technology will become ever more common within education. Instructors should therefore consider integrating technology and social networking applications into their courses. Policymakers and administrators should ensure that instructors have adequate support and the skills to use and integrate technology into their teaching practices. The findings from this study will be useful for instructors that want to use social networking applications in language learning classes. Further research is required with a larger sample size that employs control and experimental groups. Pre and post-tests could then be used to determine the effectiveness of the Line application as a tool for learning vocabulary. The use of the Line application provides a free and relatively straightforward method for improving teaching and learning in a foreign language based subject. The methods and ideas outlined in this study can be adapted and used as necessary in future courses and programs.

9. REFERENCES

- Afreen, R. (2014). Bring your own device (BYOD) in higher education: opportunities and challenges. **International Journal of Emerging Trends & Technology in Computer Science**, 3(1), 233-236.
- Andersson, D., Reimers, K., & Maxwell, S. (2013). Utilizing the Web to Enhance Student Engagement and Achievement; (**International Technology, Education and Development Conference**) Valencia, Spain.
- Baba, P. A. (2014). Technology in the classroom: A tool or a drag. **Technology**, 5(27), 75-7
- Basal, A., Yilmaz, S., Tanriverdi, A., & Sari, L. (2016). Effectiveness of Mobile Applications in Vocabulary Teaching. **Contemporary Educational Technology**, 7(1), 47-59.
- Basoglu, E. B., & Akdemir, Ö. (2010). A comparison of undergraduate students' English vocabulary learning: Using mobile phones and flash cards. **TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology**, 9(3), 1-7.
- Bloom, K. C., & Shuell, T. J. (1981). Effects of Massed and Distributed Practice on the Learning and Retention of Second-Language Vocabulary. **The Journal of Educational Research**, 74(4), 245-248.
- Buabeng-Andoh, C. (2012). Factors influencing teachers' adoption and integration of information and communication technology into teaching: A review of the literature. **International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology**, 8(1), 136.
- Cavus, N., & Ibrahim, D. (2009). M-Learning: An experiment in using SMS to support learning new English language words. **British journal of educational technology**, 40(1), 78-91.
- Chang, J. H., & Huynh, P. (2016). ASEAN in Transformation: The Future of Jobs at Risk of Automation. **International Labour Organization**.
- Choosri, C. (2014). Relationship between motivation and students' English learning achievement: A study of the second-year vocational certificate level Hatyai Technical College Students. **The 3rd International Conference on Humanities and Social Sciences**. 1-15.

- Dehghan, F., Rezvani, R., & Fazeli, S. (2017). Social networks and their effectiveness in learning foreign language vocabulary: A comparative study using WhatsApp. **CALL-EJ**, 18(2) 1-13.
- DeVellis, R. F. (2003). **Scale development: Theory and applications**. Sage: Thousand Oaks.
- Elgort, I. (2018). Teaching / Developing Vocabulary Using ICTs and Digital Resources. The **TESOL Encyclopedia of English Language Teaching**, 1-15.
- Ellis, V., & Loveless, A. (2013). **ICT, pedagogy and the curriculum: Subject to change**. Abingdon, UK: Routledge.
- Fattah, S. F. E. S. A. (2015). The Effectiveness of Using WhatsApp Messenger as One of Mobile Learning Techniques to Develop Students' Writing Skills. **Journal of Education and Practice**, 6(32), 115-127.
- Fredrickson, T. (2015). **Thailand's English skills lagging, says training company**. Retrieved from <http://www.Bangkok Post.com>
- Hayati, A., Jalilifar, A., & Mashhadi, A. (2013). Using Short Message Service (SMS) to teach English idioms to EFL students. **British Journal of Educational Technology**, 44(1), 66-81.
- Hwang, W. Y., Chen, H. S., Shadiev, R., Huang, R. Y. M., & Chen, C. Y. (2014). Improving English as a foreign language writing in elementary schools using mobile devices in familiar situational contexts. **Computer Assisted Language Learning**, 27(5), 359-378.
- Khamkhien, A. (2010). Factors affecting language learning strategy reported usage by Thai and Vietnamese EFL learners. **Electronic Journal of foreign Language teaching**, 7(1), 66-85.
- Klímová, B. (2017). Mobile phones and/or smartphones and their apps for teaching English as a foreign language. **Education and Information Technologies**, 23(3), 1091-1099.
- Lai, W. (2014). **Using mobile instant messenger (WhatsApp) to support second language learning**. Master's thesis of Hong Kong University.
- Lawrence, D. (2014). Students' Experiences of Using SMS for Vocabulary Development—a Case Study. In **Conference proceedings of ICT for language learning**, 310.
- Li, J., Li, S., & Li, Y. (2016). English learning on the move: A survey and study of mobile app assisted English learning in Chinese tertiary education. **Computer Science & Education (ICCSE), 2016 11th International Conference**, 767-771.
- Liao, P., & Lin, C. S. (2016). Innovation design: Integrating mobile-mediated communication with computational intelligence for task-based EFL learning in Taiwanese higher education. **Eighth International Conference on Advanced Computational Intelligence (ICACI)**, 186-192.
- Liu, M., Abe, K., Cao, M., Liu, S., Ok, D. U., Park, J. B., & Sardegna, V. G. (2015). An analysis of social network websites for language learning: Implications for teaching and learning English as a Second Language. **CALICO Journal**, 32(1), 114.
- Martin, F., & Ertzberger, J. (2013). Here and now mobile learning: An experimental study on the use of mobile technology. **Computers & Education**, 68, 76-85.
- McCarty, S., Sato, T., & Obari, H. (2016). Tokyo University of Agriculture and Technology Case Study: Smartphone App LINE for EFL Peer Learning. In **Implementing Mobile Language Learning Technologies in Japan**, 33-56. Singapore: Springer Briefs in Education.

- Nicholls, P. (2014). The ASEAN Mutual Recognition Agreement on Tourism Professionals in Thailand: A Mixed Blessing? **AU-GSB e-Journal**, 7(1).
- Noom-Ura, S. (2013). English-teaching problems in Thailand and Thai teachers' professional development needs. **English Language Teaching**, 6(11), 139.
- Ozyurt, O. (2015). An Analysis on Distance Education Computer Programming Students' Attitudes Regarding Programming and their Self-efficacy for Programming. **Turkish Online Journal of Distance Education**, 16(2), 111-121.
- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2006). The content validity index: are you sure you know what's being reported? Critique and recommendations. **Research in Nursing & Health**, 29(5).
- Prensky, M. (2001). Digital natives, digital immigrants part 1. **On the Horizon**, 9(5), 1-6.
- Rott, S. (1999). The Effect of Exposure Frequency on Intermediate Language Learners' Incidental Vocabulary Acquisition through Reading. **Studies in Second Language Acquisition**, 21(4) 589-619.
- Siegle, D. (2014). Technology differentiating instruction by flipping the classroom. **Gifted Child Today**, 37(1), 51-55.
- Suwantarathip, O. & Orawiwatnakul, W. (2015). Using mobile-assisted exercises to support students' vocabulary skill development. **Turkish Online Journal of Educational Technology**, 14(1), 163-171.
- Thalheimer, W. (2006). Spacing learning events over time: What the research says. **Work-Learning Research**.
- Zou, D., Wang, F. L., Xie, H., & Kohnke, L. (2018). Game-Based Vocabulary Learning in China and Hong Kong: Students' Evaluation of Different Word Learning APPs. **International Conference on Technology in Education**, 44-55.

การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคม
ของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ

THE STUDY OF INVARIANCE OF SOCIAL COMPETENCE MEASUREMENT MODEL OF
INDUSTRIAL SERVICE STUDENTS

ชมพู่ โกติรัมย์^{1*}, นฤมล พระใหญ่² และ นริศรา ศิริพันธ์ศักดิ์³

Chompoo Gotiram^{1*}, Narulmon Prayai² and Narisara Siripantasak³

¹ คณะอุตสาหกรรมบริการ ภาควิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยดุสิตธานี

² คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ นักวิจัยอิสระ, กรุงเทพฯ

¹ Faculty of Industrial Service, DusitThani College

² Faculty of Education, Srinakharinwirot University

³ Independent Researcher, Bangkok

(Received: December 26, 2019; Revised: March 15, 2020; Accepted: May 29, 2020)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง และเพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยดุสิตธานีจำแนกตามชั้นปี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษา คณะอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยดุสิตธานีจำนวน 410 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25-0.66 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์กลุ่มพหุ

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการมีความสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการสื่อสาร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ การกำกับตนเอง อารมณ์ จิตอาสา และการคิดแก้ไขปัญหา ตามลำดับ และโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรม บริการมีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลจากกลุ่มนักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกัน

คำสำคัญ: ความไม่แปรเปลี่ยน, สมรรถนะทางสังคม, นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะอุตสาหกรรมบริการ ภาควิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยดุสิตธานี, กรุงเทพฯ

Assistant Professor, Faculty of Industrial Service, Department of Humanities and Social Science, DusitThani College, Bangkok.

² อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ

Lecturer, Faculty of Education, Department of Guidance and Educational Psychology, Srinakharinwirot University, Bangkok.

³ นักวิจัยอิสระ, 195 หมู่ 8 เขตทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา, กรุงเทพฯ

Independent Researcher, 195 Mu 8 thawiwatthana District, thawiwatthana Sub-District, Bangkok.

* Corresponding Author, E-mail:saipupink@hotmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to investigation and to study of invariance of social competence measurement model at faculty of industrial service students in college year's group. The sample of research was four hundred ten at faculty of industrial service students Dusit Thani College from simple random sampling. This research instruments used for study was of social competence at Faculty of Industrial Service Students scale with discrimination of 0.25-0.66 and a reliability coefficient of 0.92. The statistical analyses employed were confirmatory factor analysis and multiple group analysis.

The social competence measurement model at faculty of industrial service students in accordance fit with the empirical data. The factor of each, in descending order as follows: communication, self-regulation, emotion, public mind and problem solving thinking and the social competence measurement model at faculty of industrial service students was invariance according to different groups of college year's group.

Keywords: Invariance, Social Competence, Faculty of Industrial Service Students

1. บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้กล่าวถึง การพัฒนาคนให้มีสุขภาพกาย และใจที่ดี มีทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิตให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีทักษะทางสังคม มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม สามารถปรับตัว ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัวที่เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. 2560: 1; 8; 65) ส่วนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคลนั้น ควรให้ บุคคลได้รับการศึกษาตามความความสนใจ และความถนัด เพื่อให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถ มีบุคลิกภาพ และคุณลักษณะ ที่เหมาะสม มีทักษะทางสังคม และทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อให้บุคคลสามารถ ดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 108-109)

สมรรถนะทางสังคม (Social Competence) เป็นความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถตระหนักรู้ในตนเอง ควบคุมอารมณ์ของตนเอง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ (Gorlmy & Brodzinsky, 1993: 54-68) ส่วนออร์พินาสและโฮน (Orpinas & Horne. 2006: 108) ได้กล่าวว่า สมรรถนะทางสังคม เป็นความสามารถในการสร้างสรรค์ให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชนและสังคมได้อย่างสงบสุข และสมคิต กอมณี (2558: 65) กล่าวว่า สมรรถนะทางสังคม เป็นความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหา การสื่อสาร อารมณ์ การกำกับ ตนเอง และมีจิตอาสาเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสมรรถนะทางสังคมนั้น ทำให้บุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีความเข้าใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน ทำให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีคุณภาพ บุคคลมีการเสียสละผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ย่อมทำให้สังคมมีความสุข แต่ในทางกลับกันถ้าบุคคลที่มีสมรรถนะทางสังคมต่ำ ย่อมกลัวที่จะมี ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น จึงเก็บตัว และหนีปัญหา ก่อให้เกิดการแยกตัว และไม่สนใจสังคม (เต็มศักดิ์ คทวณิช. 2546: 242) รวมถึง บุคคลอาจมีการฝ่าฝืนลักษณะที่สังคมได้กำหนดไว้ ก่อให้เกิดความก้าวร้าว และนำไปสู่ความรุนแรงในสังคมได้ในที่สุด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2544: 682)

จากการศึกษาสมรรถนะทางสังคมในช่วงต้นนั้น จะเห็นได้ว่า สมรรถนะทางสังคมมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต ในฐานะที่ผู้วิจัยหลักทำหน้าที่สอนนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ จะเห็นได้ว่างานด้านอุตสาหกรรมบริการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสะดวกสบาย และการสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ จึงทำให้คณะผู้วิจัยมีความสนใจที่จะตรวจสอบความสอดคล้อง และทำการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา คณะอุตสาหกรรมบริการ เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ
 - 2) เพื่อศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ
- จำแนกตามชั้นปี

3. การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบว่าโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับสมรรถนะทางสังคมตามแนวคิดทฤษฎีหรือไม่ และผลที่ได้จากการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลระหว่างนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการที่มีชั้นปีแตกต่างกัน ย่อมนำไปสู่การนำเสนอสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน การแนะแนวการศึกษา และการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ทำให้คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษา และทบทวนวรรณกรรมในหัวข้อสมรรถนะทางสังคม และการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) สมรรถนะทางสังคม (Social Competence) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น โดยบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสามารถในการดูแลตนเอง มีความสามารถในการคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง มีความสามารถในการรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองกระทำ (Caplan. 1997: 157-189; Craighead & Nemberoff. 2001: 1555) โดยบุคคลมีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ ความสามารถในการกำกับตนเอง ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการตระหนักรู้ในตนเอง และการตระหนักรู้ในสังคม (Gorlmy & Brodzinsky. 1993: 54-68; Corsini. 1999: 912) และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น (ขลิท ศรีคำ. 2554: 13) ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในชุมชน และสังคมได้อย่างมีความสุข (Orpinas & Horne. 2006: 108) โดยสมรรถนะทางสังคม มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ดังนี้ (Gorlmy & Brodzinsky. 1993: 54-68; Caplan. 1997: 157-189; Corsini. 1999: 912; Craighead & Nemberoff. 2001: 1555; สมคิด กอมนี 2558: 8-9)

1.1) การคิดแก้ไขปัญหา (Problem Solving Thinking) เป็นความสามารถทางสังคมของบุคคลที่ใช้กระบวนการคิดในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีการขอ และให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อหาทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้น

1.2) การสื่อสาร (Communication) เป็นความสามารถทางสังคมในการใช้ภาษาถ้อยคำที่มีเหตุผล และใช้ภาษาท่าทางที่สอดคล้องกัน เพื่อถ่ายทอดความรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

1.3) อารมณ์ (Emotion) เป็นความสามารถทางสังคมในการแสดงอารมณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งทางบวก และทางลบ และเมื่อเกิดความโกรธ ความขัดแย้ง ความคับข้องใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น บุคคลย่อมมีการจัดการอารมณ์ที่ไม่พอใจได้

1.4) การกำกับตนเอง (Self-Regulation) เป็นความสามารถทางสังคมในการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามเป้าหมาย หรือข้อตกลงที่กำหนดไว้

1.5) จิตอาสา (Public Mind) เป็นความสามารถทางสังคมของบุคคลในการให้ความร่วมมือกับผู้อื่น มีความตระหนักรู้ และคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง และมีการเสียสละ เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2) การวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดล (Invariance Model) หมายถึง การวิเคราะห์โมเดลการวัดของกลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่มพร้อมกัน โดยกลุ่มประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเป็นการแบ่งกลุ่มตามตัวแปรจัดประเภท เช่น ตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี คณะวิชา สถานศึกษา เป็นต้น ซึ่งการวิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลนั้นมีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงประจักษ์ในทุกกลุ่ม จะเป็นโมเดลการวัดที่มีความไม่แปรเปลี่ยน หรือมีความยั่งยืนระหว่างกลุ่ม โดยหลักการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัด มีดังนี้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542: 238-245)

2.1) การทดสอบรูปแบบโมเดล (Model form) เป็นการทดสอบว่าโมเดลตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของกลุ่มประชากรในแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วย จำนวนตัวแปรในโมเดล รูปแบบลักษณะโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นแบบเดียวกันทุกกลุ่ม เมตริกซ์พารามิเตอร์ทั้ง 8 เมตริกซ์ มีขนาดของเมตริกซ์เท่ากัน มีรูปแบบเมตริกซ์ และสถานะของเมตริกซ์เป็นแบบเดียวกัน คณะผู้วิจัยใช้เฉพาะการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดลของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มในการศึกษาครั้งนี้

2.2) การทดสอบค่าพารามิเตอร์ (Parameter) เป็นการทดสอบค่าพารามิเตอร์ในแต่ละเมตริกซ์มีค่าเท่ากันทุกกลุ่มประชากร โดยทำการตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ที่มีความเข้มงวดน้อยที่สุดไปถึงการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของเมตริกซ์พารามิเตอร์ที่มีความเข้มงวดมากที่สุด

4. สมมติฐานการวิจัย

- 1) โมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
- 2) โมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล

5. ระเบียบวิธีวิจัย

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยดุสิตธานี จำนวน 2,639 คน (วิทยาลัยดุสิตธานี, 2561)

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยดุสิตธานี จำนวน 410 คน ซึ่งผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากเลือกสาขาวิชา ประกอบด้วย สาขาวิชาการจัดการครัว และศิลปะการประกอบอาหาร สาขาวิชาการจัดการโรงแรม และรีสอร์ท สาขาวิชานวัตกรรมการบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สาขาวิชาการจัดการนิทรรศการ และการประชุม

3) การสร้างเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ มีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

3.1) คณะผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะทางสังคม จากนั้นคณะผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ โดยมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มีจำนวน 5 ระดับ ประกอบด้วย จริงมาก จริง จริงบ้างไม่จริงบ้าง จริงน้อย และจริงน้อยที่สุด

3.2) คณะผู้วิจัยนำแบบวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการไปให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านจิตวิทยา จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาตามนิยามศัพท์เฉพาะ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของทุกข้อเท่ากับ 0.67-1.00 ได้ข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ

3.3) คณะผู้วิจัยนำแบบวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการไปให้นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25-0.66 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ (n=40)

สมรรถนะทางสังคม	จำนวนข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเชื่อมั่น
การคิดแก้ไขปัญหา	10	0.27-0.62	0.80
การสื่อสาร	8	0.30-0.63	0.75
อารมณ์	8	0.34-0.57	0.76
การกำกับตนเอง	7	0.41-0.69	0.78
จิตอาสา	7	0.32-0.48	0.68
สมรรถนะทางสังคมโดยรวม	40	0.25-0.66	0.92

3.4) คณะผู้วิจัยนำแบบวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการไปทำการเก็บข้อมูลจริงกับนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยดุสิตธานี จากนั้นทำการคัดเลือกแบบวัดที่ตอบครบถ้วนสมบูรณ์ได้จำนวนทั้งสิ้น 410 ชุด จากนั้นทำแบบวัดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยขอหนังสือความร่วมมือ เพื่อการวิจัยจากคณบดีคณะอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยดุสิตธานีเพื่อขอความร่วมมือให้นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ วิทยาลัยดุสิตธานี จำนวน 410 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบวัดตามวันและเวลาที่กำหนดไว้ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบวัดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1) การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) มีการประมาณค่าพารามิเตอร์โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML)

5.2) การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ จำแนกตามชั้นปี ด้วยการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (Multiple Group Analysis)

6. ผลการศึกษา

1) คณะผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 52.20 และเป็นเพศชาย จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 47.80 โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 27.30 รองลงมาคือ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.10 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 และนักศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาอยู่สาขาวิชาการจัดการครัว และศิลปะการประกอบอาหาร จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 73.90 รองลงมา คือ การจัดการโรงแรมและรีสอร์ท จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.34 นวัตกรรมบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.37 และการจัดการนิทรรศการและการประชุม จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.39 ตามลำดับ

2) คณะผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา คณะอุตสาหกรรมบริการ ดังตาราง 2

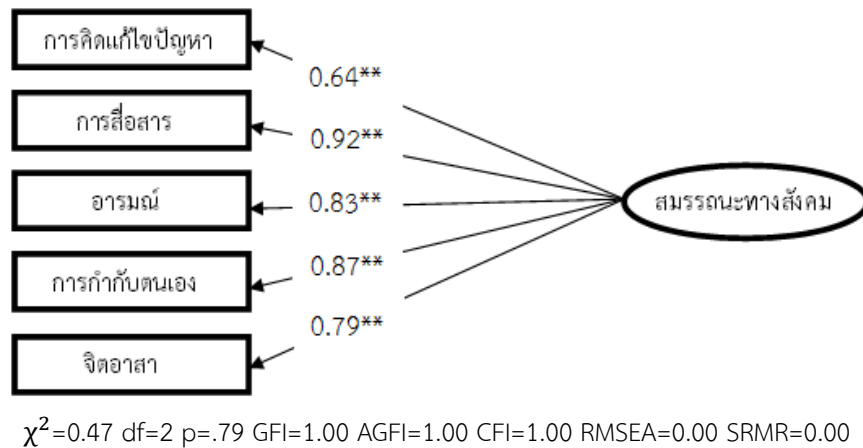
ตารางที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา คณะอุตสาหกรรมบริการ (n=410)

โมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคม	SC	SE	t	CR
การคิดแก้ไขปัญหา	0.64	0.04	14.30**	0.41
การสื่อสาร	0.92	0.04	21.53**	0.85
อารมณ์	0.83	0.04	19.02**	0.68
การกำกับตนเอง	0.87	0.05	19.35**	0.76
จิตอาสา	0.79	0.04	17.85**	0.63

$\chi^2 = 0.47$, df = 2, p = 0.79, GFI = 1.00, AGFI = 1.00, CFI = 1.00, RMSEA = 0.00, SRMR = 0.00

**p<0.01

จากตาราง 2 พบว่า โมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา คณะอุตสาหกรรมบริการมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.47 df=2, p=.79, ค่า GFI=1.00, ค่า AGFI=1.00, ค่า RMSEA=0.00, ค่า SRMR=0.00 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ค่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่า โมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา คณะอุตสาหกรรมบริการมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา คณะอุตสาหกรรมบริการ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.64-0.92 ซึ่งทุกองค์ประกอบมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการสื่อสาร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.92 มีความแปรผันร่วมกับโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 85) รองลงมา คือ การกำกับตนเอง และอารมณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.87 และ 0.83 มีความแปรผันร่วมกับโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 76 และร้อยละ 68) ส่วนจิตอาสา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.79 มีความแปรผันร่วมกับโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 63) ส่วนการคิดแก้ไขปัญหา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.64 มีความแปรผันร่วมกับโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 41) ตามลำดับดังภาพประกอบ

ภาพที่ 1 โมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ

3) คณะผู้วิจัยทำการศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษา คณะอุตสาหกรรมบริการ จำแนกตามชั้นปี ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ จำแนกตามชั้นปี (n=410)

สมมติฐาน	χ^2	df	χ^2/df	p	GFI	NFI
H _{from}	24.51	19	1.29	.18	0.97	0.99

จากตาราง 3 พบว่า การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโดยไม่มีการกำหนดพารามิเตอร์ในโมเดลการวัด สมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 พบว่า โมเดลการวัด สมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ จำแนกตามชั้นปีที่แตกต่างกันมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูล เชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2/df มีค่าเท่ากับ 1.29 ค่านัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .18 ค่า GFI และค่า NFI มีค่าเท่ากับ 0.99 ซึ่งเมื่อ พิจารณาตามดัชนีความกลมกลืนอื่น ๆ พบว่า GFI และ NFI มีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดสมรรถนะทาง สังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่มีชั้นปีต่างกัน

7. สรุปผลการวิจัย

1) โมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ ($\chi^2=0.47$ $df=2$ $p=.79$ $GFI=1.00$ $AGFI=1.00$ $CFI=1.00$ $RMSEA=0.00$ $SRMR=0.00$) โดยการสื่อสาร มีค่าน้ำหนัก องค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด รองลงมาคือ การกำกับตนเอง อารมณ์ จิตอาสา และการคิดแก้ไขปัญหา ตามลำดับ

2) รูปแบบของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการมีความไม่แปรเปลี่ยน ระหว่างชั้นปีที่ต่างกัน

8. อภิปรายผล

1) โมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่โมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีค่า (χ^2) มีค่าเท่ากับ 0.47 ค่าองศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 2 คำนัยสำคัญทางสถิติ (p) มีค่าเท่ากับ .79 จะเห็นได้ว่า ค่าไคสแควร์ (χ^2) ไม่นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกับโมเดลการวัด ซึ่งพูลพงศ์ สุขสว่าง (2556: 15-16) ได้กล่าวว่า ยิ่งค่าไคสแควร์ (Chi-Square) ยิ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์และมีค่าต่ำมากเท่าไร ย่อมทำให้โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้นเท่านั้น ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากันเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.00 แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (พูลพงศ์ สุขสว่าง. 2556: 15-16) โดยโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคม มีจำนวน 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การคิดแก้ไขปัญหา การสื่อสาร อารมณ์ การกำกับตนเอง และจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับสมคิด กอมนี (2558: 65) ที่ได้สรุปองค์ประกอบของสมรรถนะทางสังคม มีจำนวน 5 ประกอบ ประกอบด้วย การคิดแก้ไขปัญหา การสื่อสาร อารมณ์ การกำกับตนเอง และจิตอาสา

นอกจากนี้ การศึกษาโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการในรายองค์ประกอบพบว่า การสื่อสาร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 0.92 ทั้งนี้เป็นเพราะวิทยาลัยอุตสาหกรรมเน้นในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย และภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร รวมถึงมีการเชิญวิทยากรที่เป็นศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในสาขาวิชาชีพอุตสาหกรรมบริการมาถ่ายทอดความรู้ในการสื่อสาร และประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา ทำให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสาร จึงทำให้นักศึกษามีความมุ่งมั่นตั้งใจในการฝึกฝนการสื่อสารเพื่อให้พร้อมเข้าสู่สายอาชีพอุตสาหกรรมบริการในอนาคต ดังคำกล่าวของสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549: 48; 51-52) ที่กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมไว้ว่า พฤติกรรมของบุคคลมีการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากพฤติกรรมภายใน โดยบุคคลมีการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบที่เป็นบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดี และการเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบที่เป็นสื่อต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ย่อมทำให้บุคคลมีความพึงพอใจในตัวแบบนั้น ย่อมมีการจดจำเรื่องราว พฤติกรรมของตัวแบบ มีการเลียนแบบ และแสดงพฤติกรรมออกมาตามตัวแบบ ทำให้บุคคลมีการปรับพฤติกรรมใหม่ที่มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น รองลงมาคือ การกำกับตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.87 ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษามีความคิด ทักษะ และมีใจรักต่อการเรียนในคณะอุตสาหกรรมบริการ ย่อมทำให้นักศึกษาพยายามมุ่งมั่นตั้งใจเรียนในทุกรายวิชาอย่างสุดความสามารถ ถึงแม้ว่าจะพบเจอความยากลำบากในการฝึกงานมากมายเพียงใดก็ตาม นักศึกษาก็ยังมีการควบคุมตนเอง มีใจสู้ และมีความอดทนไม่ย่อท้อ จนสามารถฝ่าอุปสรรคได้ในที่สุด ดังคำกล่าวของสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549: 54) ที่ได้กล่าวถึงการกำกับตนเองไว้ว่า การกำกับตนเองไม่ได้เกิดจากการเสริมแรง และการลงโทษเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการที่บุคคลมีความสามารถในการควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง โดยการฝึกฝน พัฒนาด้วยความตั้งใจ และปรารถนาในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ส่วนอารมณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.83 ทั้งนี้เป็นเพราะ นักศึกษาได้เรียนในรายวิชาจิตวิทยาการบริการ ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจตนเอง และผู้อื่นมากขึ้น มีความเข้าใจในงานให้บริการเป็นงานที่ต้องเผชิญกับสภาพความกดดันในการทำงานอยู่เสมอ จึงจำเป็นต้องมีการควบคุมอารมณ์ของตนเองไม่ให้หวั่นไหวกับการถูกวิพากษ์วิจารณ์ และมีการปรับอารมณ์ให้มีความสดชื่นแจ่มใสอยู่เสมอ เพื่อให้มีความพร้อมที่จะบริการ และช่วยเหลือผู้อื่น (รวีวรรณ โปรยรุ่งโรจน์. 2551:11; 70)

ส่วนจิตอาสา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.79 ทั้งนี้เป็นเพราะวิทยาลัยดุสิตธานีมีการจัดการเรียนการสอน และมีการจัดกิจกรรมจิตอาสา โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้รู้จักการคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม เช่น การจัดกิจกรรมบริจาคเลือด การจัดกิจกรรมบริจาคสิ่งของให้ผู้ยากไร้ การจัดกิจกรรมค่ายอาสา เป็นต้น ดังคำกล่าวของ วิวัฒน์ ชัตติยะมาน (2549: 59-60) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริงนั้นเป็นการใช้บุคคล หรือสถานการณ์จริง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้มีการเรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งในการเป็นจิตอาสา มีแนวทางการวางแผน และการแก้ไขปัญหาที่ต้องนำไปใช้จริงด้วยการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทำให้นักศึกษามีความคิด ทศนคติ การแก้ปัญหาาร่วมกัน ก่อให้เกิดการเรียนรู้การเป็นจิตอาสาเพิ่มขึ้น และการคิดแก้ไขปัญหา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.64 ทั้งนี้เป็นเพราะ นักศึกษามีมุมมองต่อสถานการณ์ที่เป็นปัญหาว่าตนเองสามารถจัดการสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตโดยใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมมาแก้ไขปัญหา ทำให้มีวิธีการแก้ไขปัญหาได้ไม่หลากหลาย ส่งผลให้เกิดความเครียดต่อปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดังคำกล่าวของ ลักขณา สิริวัฒน์ (2558: 193-194) ได้กล่าวถึงข้อคำนึงในการแก้ไขปัญหาว่า ควรมีการระบุปัญหาให้ถูกต้อง และชัดเจน มีการหาข้อมูลเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาให้หลากหลาย มีการใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหา โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และประเมินผลการแก้ปัญหานั้น เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดต่อไป

2) การศึกษาความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการ จำแนกตามชั้นปี พบว่า รูปแบบของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการมีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างชั้นปีที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการที่ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ต่ำ และนักศึกษาที่อยู่ในชั้นปีที่สูง ยังคงมีสมรรถนะทางสังคมที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การคิดแก้ไขปัญหา การสื่อสาร อารมณ์ การกำกับตนเอง และจิตอาสาที่เหมือนกัน ซึ่งตรงกับทฤษฎีของของบอลเลน (วรรณี แกมเกตุ, 2540: 24 อ้างอิงจาก Bollen, 1989) ที่กล่าวถึง โมเดลจากกลุ่มประชากรตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไป มีรูปแบบของโมเดลที่ไม่แปรเปลี่ยนต่อเมื่อตัวแปรทุกตัวในโมเดลมีโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลทั้งสิ้นเป็นแบบเดียวกัน โดยมีขนาดของเมทริกซ์ สถานะของพารามิเตอร์เป็นแบบกำหนดที่มีอิสระ และการบังคับในเมทริกซ์เดียวกัน

9. ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1) การพัฒนาองค์ประกอบของสมรรถนะทางสังคมนั้น ควรจะเริ่มต้นพัฒนาองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดไปหาค่าต่ำสุด เนื่องจากองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุดสามารถเข้าถึงบริบทการพัฒนาองค์ประกอบได้ง่ายกว่าองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบต่ำสุด

1.2) แบบวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการในทุกชั้นปีได้ โดยแบบวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างให้นักศึกษามีสมรรถนะทางสังคมได้ในทุกด้าน

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อสมรรถนะทางสังคมเพื่อหาปัจจัยที่สนับสนุน หรือช่วยกระตุ้นให้เกิดสมรรถนะทางสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนา และส่งเสริมสมรรถนะทางสังคม

2.2) ควรทำการศึกษาความไม่ผันแปรของโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคม จำแนกตามเพศ และสาขาวิชา เพื่อตรวจสอบความไม่ผันแปรของโมเดลการวัดต่อไป

2.3) ควรนำโมเดลการวัดสมรรถนะทางสังคมของนักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการไปทำโปรแกรมการเสริมสร้าง และพัฒนาเพื่อให้นักศึกษาคณะอุตสาหกรรมบริการมีสมรรถนะทางสังคมเพิ่มสูงขึ้น

10. เอกสารอ้างอิง

- ชวลิต ศรีคำ. (2554). การพัฒนาแบบวัดสมรรถภาพทางสังคมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา. ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เต็มศักดิ์ คทวนิช. (2546). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดเคชั่น.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). โมเดลสมการโครงสร้าง. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2544). เอกสารการสอนชุดวิชา “พฤติกรรมวัยรุ่น”. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รวิวรรณ โปรยรุ่งโรจน์. (2551). จิตวิทยาการบริการ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ลักขณา ศรีวัฒน์. (2558). การรู้คิด (Cognition). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วรรณิ แกมเกตุและคณะ. (2540). การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการใช้ครู: การประยุกต์ใช้โมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุและโมเดลเอ็มทีเอ็มเอ็ม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาและประเมินผลการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยาลัยดุสิตธานี. (2561). ข้อมูลจำนวนนักศึกษาปัจจุบัน วิทยาลัยดุสิตธานี ประจำปีการศึกษา 2561. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยดุสิตธานี.
- วิวัฒน์ ชัตติยะมาน. (2549). การจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง. สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยทักษิณ. 5(1), 59-60
- สมคิด กอมนิ. (2558). การพัฒนารูปแบบการให้คำปรึกษากลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตในเขตกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2549). **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- Caplan. (1997). **Development and behavior adolescent competence**. New York: Holt Rinehart and Winston.
- Corsini. (1999). **The Dictionary of psychology**. New York: Rinehart and Winston Holt.
- Craighead, W.E. & Nemberoff, B.C. (2001). **The corsiniencychopedia of psychology and behavioral science**. MA: Houghton Mifflin.
- Orpinas, P & Horne, A M. (2006). **Bullying prevention: Creating a positive school climate and developing social competence**. Washington, DC: American Psychological Association.
- Gorlmy, A.V. & Brodzinsky, D.M. (1993). **Life Human Development**. Winston: Rinehart Holt.

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู A FACTOR ANALYSIS OF SELF-AUTONOMY FOR PROFESSIONAL TEACHER

นฤมล พระใหญ่^{1*}, ธรรมโชติ เอี่ยมทัศนะ² และ นริศรา ศิริพันธ์ศักดิ์³
Narulmon Prayai^{1*}, Thammachot Aeamtussana² and Narisara Siripantasak³

^{1, 2} คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ นักวิจัยอิสระ, กรุงเทพฯ

^{1, 2} Faculty of Education, Srinakharinwirot University

³ Independent Researcher, Bangkok

(Received: December 26, 2019; Revised: February 29, 2020; Accepted: May 29, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างคือ นิสิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 316 คน ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความมีอิสระแห่งตน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.23-0.59 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=1.22$ df=1 p=.26 GFI=1.00 AGFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.02 SRMR=0.00) การรู้จำหน้าที่ของตนเองมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด รองลงมา คือ การคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง และการควบคุมอารมณ์ ตามลำดับ

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน, ความมีอิสระแห่งตน, นิสิตวิชาชีพครู

ABSTRACT

The purpose of this research was to study factor analysis of self-autonomy for professional teacher. The samples of this study were three hundred sixteen for professional teacher of Srinakharinwirot University selected by purposive sampling. This research instrument used for this study was self-autonomy questionnaire with the discrimination ranges from 0.23 to 0.59 and the reliability coefficient of 0.87. The statistical was analyzed by confirmatory factor analysis. The research was measure model of self-autonomy for professional teacher in accordance fit with the empirical data ($\chi^2=1.22$ df=1 p=.26 GFI=1.00 AGFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.02 SRMR=0.00). The factor of each, in descending order as follows: know your duty, Think and decide for yourself and emotional Regulation.

Keyword: Confirmatory Factor Analysis, Self-Autonomy, Professional Teacher

^{1, 2} อาจารย์, คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ

Lecturer, Faculty of Education, Department of Guidance and Educational Psychology, Srinakharinwirot University, Bangkok.

³ นักวิจัยอิสระ, 195 หมู่ 8 เขตทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา, กรุงเทพฯ

Independent Researcher, 195 Mu 8 thawiwatthana District, thawiwatthana Sub-District, Bangkok.

* Corresponding author, E-mail: narulmon@hotmail.com

1. บทนำ

ครูเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งความคาดหวังทางสังคมต่อหลักสูตรการผลิตนิสิตนักศึกษาครูนั้น ควรผลิตนิสิตนักศึกษาครูที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน และมีองค์ความรู้ที่มีความหลากหลาย รวมถึงการมีคุณลักษณะของครูที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิดและกล้าตัดสินใจด้วยตนเอง โดยมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีความอดทน สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ มีการใฝ่หาความรู้ พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง (สันติ บุญภิรมย์ 2557: 67) ส่วนสุรศักดิ์ วัชรกุล (2544: 422) กล่าวว่า ครูทุกคนมีส่วนในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งนิสิตนักศึกษาครูที่กำลังเข้าสู่วิชาศึกษาวิชาชีพครูนั้น ต้องมีการปรับความคิด ความรู้สึก พฤติกรรม และคุณลักษณะต่าง ๆ ให้มีความสอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่ดีตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จการศึกษา โดยมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัย มีการปรับวิธีการเรียนรู้ มีการวางแผน สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติได้ตามแผนที่กำหนด และมีความรับผิดชอบต่อการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้น ลักษณะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับทัศนะของด็วกิน (Dworkin. 1988: 20) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีความอิสระแห่งตนนั้นจะสามารถใช้ความคิดไตร่ตรองอย่างพินิจพิจารณาต่อทางเลือกตามความต้องการ หรือความปรารถนาของตนเอง มีความเพียรพยายามที่จะเปลี่ยนแปลง และเลือกในสิ่งที่ต้องการให้ความหมายในทางบวก เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับชีวิตของตนเอง และรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองเป็น

ความมีอิสระแห่งตน (Self-Autonomy) เป็นลักษณะของบุคคลที่มีความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกที่เป็นตัวของตัวเอง มีสัมพันธภาพที่ดีและไม่อยู่ภายใต้อิทธิพลของบุคคลอื่น เป็นตัวแปรภายในทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการปกครองตนเอง (Self-Rule) ด้วยการกำกับทั้งพฤติกรรม และประสบการณ์ของตนเองจากพื้นฐานความมีอิสรภาพ (Freedom) เอกลักษณ์ (Identity) ความรับผิดชอบ (Responsibility) และการควบคุมตนเอง (Self-control) ให้เป็นไปตามธรรมชาติ (Spontaneity) ด้วยการตระหนักรู้ถึงขีดความสามารถของตน มีความมั่นคงหนักแน่นในการเลือกวิธีการดำเนินชีวิตแบบมีความเป็นตัวของตัวเอง และแสวงหาประสบการณ์ต่าง ๆ บนพื้นฐาน การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำด้วยความชื่นชอบ มีความพึงพอใจในการกระทำสิ่งนั้นด้วยตนเอง และสามารถยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำต่าง ๆ ในมุมมองที่สร้างสรรค์ (Ryan. 1991: 210) ส่วนนุ้ม (Noom. 1999: 6) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความมีอิสระแห่งตนนั้น เป็นการที่บุคคลสามารถเลือก กำหนดทิศทางชีวิตของตนเองได้ด้วยกำหนดเป้าหมายของตนเองให้ชัดเจน มีความเชื่อมั่นในการควบคุมอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรม รู้จักหน้าที่ของตน เพื่อที่จะบรรลุต่อเป้าหมายที่ตั้งไว้ และเบ็คเคิร์ต (Beckert. 2005: 586) กล่าวว่าความมีอิสระแห่งตน เป็นความสามารถของบุคคลเป็นการควบคุมตนเองให้สามารถกำหนดทิศทางชีวิตของตนเองได้ด้วยการใช้ความคิดในการเลือก และนิยามเป้าหมายของตนเองมีความรู้สึกเชื่อมั่นในทางเลือกเป้าหมาย และกลวิธีการเพื่อที่จะบรรลุต่อเป้าหมายของตนเอง

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการสัมภาษณ์นิสิตวิชาชีพครูจำนวน 5 คน ใช้คำถามปลายเปิดถามนิสิตว่า “ความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู” มีลักษณะอย่างไร ผลการสัมภาษณ์พบว่า นิสิตวิชาชีพครูตอบคำถามในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ ความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู ประกอบด้วย การพึ่งพาตนเอง โดยมีการพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยที่สุด มีความรับผิดชอบต่อตนเอง รู้จักการวางแผนถึงเป้าหมายในอนาคต ต้องรู้จักการประเมินตนเอง และยอมรับตนเองตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น มีการดูแลตนเองให้พ้นจากอันตราย มีความกล้าที่จะลองถูกผิด มีความมั่นใจในตนเอง และกล้าแสดงออกที่เหมาะสม

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในวิชาชีพครูจำนวน 5 คน ใช้คำถามปลายเปิดถามว่า “จากประสบการณ์ที่ท่านได้ปฏิบัติการสอนในวิชาชีพครูท่านเห็นว่านิสิตวิชาชีพครูที่มีความมีอิสระแห่งตนมีลักษณะอย่างไร” ได้ข้อมูลกล่าวสรุปโดยรวมได้ว่า นิสิตวิชาชีพครูที่มีความมีอิสระแห่งตน มีลักษณะดังนี้ มั่นใจในความสามารถของตนเอง รู้จักควบคุมตนเองในเรื่องการเรียน การทำกิจกรรม มีความพยายาม และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบในการเรียนสูง การกล้าแสดงออกอย่างถูกกาลเทศะ ดูแลชีวิตตนเองได้ดี สามารถแก้ปัญหา สามารถเอาชนะ

อุปสรรคได้ในการเรียนได้สำเร็จ รู้จักหน้าที่อย่างสมถัดสมอบลาย ขอบการเร่ร่นรู้แบบลงมือทำ มีความคิดสร้างสรรค์ และบริหารจัดการเวลาได้ดี

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีอิสระแห่งตนและผลการข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการสัมภาษณ์นิสิตวิชาชีพครู และอาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในวิชาชีพครู สรุปเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะสำคัญของความมีอิสระแห่งตน ประกอบด้วย ความเป็นตัวของตัวเองอย่างอิสระภาพ มีเอกลักษณ์เฉพาะตน มีความรับผิดชอบสมถัดสมอบลาย สามารถควบคุมตนเองได้ทั้งเรื่องเรียน และการทำกิจกรรม สามารถตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งต่าง ๆ ในแบบของตัวเองรู้จักการปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างพึงพอใจ มีการพึ่งพาตนเองเป็นหลัก รู้จักการวางแผนอนาคต ต้องรู้จักการประเมินตนเองตามความเป็นจริง ดูแลตนเองได้ให้ปลอดภัยได้ กล่าวที่จะเรียนถูกเรียนผิด มีกาลเทศะ มีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง มีความพยายามที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีการแก้ปัญหาโดยใช้เหตุผล รู้จักหน้าที่ขอบการเร่ร่นรู้แบบลงมือทำ และมีความคิดสร้างสรรค์

จากข้อมูลทีกล่าวมาในข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง เพื่อที่จะได้องค์ประกอบสำคัญของความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูไปเป็นแนวทางในการพัฒนานิสิตครูต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู

3. การทบทวนวรรณกรรม

1) แนวคิดเกี่ยวกับความมีอิสระแห่งตน

คำว่า ความมีอิสระแห่งตน (Self-Autonomy) คือ ความสามารถของบุคคลในการปกครองตนเอง (Beckert. 2005: 586) ส่วนรัสเซล และบากเคน (Russel & Bakken. 2002: 1) ให้ความหมายของความมีอิสระแห่งตนเป็นความสามารถของบุคคลในการคิด รู้สึก ตัดสินใจ และกระทำด้วยตนเอง และดอร์คินอิน (Dworkin. 1988: 108) กล่าวว่า ความมีอิสระแห่งตน คือ ความสามารถขั้นรองที่บุคคลใช้ไตร่ตรองอย่างพินิจพิจารณาเพื่อทางเลือกความต้องการ หรือความปรารถนาของตนเองที่อยู่ในขั้นที่สูงกว่า และขีดความสามารถของบุคคลในการยอมรับ หรือเพียรพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงทางเลือกความต้องการ หรือความปรารถนาเหล่านั้น จากทางเลือก และค่านิยมที่อยู่ในระดับที่สูงขึ้น ด้วยการแสดงออกถึงความสามารถดังกล่าว บุคคลจะนิยามธรรมชาติของตนเองด้วยการให้ความหมาย การสร้างความสอดคล้องให้กับชีวิตของตนเอง และรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองเป็น นอกจากนี้ แฟรงเคน (Franken. 2001: 56) กล่าวว่า ความมีอิสระแห่งตน เป็นพลวัตของบุคลิกภาพที่เป็นความสามารถของบุคคลในการแสดงออกมาเพื่อค้นหาวิธีการอยู่รอด แสวงหาความสุข และเติมเต็มศักยภาพของตนเอง

จากความมีอิสระแห่งตนในข้างต้นนั้น ความอิสระแห่งตนมีความสำคัญที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถตัดสินใจด้วยตนเองอย่างอิสระ มีการกำหนดแผนไว้ล่วงหน้าอย่างเหมาะสม สามารถจัดการกับภารกิจของตนเองให้บรรลุวัตถุประสงค์ มองเห็นคุณค่าในตนเองและคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่ได้กระทำด้วยตนเอง การพัฒนาความมีอิสระแห่งตนในเชิงสร้างสรรค์ย่อมนำไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีพัฒนาการในทางบวกที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และผู้อื่น

2) การวัดความมีอิสระแห่งตน

การวัดความมีอิสระแห่งตน (Self-Determination Scale : SDS) มีข้อคำถาม 10 ข้อ ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ข้อตกลงตนเอง (Self-Contact) และ การสร้างทางเลือก (Choicefulness) มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.86-0.92 (Sheldon. 1995: 27) ส่วนวิลเลียมและเดซี (Williams & Deci. 1996: 767) พัฒนาแบบสอบถามอิสระแห่งตน (Learning Climate Questionnaire: LCQ) จากทฤษฎีการกำหนดตนเองจากความต้องการที่ติดตัวบุคคล 3 ประการ คือ ความต้องการมีความสามารถ ความต้องการมีความสัมพันธ์ และความต้องการเป็นตัวของตัวเอง ทั้ง 3 ประการถูกนำมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามการสนับสนุนการรับรู้ความมีอิสระแห่งตน: บรรยายภาพแห่งการเร่ร่นรู้ (Perceived Autonomy Support : The Learning Climate Questionnaire ต่อมา

แบล็กและเดซี (Black & Deci. 2000: 747) ได้ทำการปรับแบบสอบถามบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (Learning Climate Questionnaire) เพื่อใช้สำหรับวัดการรับรู้การส่งเสริมอิสระแห่งตนของนิสิตที่มาจากอาจารย์ผู้สอนซึ่งเป็นการสะท้อนถึงระดับอิสระแห่งตนของนิสิต ซึ่งแบบวัดนี้ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในเวลาต่อมา

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้แนวคิดของแบบวัดอิสระแห่งตน (Learning Climate Questionnaire: ICQ) และสร้างแบบสอบถามความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูที่ครอบคลุมนิยามศัพท์ได้จำนวนทั้งสิ้น 27 ข้อ

3) องค์ประกอบของความมีอิสระแห่งตน

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการสัมภาษณ์นิสิตวิชาชีพครูและอาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในวิชาชีพครู ทำให้ได้องค์ประกอบของความมีอิสระแห่งตน มีจำนวน 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1) การควบคุมอารมณ์ เป็นการที่บุคคลมีความรู้สึกยับยั้งชั่งใจในอารมณ์ และการแสดงออกทางพฤติกรรมในสิ่งที่เกิดจากความต้องการของตนเอง และคงการกระทำของตนเองไว้ได้ (เสรี ใหม่จันทร์. 2553: 11)

2) การรู้จักหน้าที่ของตนเองเป็นการที่บุคคลสามารถวางแผนด้านการเรียน และการดำเนินชีวิต สามารถทำงานที่ตนเองได้รับมอบหมายด้วยตนเอง โดยมีการพึ่งพาตนเอง และไม่พึ่งพิงผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง เพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (เกศรินทร์ บริบูรณ์. 2559: 91)

3) การคิด และตัดสินใจด้วยตนเองเป็นการที่บุคคลมีการรับรู้ว่าคุณสามารถคิดวางแผน และมีการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง เมื่อบุคคลสามารถดำเนินชีวิตสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ บุคคลย่อมเกิดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์โดยตรง ทำให้บุคคลมีความคิด ความมั่นใจในตนเองจะพยายามดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. 2556: 58-59)

จากองค์ประกอบของความมีอิสระแห่งตน สามารถสรุปได้ว่า ความมีอิสระแห่งตน มีจำนวน 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การควบคุมอารมณ์ การรู้จักหน้าที่ของตนเอง การคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง

4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีอิสระแห่งตน

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีอิสระแห่งตน ดังนี้

เสรี ใหม่จันทร์ (2553: 207; 210) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของความอิสระแห่งตนของนักเรียนวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความอิสระแห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=302$ $p=.11$ $GIF=0.98$ $AGFI=0.97$ $CFI=0.99$ $RMSEA=0.01$ $SRMR=0.02$) ความอิสระแห่งตนของนักเรียนวัยรุ่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.88-0.96 การพึ่งพาตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.96 รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรับผิดชอบต่อตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.95 ความเชื่อในความสามารถของตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.94 การประเมินตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.90 การกล้าแสดงออกที่เหมาะสม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.89 และการกำกับตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.88 ตามลำดับ

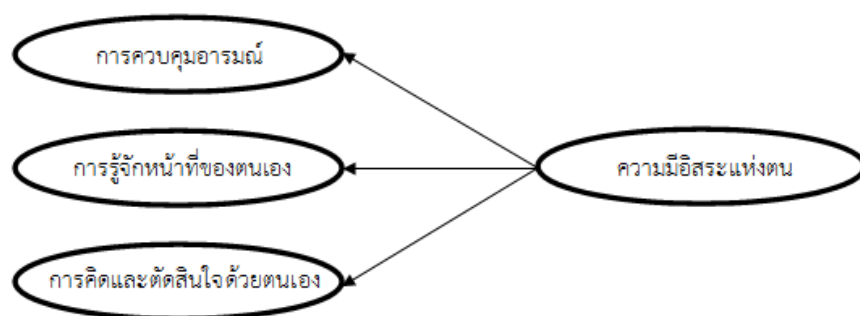
นุเมตโววิท และมีอัส (Noom, Deckovic & Meeus. 2001: 588; 590) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของความอิสระแห่งตนของวัยรุ่นชาวเนเธอร์แลนด์ จำนวน 400 คน ผลการวิจัยพบว่า ความอิสระแห่งตนของวัยรุ่นชาวเนเธอร์แลนด์มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2/df=2.80$ $GFI=0.93$ $AGFI=0.90$ $RMSEA=0.05$) โดยความอิสระแห่งตน มีจำนวน 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) อิสระแห่งตนด้านเจตคติ เป็นความคิด และความเชื่อว่าคุณมีความสามารถในการตัดสินใจด้วยตนเอง 2) อิสระแห่งตนด้านอารมณ์ เป็นความสามารถในการเข้าใจ และยอมรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ และ 3) อิสระแห่งตนด้านการปฏิบัติหน้าที่ เป็นความท้าทาย และความสนุกสนานที่ได้ทำสิ่งใหม่ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

เบ็คเคิร์ต (Beckert. 2005: 586) ได้ทำการศึกษากองค์ประกอบความอิสระแห่งตนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 147 คน ผลการวิจัยพบว่า ความอิสระแห่งตนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 5 องค์ ประกอบด้วย 1) การประเมินความคิด มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.63-0.77 2) การแสดงความคิดเห็นด้วยตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.59-0.85 3) การตัดสินใจด้วยตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.47-0.67 4) การรับรู้ตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.70-0.80 และการให้เหตุผลเชิงเปรียบเทียบ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.57-0.66 โดยทุกองค์ประกอบสามารถอธิบายความอิสระแห่งตนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 55.56

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า ความอิสระแห่งตน ประกอบด้วย ความมีอิสระแห่งตนด้านความคิด เป็นความคิด และความเชื่อในการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง ความอิสระแห่งตนด้านเจตคติ เป็นการรับรู้ต่อตนเอง ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเข้าใจ ยอมรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และความมีอิสระแห่งตนด้านการปฏิบัติตน เป็นการพึ่งพาตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และมีความกล้าแสดงออกทางพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีอิสระแห่งตนของ ดอร์คิน และนูม (Dworkin. 1988: 3; Noom.1999: 3) และเบ็คเคิร์ต (Beckert. 2005: 586) และข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์นิสิตนักศึกษาวิชาชีพครู และอาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในวิชาชีพครู คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู

5. ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 374 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิสิตวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 316 คน ได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความมีอิสระแห่งตน เป็นแบบมาตราส่วนแบบประเมินค่า (Rating Scale) มีจำนวน 5 ระดับ ประกอบด้วย จริงมากที่สุด จริงมาก จริงบ้างไม่จริงบ้าง จริงน้อยที่สุด และไม่จริงเลย คณะผู้วิจัยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

1) คณะผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความมีอิสระแห่งตนเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดโครงสร้างแบบสอบถามความมีอิสระแห่งตน

2) คณะผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการสัมภาษณ์นิสิตวิชาชีพครูจำนวน 5 คน โดยใช้คำถามปลายเปิดถามนิสิตวิชาชีพครูว่า “ความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู” มีลักษณะอย่างไร

3) คณะผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในวิชาชีพครูจำนวน 5 คน โดยใช้คำถามปลายเปิดถามว่า “จากประสบการณ์ที่ท่านได้ปฏิบัติการสอนในวิชาชีพครูท่านเห็นว่านิสิตวิชาชีพครูที่มีความมีอิสระแห่งตนมีลักษณะอย่างไร”

4) คณะผู้วิจัยนำข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีอิสระแห่งตน และข้อมูลข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสัมภาษณ์นิสิตวิชาชีพครู และอาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในวิชาชีพครู มาสังเคราะห์ร่วมกันเพื่อกำหนดนิยามศัพท์กรอบแนวคิดการวัดความมีอิสระแห่งตน และของนิสิตวิชาชีพครู ได้ 3 ด้าน ประกอบด้วย การควบคุมอารมณ์ การรู้จักหน้าที่ของตนเอง การคิด และการตัดสินใจด้วยตนเอง

5) คณะผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูได้จำนวน 27 ข้อ จากนั้นนำแบบสอบถามความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูไปให้อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาจิตวิทยา และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการสอนในวิชาชีพครู จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ และให้คะแนนความสอดคล้องของแบบสอบถาม แบบสอบถามความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูจำนวน 27 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นคณะผู้วิจัยทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6) คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตวิชาชีพครูที่มีคุณสมบัติคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.23-0.59 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

7) คณะผู้วิจัยนำแบบสอบถามความมีอิสระแห่งตนไปเก็บข้อมูลกับนิสิตวิชาชีพครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) คณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูให้กับนิสิตวิชาชีพครูจำนวน 374 คน และคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ ได้จำนวนทั้งสิ้น 316 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.49

2) คณะผู้วิจัยนำคะแนนความมีอิสระแห่งตนของนิสิตครูมาทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไป

8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยมีการประมาณค่าพารามิเตอร์ โดยใช้วิธีการประมาณค่าความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) ซึ่งพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of Fit Index) ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (Root Mean Square Error of Approximation) และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standard Root Mean Square Residual)

9. ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนิสิตวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของนิสิตวิชาชีพครูกลุ่มตัวอย่างโดยการหาจำนวน และร้อยละ ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของนิสิตวิชาชีพครู (n=316 คน)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	94	29.70
หญิง	222	70.30
รวม	316	100.00
2. สาขาวิชา		
การประถมศึกษา	36	11.50
คณิตศาสตร์	29	9.20
วิทยาศาสตร์	28	8.90
ดนตรีศึกษา	28	8.90
การศึกษาปฐมวัย	26	8.20
ศิลปศึกษา	24	7.60
สังคมศึกษา	23	7.30
จิตวิทยา และการแนะแนว	22	7.00
เคมี	19	6.00
สุขศึกษา และพลศึกษา	17	5.40
อุตสาหกรรมศึกษา	15	4.70
เทคโนโลยีการศึกษา	14	4.40
นาฏศิลป์ศึกษา	14	4.40
พลศึกษา	12	3.80
การศึกษาพิเศษ	9	2.80
รวม	316	100.00
3. คณะ		
ศึกษาศาสตร์	121	38.30
วิทยาศาสตร์	76	24.10
ศิลปกรรมศาสตร์	67	20.20
พลศึกษา	29	9.20
สังคมศาสตร์	23	7.30
รวม	316	100.00

จากตาราง 1 พบว่า นิสิตวิชาชีพครูกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.30 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 29.70 โดยนิสิตวิชาชีพครูส่วนใหญ่ศึกษาอยู่สาขาวิชาการประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.50 รองลงมาคือ คณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 9.20 วิทยาศาสตร์และดนตรีศึกษา คิดเป็นร้อยละ 8.90 การศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 8.20 ศิลปะศึกษา คิดเป็นร้อยละ 7.60 สังคมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 7.30 จิตวิทยาและการแนะแนว คิดเป็นร้อยละ 7.00 เคมี คิดเป็นร้อยละ 6.00 สุขศึกษา และพลศึกษา คิดเป็นร้อยละ 5.40 อุตสาหกรรมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 4.70 เทคโนโลยีการศึกษา และนาฏศิลป์ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 4.40 พลศึกษา คิดเป็นร้อยละ 3.80 และการศึกษาพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 2.80 และนิสิตวิชาชีพครูส่วนใหญ่ศึกษาอยู่คณะศึกษาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 38.30 รองลงมา คือ คณะวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 24.10 คณะศิลปกรรมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 20.20 คณะพลศึกษา คิดเป็นร้อยละ 9.20 และคณะสังคมศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 7.30 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูดังตาราง 2-3

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู (n=316 คน)

องค์ประกอบ ของความมีอิสระแห่งตน	การควบคุม อารมณ์	การรู้จักหน้าที่ ของตนเอง	การคิดและตัดสินใจ ด้วยตนเอง
1. การควบคุมอารมณ์	1.00		
2. การรู้จักหน้าที่ของตนเอง	0.55**	1.00	
3. การคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง	0.57**	0.71**	1.00
$\bar{X}$	3.88	3.78	3.87
S.D.	0.58	0.41	0.51

Bartlett's Test of Sphericity $\chi^2=366.71$ KMO=0.69 MSA=0.66-0.80 df=3 p=.00

**p<.01

จากตาราง 2 พบว่า ความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.78-3.88 การควบคุมอารมณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.88 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.58 อยู่ในระดับมาก ส่วนการรู้จักหน้าที่ของตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.78 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41 อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.55-0.71 ทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยองค์ประกอบด้านการรู้จักหน้าที่ของตนเอง และด้านการคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดเท่ากับ 0.71 ส่วนด้านการควบคุมอารมณ์และด้านการรู้จักหน้าที่ของตนเอง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดเท่ากับ 0.55 ตามลำดับ

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ขององค์ประกอบความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's Test: $\chi^2=366.71$ df=3 p=.00) เมื่อพิจารณารายตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ไคเซอร์-ไมเยอร์-โอลกิน (KMO) เท่ากับ 0.69 และค่าพิสัยความเพียงพอของกลุ่มการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (MSA) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.66-0.80 แสดงว่า องค์ประกอบความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันต่อไปได้

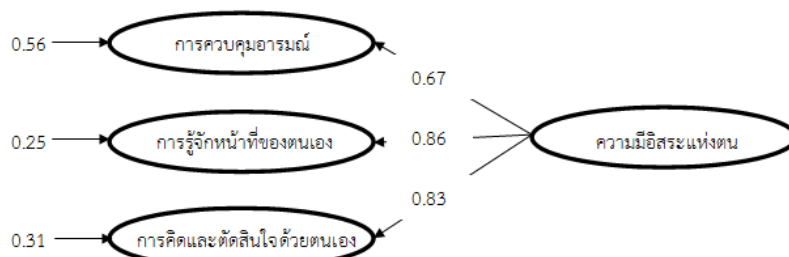
ตารางที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู (N=316 คน)

ความมีอิสระแห่งตน	SC	SE	t	CR
การควบคุมอารมณ์	0.67	0.05	12.47**	0.44
การรู้จักหน้าที่ของตนเอง	0.86	0.05	18.87**	0.75
การคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง	0.83	0.05	16.90**	0.69

**p<.01

$\chi^2=1.22$ df=1 p=.26 GFI=1.00 AGFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.02 SRMR=0.00

จากตาราง 3 พบว่า ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ พบว่า ค่าไค-สแควร์(χ^2)=1.22,df=1 p=.26, ค่า GFI=1.00, ค่า AGFI=0.98, ค่า RMSEA=0.02, ค่า SRMR=0.00 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ค่า CFI=1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ตามสอดคล้อง พบว่า ค่าไคสแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลการวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โมเดลการวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.67-0.86 การรู้จักหน้าที่ของตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 0.86 มีความแปรผันร่วมกับความมีอิสระแห่งตนอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 75) รองลงมาคือ การคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.83 มีความแปรผันร่วมกับความมีอิสระแห่งตนอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 69) ส่วนการควบคุมอารมณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.67 มีความแปรผันร่วมกับความมีอิสระแห่งตนอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 44) ตามลำดับ ดังภาพ 2

$\chi^2=1.22$ df=1 p=.26 GFI=1.00 AGFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.02 SRMR=0.00

ภาพที่ 2 โมเดลการวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู

10. สรุปผลการวิจัย

โมเดลการวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=1.22$ df=1 p=.26 GFI=1.00 AGFI=0.98 CFI=1.00 RMSEA=0.02 SRMR=0.00) ความมีอิสระแห่งตน มีจำนวน 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การรู้จักหน้าที่ของตนเอง การคิด ตัดสินใจด้วยตนเอง และการควบคุมอารมณ์ของตนเอง

11. อภิปรายผลการวิจัย

โมเดลการวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งมีค่าไคสแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 1.22 ค่าองศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 1 ค่านัยสำคัญทางสถิติ (p) มีค่าเท่ากับ .26 จะเห็นได้ว่า ค่าไคสแควร์ (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่า ถ้าค่าไคสแควร์ (Chi-Square) ยังมีค่าเข้าใกล้ศูนย์และมีค่าต่ำมากเท่าไร ย่อมทำให้โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น (พูลพงศ์ สุขสว่าง. 2556: 15-16) ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.98 และค่าดัชนีวัดความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดที่มีค่าเข้าใกล้หนึ่ง ย่อมมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (พูลพงศ์ สุขสว่าง. 2556: 15-16) รวมถึงการพิจารณาค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.02 และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.00 แสดงให้เห็นว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังคำกล่าวของพูลพงศ์ สุขสว่าง (2556: 15-16) ที่กล่าวว่า ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) และค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) ยังมีค่าเข้าใกล้ศูนย์แสดงว่าโมเดลการวัดยังมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่า โมเดลการวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยโมเดลการวัดความมีอิสระแห่งตน มีจำนวน 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การรู้จักหน้าที่ของตนเอง การคิด ตัดสินใจด้วยตนเอง และการควบคุมอารมณ์ของตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของเสรี ใหมจันทร์ (2553: 254) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอิสระแห่งตนของนักเรียนวัยรุ่น ผลการวิจัยพบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอิสระแห่งตน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชื่อในความสามารถของตนเอง การกำกับตนเอง การพึ่งพาตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบต่อนตนเอง การกล้าแสดงออกที่เหมาะสม และการประเมินตนเอง

นอกจากนี้ การศึกษาความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูในรายองค์ประกอบ พบว่า การรู้จักหน้าที่ของตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุดเท่ากับ 0.86 ทั้งนี้เป็นเพราะ นิสิตวิชาชีพครูมีเจตคติทางบวกต่อวิชาชีพครู ทำให้นิสิตวิชาชีพครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนทั้งภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติอย่างเต็มที่ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง และผู้อื่นเป็นอย่างดี โดยไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรคในการเรียนที่เกิดขึ้น ดังงานวิจัยของมานี แสงหิรัญ และคณะ (2551: 75) ได้ทำการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการผลิตครู ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยระดับปัจจัยของนักศึกษาที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยประสิทธิผลการผลิตครูได้รับอิทธิพลทางตรงจากพฤติกรรมกรเรียน เจตคติวิชาชีพครู ความรู้พื้นฐานเดิม ส่วนพฤติกรรมกรเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงจากแรงจูงใจในการเรียน และเจตคติต่อวิชาชีพครู รองลงมาคือ การคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง ทั้งนี้เป็นเพราะหลักสูตรการผลิตครูมีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติจริง ทำให้นิสิตวิชาชีพครูมีความรู้ความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผลที่ตามมา ทำให้นิสิตนักศึกษาครูมีการรับรู้ในการคิดของตนเอง มีความเข้าใจในความรู้ความสามารถ และศักยภาพของตนเอง รวมถึงจุดเด่น และจุดด้อยของตนเอง ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และมีการเปลี่ยนแปลงตนเอง กล้าคิด และกล้าตัดสินใจด้วยตนเอง มีการปรับปรุง พัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่การเป็นครูที่ดีในอนาคต สอดคล้องกับ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2556: 58-59) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นการที่บุคคลมีการรับรู้ และคาดหวังในตนเอง เมื่อบุคคลมีการกระทำใดที่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ บุคคลเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรง บุคคลย่อมมีความเชื่อว่าตนเองสามารถทำสิ่งนั้นได้ ก็จะมีความคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ แต่ในทางกลับกันถ้าบุคคลมีความเชื่อว่าตนเองไม่มีความสามารถ ย่อมทำให้บุคคลหลีกเลี่ยงที่จะกระทำสิ่งนั้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของฤตินันท์ สมุทรทัย (2556: 1) ได้ทำการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า การผลิตครูในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย การมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต การมีความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิต ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแก้ไขปัญหาด้วย

ตนเอง การมีความสามารถในการนำตนเอง ส่วนการควบคุมอารมณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานต่ำสุดเท่ากับ 0.67 ทั้งนี้เป็นเพราะ นิสิตวิชาชีพครูได้เรียนในรายวิชาจิตวิทยาสำหรับครู ทำให้นิสิตวิชาชีพครูมีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความเข้าใจในงานวิชาชีพครูที่ต้องเผชิญกับความกดดันในการทำงานอยู่เสมอ ทำให้ต้องควบคุมอารมณ์ตนเองให้เหมาะสม เพื่ออบรมสั่งสอนแก่ผู้เรียน ดังงานวิจัยของชมพูนุท ร่วมชาติ (2548: 196-201) ได้ทำการศึกษาอนาคตของหลักสูตรวิชาชีพครู ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2550-2559) ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษหน้าควรมุ่งเน้นคุณลักษณะทางวิชาชีพครู ประกอบด้วย การควบคุมอารมณ์ มีความอดทนต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบ การมีคุณธรรมจริยธรรม การเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน มีความเมตตากรุณา เสียสละ มีความรับผิดชอบในการสอน มีจรรยาบรรณความเป็นครู และมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นครู

จากการอธิบายผลการวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู มีจำนวน 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย การรู้จักหน้าที่ของตนเอง การคิด และตัดสินใจด้วยตนเอง และการควบคุมอารมณ์ของตนเอง

12. ข้อเสนอแนะ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการนำไปใช้ในอนาคต

1) ข้อเสนอแนะ

- 1.1) นำแบบวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูที่มีความตรงเชิงโครงสร้างไปประยุกต์ใช้ในบริบทของนิสิตนักศึกษาวิชาชีพครูในคณะศึกษาศาสตร์ และครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต
- 1.2) ควรมีการหาค่าคะแนนมาตรฐานของแบบวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู

2) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 2.1) ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับองค์ประกอบของความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูที่ประกอบด้วย ด้านการรู้จักหน้าที่ของตนเอง ด้านการคิด ตัดสินใจด้วยตนเอง และด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สามารถนำไปพัฒนาให้นิสิตวิชาชีพครูมีความมีอิสระแห่งตนได้เพิ่มมากขึ้น
- 2.2) ได้แบบวัดความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครู และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทของนิสิตนักศึกษาวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัยในสังกัดต่าง ๆ ได้

3) การนำไปใช้ในอนาคต

- 3.1) นำองค์ประกอบของความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูที่ประกอบด้วยด้านการรู้จักหน้าที่ของตนเอง ด้านการคิด ตัดสินใจด้วยตนเอง และด้านการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการเป็นครู
- 3.2) จัดการเรียนรู้ในรายวิชาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างความมีอิสระแห่งตนของนิสิตวิชาชีพครูโดยมุ่งให้นิสิตครู รู้จักหน้าที่ของตนเอง ใช้การคิด ตัดสินใจด้วยตนเอง และมีการควบคุมอารมณ์ของตนเอง

13. เอกสารอ้างอิง

- เกศรินทร์ บริบูรณ์. (2559). การศึกษาองค์ประกอบพลังอำนาจแห่งตนของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัย และพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชมพูนุท ร่วมชาติ. (2548). อนาคตของหลักสูตรวิชาชีพครูในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2550-2559). ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัย และพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พลพงศ์ สุขสว่าง. (2556). โมเดลสมการโครงสร้าง. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

- มานี แสงหิรัญและคณะ. (2551). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการผลิตครู. *วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา*. 6(1), 75.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2549). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับปรุงพฤติกรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนธิ บุญภิรมย์. (2557). *การบริหารจัดการในชั้นเรียน (Classroom Management)*. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี ใหม่จันทร์. (2553). การวิเคราะห์องค์ประกอบและการเสริมสร้างอิสระแห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม. *ปริญญานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- ฤตินันท์ สมุทร์ทัย. (2556). *การวิจัยนาร่องการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21*. รายงานการวิจัย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Beckert, Troy E. (2005). Cognitive Autonomy and Self-Evaluation in Adolescence: A Conceptual Investigation and Instrument Development. 9, 586.
- Black, A.E, & Deci, E.L. (2000). The Effects of instructor's Autonomy Support and Student' Autonomous Motivation on Learning Organic Chemistry: A self-Determination Theory Perspective. *Science Education*. 84, 747.
- Dworkin, Gerald. (1988). *The Theory and Practice of Autonomy*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Franken. (2001). *Identity and Cultural Memory in the Fiction of A. S. Byatt*. England: Palgrave Macmillan.
- Noom, Marc. (1999). *Adolescent Autonomy: Characteristics and Correlates*. Delft: Eburon Publishers.
- Noom, Marc J., Dekovic, Maja; & Meeus, Wim. (2001). Conceptual Analysis and Measurement of Adolescent Autonomy. *Journal of Youth and Adolescence*. 30, 588-590. (October).
- Russel, Stephen; & Bakken, Rosalie J. (2002). *Development of Autonomy in Adolescence*. University of Nebraska: NebGuide.
- Ryan, Richard. M. (1991). The Nature of the Self in Autonomy and Relatedness. In G. R. Goethals; & J. Strauss (Eds.), *Multidisciplinary perspectives on the self*. New York: Springer-Verlag.
- Sheldon, Kennon M. (1995). Creativity and Self-Determination in Personality. *Creativity Research Journal*. 8, 27.
- Williams, G.C & Deci, E.L. (1996). Internalization of Biopsychosocial Values by Medical Student: A Test of Self-Determination Theory. *Journal Personality and Social Psychology*. 70, 767.

การศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ สำหรับนักศึกษา
ชั้นปีที่ 4 สาขาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

THE STUDY OF OUTDOOR LEARNING ON ONLINE TEACHING MEDIA FOR YEAR 4
MECHANICAL ENGINEERING STUDENT, FACULTY OF TECHNICAL EDUCATION,
RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY KRUNGTHAP

สุกิจ ชีรนรวิชย์^{1*}, สราณี สุทธิศรีปภ²
Sukit Chiranorawanit^{1*}, Saranee Suthisripok²

^{1,2} มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
Rajamangala University of Technology Krungthep

(Received: January 3, 2020; Revised: April 23, 2020; Accepted: July 10, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ซึ่งเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบก่อน และหลังเรียน ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบเติมคำ ทั้งนี้แบบทดสอบได้รับการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาตอบข้อคำถามในแบบทดสอบก่อนเรียน ก่อนการเข้ารับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน จากนั้นได้ให้นักศึกษาตอบแบบทดสอบอีกครั้งหลังการจัดกิจกรรม ในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้ค่าความถี่ และร้อยละในการพิจารณาลักษณะคำตอบในแต่ละข้อคำถาม ผลการทดสอบก่อนเรียนพบว่าร้อยละ 17(S.D 2.31) อธิบายความหมายลักษณะของสื่อการสอนออนไลน์ได้ และร้อยละ 10(S.D 2.92) สามารถอธิบายขั้นตอน การวางแผนการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ได้ และผลการทดสอบหลังเรียนพบว่า ร้อยละ 58(S.D 3.06) ตอบว่าสื่อออนไลน์ คือ การศึกษาที่ไม่มีการลงทะเบียนเรียนหรือการสอบเข้า เป็นการเรียนที่ไม่จำกัดจำนวนรับ ร้อยละ 100(S.D 4.32) สามารถอธิบายขั้นตอนการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ได้อย่างถูกต้อง และร้อยละ 83(S.D 4.26) สามารถอธิบายการวางแผนก่อนการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ได้ นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ มีผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สื่อการสอนออนไลน์, การเรียนรู้นอกห้องเรียน, สาขาวิศวกรรมเครื่องกล

^{1,2} อาจารย์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, 2 ถนนนางลิ้นจี่ เขตสาทร, กรุงเทพฯ

Lecturer, Rajamangala University of Technology Krungthep, 2 Nang Linchee road, Sathorn, Bangkok.

* Corresponding author: E-mail address: sukitchi@hotmail.com

ABSTRACT

The study of Outdoor Learning on Online Teaching Media for the 4th Year Mechanical Engineering student, Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Krungthep is to find the students' learning achievement from outdoor learning on online teaching media. The purposive sample technique were used to select 12 of the 4th year mechanical engineering students, Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Krungthep. The research instruments were the pre and posttests in the form of Fill in the bank type. The experts assessed the content of the test. Respondents did the pretest before attending the Outdoor Learning on Online Teaching Media. And after the outdoor media activity, respondents did the posttest. Frequency and percentage were utilized to calculate the raw data.

The results of this study revealed that the regarding pre-test: 17 per cent (S.D 2.31) could explain the meaning of online teaching media, 10 per cent (S.D 2.92) could demonstrate the steps and planning of how to do the online teaching media whereas the post-test: 58 percent (S.D 3.06) could explain the meaning of the online teaching media, 100 percent (S.D 4.32) could demonstrate the steps of how to do the online teaching media, and 83 per cent (S.D 4.26) could demonstrate the planning of how to do the online teaching media. Pretest scores and Posttest score were discovered significantly different at .01 level. Hence, this study project of outdoor learning on online teaching media could assist to increase higher students' achievement.

Keyword: online teaching media, outdoor learning media, Mechanical Engineering students

1. บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคการศึกษา 4.0 เป็นยุคการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้สร้างผลงานหรือนวัตกรรมที่เป็นผลผลิต (Product) และเป็นผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนจึงเน้นทักษะการทำได้ มิใช่เพียงการอ่านออก เขียนได้ ปรับตัวให้เข้ากับสังคม เรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยีเท่านั้น จึงเป็นการศึกษา 4.0 ที่ยิ่งกว่าการศึกษา (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2560) ผู้สอนควรพิจารณาเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน การนำวิธีการเรียนนอกห้องเรียนหรือทัศนศึกษามาใช้เพื่อกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นวิธีสอนที่สอดคล้องกับการศึกษา 4.0 สอดคล้องกับระดับของการเรียนรู้ทุกด้าน และเกือบทุกระดับ ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ใช้การเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ตั้งแต่ระดับการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ด้านเจตคติ (Affective Domain) ใช้การเรียนรู้นอกห้องเรียนได้ตั้งแต่ระดับแรก การรับรู้สิ่งเร้า การตอบสนอง การสร้างคุณค่า การจัดระบบคุณค่า และการสร้างลักษณะนิสัย ส่วนด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ใช้ได้ตั้งแต่ระดับการตอบสนองตามที่มีผู้นำ ปฏิบัติได้ การตอบสนองที่ซับซ้อน การดัดแปลง และการจัดระบบคุณค่า (ฉันทนา วิริยะเวชกุล, 2559) การเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นสหวิทยาการที่บูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพิ่มพูนประสบการณ์ในการเรียนรู้ เปิดโลกทัศน์ ทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ การตั้งคำถาม การคิดเชิงวิจารณ์ญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ (อรนุช ลิ้มตศิริ. 2560)

นักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนไว้ อาทิ ดวงกมล แก้วแดง (2560) พัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยใช้ระบบ ClassStart เพื่อให้ให้นักศึกษา Block Courses ที่เรียนรายวิชาการจัดการปฏิบัติการ ภาคเรียนที่ 2/2558 ระดับชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ จำนวน 27 คน เกิดการพัฒนาตนเองด้านความรับผิดชอบ ความกระตือรือร้น และความคิดสร้างสรรค์ ที่นำไปสู่การออกแบบผลงานในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมและนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ด้วย

สสิธร พรเพทาย, ราชนัย บุญธิดา และกุลยา ตันติผลาชีวะ (2557) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย ที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึก กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 15 คน ผลการวิจัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกข้อมูล มีความสามารถด้านการเขียน ในแต่ละช่วงสัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อรนุช ลิมตศิริ (2560ก) การศึกษาเจตคติและพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาวิชาเอกการประถมศึกษา ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบนอกห้องเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 62 คน ได้จากการสุ่มอย่างเจาะจง พบว่า นักศึกษามีเจตคติการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบนอกห้องเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบนอกห้องเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

อรนุช ลิมตศิริ (2560ข) ยังได้กล่าวถึงการศึกษานอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ว่าเป็นการศึกษาที่เน้นประสบการณ์นอกห้องเรียน และนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษานอกห้องเรียนนับเป็นการขยายประสบการณ์เรียนรู้ในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะ มีเจตคติ และเกิดความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การศึกษานอกห้องเรียนยังส่งเสริมประสบการณ์ในการเรียนรู้ และการคิดในระดับสูงเป็นแนวคิดหลักของการเรียนรู้ และการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียน และปลูกฝังคุณลักษณะของการเป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตอีกด้วย

Price, Alan Charles. (2017) ได้ศึกษาการเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาการด้านอารมณ์ สัมพันธ์กับนักเรียนที่มีปัญหาด้านอารมณ์ และความประพฤติ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนในโรงเรียนพิเศษสำหรับเด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์ และความประพฤติ ในประเทศอังกฤษ พบว่าการเรียนรู้นอกห้องเรียนมีผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น เห็นได้จากการเข้าห้องเรียนสม่ำเสมอ ความตรงต่อเวลาในการเข้าชั้นเรียน และการมีแรงจูงใจในการทำกิจกรรม

จะเห็นได้ว่า งานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมายังมีน้อย ไม่มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสายอาชีพ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเรียนรู้นอกห้องเรียน จึงมีความจำเป็นที่ครูอาชีวศึกษา และเทคนิคศึกษาควรคัดเลือกเนื้อหาให้สอดคล้องกับวิธีการนำนักศึกษาไปเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อรับความรู้ และประสบการณ์ตรงที่แปลกใหม่ โดยคัดเลือกจากเนื้อหาที่มีความสำคัญ และถ่ายทอดได้ยาก (ฉันทนา วิริยะเวชกุล. 2559) ผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรมเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนนักศึกษาสายอาชีพ กระตุ้นความสนใจ และเปิดใจในการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ ๆ ในครั้งนี้ โดยกำหนดหัวข้อ MOOC (Massive Open Online Course) บทเรียนออนไลน์ ซึ่งมีลักษณะเป็นชุดการสอนรูปแบบหนึ่งในรายวิชาการผลิตชุดการสอน นักศึกษาต้องรู้จักความหมาย รูปแบบ ลักษณะ ตลอดจนวิธีการผลิตให้เข้าใจ สมควรให้นักศึกษาครูช่างสายอาชีพได้รู้จัก และศึกษาไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ต่อไปได้ในอนาคต การจัดการเรียนรู้นอกห้องเรียนในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย การบรรยายสรุปขั้นตอนการผลิต MOOC การทำ Workshop ในห้องสตูดิโอ และเยี่ยมชมสถานที่ของสาขาวิชาเทคโนโลยี การโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

2. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียนเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการในการผลิตสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ จากนั้นทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังการจัดกิจกรรม

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาการผลิตชุดการสอนออนไลน์โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทดลองแบบอาศัยการทดลองแบบกลุ่มเดียว ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษามีประสบการณ์จากการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ โดยให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อน และหลังการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการเรียนการสอนออนไลน์

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้ประชากรซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีกรุงเทพ ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ดังนี้

- 1) แบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องการผลิตสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ แบบเติมคำ
- 2) แบบทดสอบหลังเรียนเรื่องการผลิตสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ แบบเติมคำ

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการเรียนการสอนออนไลน์นั้น ผู้วิจัยได้ชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน จากนั้นให้นักศึกษาเรียนรู้ถึงลักษณะ รูปแบบ และขั้นตอนการผลิตสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ จากการเรียนภาคปฏิบัตินอกสถานที่ หลังจากนั้นจึงให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแบบทดสอบก่อน และหลังเรียนซึ่งเป็นแบบเติมคำ ผู้วิจัยได้จำแนกลักษณะของคำตอบในแต่ละข้อคำถาม จากแบบทดสอบแบบเติมคำ เพื่อดูความเข้าใจของนักศึกษา โดยใช้คำร้อยละในการคำนวณลักษณะคำตอบในแต่ละข้อคำถาม และทำการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน และหลังการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน โดยใช้ t-test

9. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนเรียนเรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ ซึ่งมีคำถามดังนี้ 1) อธิบายลักษณะของสื่อการสอนออนไลน์ 2) อธิบายขั้นตอนการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ 3) อธิบายการวางแผนก่อนการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 17 สามารถอธิบายความหมาย และลักษณะของสื่อการสอนออนไลน์ได้ และร้อยละ 10 สามารถอธิบายขั้นตอน และการวางแผนการผลิตสื่อการสอนออนไลน์

หลังจากที่นักศึกษาได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้นอกสถานที่เรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ พบว่าผลการตอบคำถาม ในแต่ละข้อมีดังนี้

คำถามที่ 1: อธิบายลักษณะของสื่อการสอนออนไลน์ พบว่าสามารถแบ่งลักษณะคำตอบของนักศึกษา ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ตอบว่า ลักษณะของสื่อการสอนออนไลน์ เป็นสื่อที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้จากวิดีโอเพื่อฟังการบรรยาย ฟังปฏิบัติ ทำแบบทดสอบ หรือแบบฝึกหัด รวมถึงการร่วมสนทนากับผู้อื่นได้ ร้อยละ 58 ตอบว่าการศึกษาที่ไม่มีการลงทะเบียนเรียน หรือการสอบเข้า เป็นการเรียนที่ไม่จำกัดจำนวนรับ เป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับผู้ที่สนใจ ร้อยละ 17 ตอบว่า สื่อการเรียนรู้ออนไลน์ประกอบด้วยสื่อการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน มีทั้งแบบที่มีค่าใช้จ่าย และไม่มีค่าใช้จ่าย

คำถามที่ 2: อธิบายขั้นตอนการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ พบว่านักศึกษาร้อยละ 100 สามารถอธิบายขั้นตอนการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ 1) ศึกษาแบบการเรียนการสอน 2) วัตถุประสงค์ 3) หัวข้อบทเรียน ได้แก่ การแนะนำรายวิชา การสร้างรายวิชา การกำหนดกฎเกณฑ์ การเตรียมการสอนออนไลน์ การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และแหล่งความรู้เพิ่มเติม 4) คุณสมบัติผู้เรียน 5) เกณฑ์การวัดผล

คำถามที่ 3: อธิบายการวางแผนก่อนการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ นักศึกษาร้อยละ 83 สามารถอธิบายการวางแผนก่อนการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ได้ ได้แก่ การเลือกหัวข้อที่สนใจ การศึกษา รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การตรวจสอบเนื้อหา ลิขสิทธิ์ และการสรุป

10. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม พบว่าการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อออนไลน์ ทำให้นักศึกษาได้เห็นวิธีการ และขั้นตอนการผลิตสื่อการสอนออนไลน์อย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดความเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว เห็นได้จากผลคะแนนการตอบแบบทดสอบก่อน และหลังเรียน จะมีความแตกต่างกันเป็นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้สอดคล้องกับ อรุณข ลิมตศิริ (2560) ที่กล่าวว่าการศึกษานอกห้องเรียนทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ เกิดทักษะ มีความรู้ และการคิดในระดับสูง นอกจากนี้จากการศึกษาของ สลิธร พรเทพย, ราชนัย บุญธิมา และกุลยา ตันติผลาชีวะ (2557) พบว่าการศึกษานอกห้องเรียนทำให้เด็กปฐมวัยมีความแตกต่างด้านการเขียนอย่างมีนัยสำคัญ

11. การอภิปรายผล

ในการศึกษาการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ครั้งนี้ ถ้านักศึกษาได้ทำการศึกษาข้อมูลการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ด้วยตนเองล่วงหน้า จะทำให้เกิดความเข้าใจในการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น และคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอาจสูงขึ้น

หลังจากที่นักศึกษาได้ศึกษานอกห้องเรียนทำให้เกิดความเข้าใจการผลิตสื่อการสอนออนไลน์มากยิ่งขึ้น เห็นได้จากการที่กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบแบบทดสอบหลังเรียนได้มากขึ้น ทั้งนี้การเรียนรู้ออนไลน์นั้นควรจะมีการลงมือปฏิบัติ ดังนั้นหากกลุ่มตัวอย่างมีโอกาสได้ฝึกภาคปฏิบัติจะทำให้สามารถประเมินความสามารถของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น และผู้เรียนจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวมากขึ้น

12. กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาลงมือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนเรื่องการผลิตสื่อออนไลน์ สำหรับนักศึกษาวิศวกรรมเครื่องกล คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นริศน์ สร้อยศรี และสาขาวิชาเทคโนโลยีการโทรทัศน และวิทยุกระจายเสียง คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ที่ได้สนับสนุนสถานที่ อุปกรณ์ และให้ข้อมูลความรู้ เรื่องการผลิตสื่อการสอนออนไลน์ แก่ผู้วิจัย และนักศึกษาเป็นอย่างดี

13. เอกสารอ้างอิง

- ฉันทนา วิริยะเวชกุล. (2559). **เทคนิคการสอนสำหรับครู**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉลิมชัย มนุสเวต. (2560). **การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงกมล แก้วแดง. (2560). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยใช้ระบบ ClassStart รายวิชาการจัดการปฏิบัติการ สำหรับนักศึกษา Block Course. ศูนย์การศึกษานนทบุรี มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. **พัฒนาเทคนิคศึกษา**. ปีที่ 30(104), 34-41.
- ไพฑูรย์ สีนารันต์. (2560). **การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สสิธร พรเพทาย, ราชันย์ บุญธิมา, & กุลยา ตันติผลาชีวะ. ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนประกอบการบันทึกที่มีต่อความสามารถด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์**. 15(2), 127-136.
- อรนุช ลิ้มศิริ. (2560ข). **การศึกษาเจตคติและพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของนักศึกษาวิชาเอกการประถมศึกษา ที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบนอกห้องเรียน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2560ก). **การศึกษานอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ฉบับภาษาไทยสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ**. 10(3), 1643 -1658.
- Price, Alan Charles. (2017). **Action research in outdoor learning: promoting social and emotional learning in young people with social emotional and behavioural difficulties**. University of Birmingham, ProQuest Dissertations Publishing. (ProQuest No. 10764407).

เว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น

THE WEBSITE AND LEARNING MEDIA FOR BASIC SIGN LANGUAGE

นิกร กรรณิกากลาง^{1*}, รุ่งทิพย์ โคบาล², กิตติศักดิ์ ยิ้มช่าง³, วิฑูร ดาศรี⁴, และ ปารวรี ขำแจ้ง⁵

Nikorn Kannikaklang^{1*}, Rungthip Cobal², Kittisak Yimchang³,

Witoon Dasri⁴, and Panrawee Khamjang⁵

^{1, 2, 3, 4, 5} สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

^{1, 2, 3, 4, 5} Major of Information Technology and Digital Business, Department of Business Administration,

Rajamangala University of Technology Krungthep

(Received: January 4, 2020; Revised: May 2, 2020; Accepted: July 10, 2020)

บทคัดย่อ

โครงการเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น และเพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ผลศึกษาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น คือ สื่อมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้พิการได้ เพราะคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญ .01 (p-value <.01) และผลการประเมินความพึงพอใจโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และผู้ใช้งาน จำนวน 30 คน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Cronbach's alpha เท่ากับ 0.83

คำสำคัญ: เว็บไซต์, สื่อการเรียนรู้, ภาษามือเบื้องต้น

ABSTRACT

This study was aimed to develop the website and learning media for basic sign language, to evaluate its efficiency, and to explore users' satisfaction. Statistical techniques were mean, standard deviation and t-test to calculate the data. Results showed that the research quality could be beneficial for the disabled. Since the post-test score was found higher than the pre-test score with significantly different at .01 (p-value <.01). Moreover, the overall satisfaction of both 3 experts and 30 users were found at very good level. The questionnaire was tested by Cronbach's alpha at 0.83.

Keyword: Website, Learning media, Basic sign language

^{1, 2, 3, 4, 5} อาจารย์, ประจำสาขาวิชาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ และธุรกิจดิจิทัล คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ, เลขที่ 2 ถนนนางลิ้นจี่ สาทร. กรุงเทพฯ

Lecturer of Information Technology and Digital Business, Department of Business Administration, Rajamangala University of Technology Krungthep, 2 Nanglinchee Road, Sathorn, Bangkok.

* Corresponding author, E-mail address: nikorn.k@mail.rmuk.ac.th

1. ที่มาและความสำคัญ

มนุษย์แตกต่างจากสิ่งที่มีชีวิตชนิดอื่นตรงสมองอันทรงคุณค่า ยิ่งไปกว่านั้นสมองของมนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และสามารถจดจำนำเอาไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างมหาศาล ภาษาเป็นตัวอย่างที่เลิศสำหรับความสามารถของสมองมนุษย์ ตามนิยามความหมายของคำว่า “ภาษา” ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ภาษา” หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้พูด หรือเขียนเพื่อสื่อความเฉพาะวงการ เช่น ภาษาราชการ ภาษากฎหมาย ภาษาธรรม เสี่ยงตัวหนังสือ หรือกิริยาอาการที่สื่อความหมายได้ เช่น ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาท่าทาง ภาษามือ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2549) ภาษาแบ่งออกตามลักษณะของการสื่อสารได้ 2 ประเภท คือ 1. วจนภาษา คือ ภาษาที่ใช้ถ้อยคำในการสื่อสาร ได้แก่ ภาษาพูดและภาษาเขียน 2. อวัจนภาษา คือ ภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำในการสื่อสาร ได้แก่ ภาษาท่าทาง ภาษาหน้าตา ภาษามือ และภาษาสัญลักษณ์ เป็นต้น (ประเภทของภาษา, 2559) นับตั้งแต่ภาษาพูด ภาษาเขียน ภาษาใบ้ อันประกอบด้วยอากัปกริยา สีหน้า ท่าทาง ที่สามารถสื่อความหมายได้ และที่ลึกซึ้งไปกว่านั้นคือภาษาที่แฝงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์เป็นผู้ประดิษฐ์ขึ้นสามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อความหมายได้ (พูนพิศ อมาตยกุล, 2554) ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน ดังนั้นภาษาจึงมีความจำเป็นมากในการดำรงชีวิต ซึ่งภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายที่ใช้แทนสิ่งของ ความคิด ความรู้สึก มนุษย์สามารถจดจำเรียบเรียงสิ่งที่รู้จักใหม่ได้ สามารถใช้สัญลักษณ์ทางสายตา การรับฟัง เพื่อช่วยในการติดต่อกันได้และยังสามารถประยุกต์สิ่งต่าง ๆ มาแสดงออกทางภาษาเพื่อให้คนบรรลุสิ่งที่ปรารถนาได้ (ศรียา นิยมธรรม & ประภัสสร นิยมธรรม, 2541) สังคม และประเทศชาติที่มนุษย์อยู่ร่วมกันได้เพราะมีภาษา ซึ่งประกอบด้วยทักษะทั้ง 4 คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (ดวงเดือน เทศวานิช, 2535) การเรียนรู้ภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งสำหรับมนุษย์ เพราะในชีวิตประจำวันต้องมีการติดต่อสื่อสารแสดงความคิดเห็น และความต้องการ โดยใช้ภาษาเป็นสื่อ ประสาทสัมผัสที่ใช้มากที่สุดในการรับรู้ภาษา คือ โสตประสาท (สุมานา หงส์ทอง, 2540) เด็กปกติจะเรียนรู้ภาษา โดยอาศัยประสาทสัมผัสทางการฟังเป็นส่วนใหญ่ แต่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะไม่สามารถใช้ประสาทสัมผัสทางด้านนี้ได้ เนื่องจากการสูญเสียการได้ยิน (ผดุง อารยะวิญญู, 2542)

กระทรวงศึกษาธิการได้รับรองว่า ภาษามือไทยเป็นภาษาประจำชาติของคนหูหนวกไทยในปี 2542 ภาษามือไทยมีโครงสร้าง และไวยากรณ์เป็นของตัวเอง มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักทางภาษาศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องคุณสมบัติของภาษามีโครงสร้าง และไวยากรณ์ของภาษามือไทยที่แตกต่างจากภาษาไทย การสื่อสารด้วยภาษามือของคนหูหนวก ทำให้คนหูหนวกสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้เหมือนคนทั่วไป ในต่างประเทศพบว่าคนหูหนวก 90% ที่มีพ่อแม่เป็นคนที่มีการได้ยิน แต่ในประเทศไทยมีคนหูหนวก 99% ที่มีพ่อแม่เป็นคนที่มีการได้ยิน และมีความสามารถในการใช้ภาษามืออยู่ในระดับต่ำมาก (จิตประภา ศรีอ่อน, 2543)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาษาของคนหูหนวก คือ ภาษามือ คนหูหนวกใช้ภาษามือในการสื่อสาร และใช้ตาในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ส่วนคนที่มีการได้ยินใช้การพูดในการสื่อสาร และใช้หูในการรับฟังข้อมูลต่าง ๆ ดังนั้น ผู้ที่จะประสานความแตกต่างระหว่างคนสองกลุ่มนี้จะต้องเป็นผู้ที่ใช้ภาษามือ และภาษาพูดได้ดี สามารถแปลจากภาษามือมาเป็นภาษาพูด และแปลจากภาษาพูดมาเป็นภาษามือได้ คือ ล่ามภาษามือทำหน้าที่เชื่อมความแตกต่างระหว่างภาษาทั้งสองภาษาให้เกิดความเข้าใจกันที่ตรงกัน คนสองกลุ่มสามารถอยู่ร่วมกันได้แม้จะมีภาษาที่แตกต่างกัน ในชั้นเรียนของคนหูหนวกตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงอุดมศึกษา ผู้สอนไม่สามารถใช้ภาษามือในการสื่อสารได้อย่างเต็มที่ ล่ามภาษามือจะเป็นผู้ช่วยสื่อสารที่มีความสำคัญในชั้นเรียนมาก ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสิ่งที่ผู้สอนต้องการถ่ายทอดให้ได้มากที่สุด ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงพัฒนาเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น

คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

อลงกรณ์ อัมพข และวิจิตร โพธิสาร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การออกแบบ และพัฒนาสื่อประสมเรื่อง ประชาคมอาเซียน ของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัย คือ สื่อประสม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลวิจัยพบว่า ร้อยละของความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เท่ากับร้อยละ 16.30 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 25) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จรรยา ชัยนาม (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำศัพท์พื้นฐานเพื่อการออกแบบทางศิลปะ สำหรับนักศึกษาหูหนวก ระดับปริญญาตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำศัพท์พื้นฐานเพื่อการออกแบบทางศิลปะ สำหรับนักศึกษาหูหนวก ระดับปริญญาตรี เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทดสอบความเข้าใจ ก่อนเรียน และหลังเรียน สำหรับนักศึกษาหูหนวก ระดับปริญญาตรี และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำศัพท์พื้นฐานเพื่อการออกแบบทางศิลปะ สำหรับนักศึกษาหูหนวก ระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาหูหนวกระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 14 คน ได้มาโดยใช้การเลือกเจาะจง เครื่องมือที่ใช้วิจัย คือ สื่อมัลติมีเดีย แบบสอบถามความเข้าใจ และแบบสอบถามความพึงพอใจ ผลการวิจัยพบว่า สื่อมัลติมีเดียมีความเหมาะสมในระดับมาก สามารถนำไปใช้ได้ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียน และหลังเรียน พบว่าคะแนนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ณิษฏกานต์ ขำเดช และศิริพันธ์ ศรีวันยงค์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเข้าใจคำศัพท์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูหนวกร่วมกับมีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จากการสอนตามแผนการแยกสอนทักษะส่วนย่อย (Discrete Trial Training) ร่วมกับหนังสือภาพชุดคำศัพท์ภาษามือ (Sign Language Picture Book) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจคำศัพท์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูหนวกร่วมกับมีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย จากการสอนตามแผนการแยกสอนทักษะส่วนย่อยร่วมกับหนังสือภาพชุดคำศัพท์ภาษามือ และเพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจคำศัพท์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูหนวกร่วมกับมีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย ก่อน และหลังจากการสอนตามแผนการแยกสอนทักษะส่วนย่อยร่วมกับหนังสือภาพชุดคำศัพท์ภาษามือ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับหูหนวกร่วมกับมีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับเล็กน้อย ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนโสตศึกษาชลบุรี จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้คำศัพท์จากการสอนตามแผนการแยกสอนทักษะส่วนย่อย หนังสือภาพชุดคำศัพท์ภาษามือ บัตรภาพชุดคำศัพท์ภาษามือ และแบบทดสอบความเข้าใจคำศัพท์ ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจคำศัพท์อยู่ในระดับดี และความเข้าใจคำศัพท์สูงขึ้น

พรพรรณ สมบูรณ์, พลุ่ส ศุภจรรยา, สุวัฒน์ชัย จันทร์เฮง, ธีราภรณ์ จิตวิริยธรรม และสร้อยทอง หยกสุริยันต์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยพัฒนาสื่อมัลติมีเดียสอนศัพท์ภาษามือไทยด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสื่อมัลติมีเดียสอนศัพท์ภาษามือไทยด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับคนพิการทางการได้ยิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน และคนพิการทางการได้ยินที่กำลังศึกษาในระดับอุดมศึกษา และคนพิการทางการได้ยินที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 36 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินสื่อมีคุณภาพระดับมาก-มากที่สุด และการประเมินผลการใช้งานโดยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคนพิการทางการได้ยินพบว่า คะแนนจากการทำแบบทดสอบของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนทดสอบก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 48.3 และพบว่าร้อยละ 70 ของผู้เรียน บรรลุวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อ

อรรถัย สุทธิรักษ์ และกชพรรณ ยังมี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเกม 2 มิติ สำหรับฝึกทักษะการแยกสี ขนาด และรูปทรงเรขาคณิตของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับกลาง มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาเกม 2 มิติ สำหรับฝึกทักษะการแยกสี ขนาด และรูปทรงเรขาคณิตของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับกลาง และเพื่อศึกษาผล การเรียนรู้การใช้เกม 2 มิติ สำหรับฝึกทักษะการแยกสี ขนาด และรูปทรงเรขาคณิตของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ระดับกลาง กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กนักเรียนโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับกลาง ซึ่งไม่เป็น ผู้พิการซ้ำซ้อน และสามารถใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ได้เบื้องต้น จำนวน 10 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย คือ เกม 2 มิติ แบบประเมินองค์ประกอบการออกแบบ และคุณภาพเกม 2 มิติ สำหรับฝึกทักษะการแยกสี ขนาด รูปทรงเรขาคณิต แบบทดสอบในการแยกสี ขนาด รูปทรงเรขาคณิตก่อน และหลังใช้เกม 2 มิติ และแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แสดงออก ขณะเล่นเกม 2 มิติ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพของเกม 2 มิติอยู่ในระดับสูงมาก ผลการเรียนรู้การใช้เกม 2 มิติ โดยกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีคะแนนทักษะสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ .05 โดยเด็กมีทักษะในการแยกสีได้ดีมาก รองลงมาแยก รูปทรงเรขาคณิตได้ดี และแยกขนาดได้พอใช้ พฤติกรรมการเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์ดี

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น
- 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

- 1) การศึกษาเอกสารและขั้นตอนการพัฒนาเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้

การดำเนินโครงการเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ค้นคว้าหา ข้อมูลจากหนังสือ และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเว็บไซต์ และภาษามือ ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมา เป็นแนวทางในการสร้างเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น แล้วออกแบบให้แอนิเมชันมีความสวยงาม สมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักภาษามือ

ขั้นตอนการสร้างสื่อการเรียนรู้ แบ่งเป็น 12 ขั้นตอน ดังนี้ 1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1.1) สร้างแผนภูมิระดมสมอง (Brain Storm Chart) กำหนดให้ทำหัวข้อในการระดมสมอง คือ สื่อการเรียนรู้แอนิเมชันเรื่องการเรียนรู้ภาษามือ 1.2) สร้างแผนภูมิเรื่องสัมพันธ์ (Concept Chart) ในรูปแบบแผนภูมิระดม สมอง คณะผู้วิจัยได้รวบรวมค้นคว้าข้อมูลที่สำคัญ และเกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องมาทำการวิเคราะห์ ความถูกต้องของทฤษฎี หลักการ และเหตุผลความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันอย่างละเอียด อาจมีการตัดเพิ่มหัวข้อเรื่องตามเหตุผล และความเหมาะสม 1.3) สร้างแผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา (Content Network Chart) นำหัวข้อต่าง ๆ จากแผนภูมิหัวข้อสัมพันธ์ (Concept Chart) มาเขียนเป็นโครงข่ายตามหลักการเทคนิคโครงข่าย คำนึงถึงลำดับการเรียนรู้เนื้อหา ก่อน-หลัง ความต่อเนื่องของเนื้อหา หรือเนื้อหานั้นสามารถเรียนเนื้อหาขนานกันได้แล้วทำการวิเคราะห์เหตุผลความสัมพันธ์ของเนื้อหา โดยวิธีการวิเคราะห์ โครงข่ายงาน (Network Analysis) จนสมบูรณ์ ผลที่ได้จะเป็นโครงข่ายเนื้อหาที่ต้องการ เรียกว่า แผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา (Content Network Chart) 2. ขั้นตอนออกแบบบทเรียน (Design) แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 2.1) แผนภูมิกลวิธี การนำเสนอ (Strategic Presentation Plan and Behavior Objective) เริ่มจากนำแผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา (Content Network Chart) มาพิจารณาเลือก หัวเรื่องที่ สามารถจัดไว้ในหน่วยการเรียนรู้ (Module) เดียวกันได้ ภายใต้กรอบเวลาที่กำหนดดีเป็น กรอบ ๆ ไว้จนครบหัวข้อบนโครงข่ายเนื้อหา จากนั้นนำกรอบหน่วยการเรียนรู้ (Module) มาจัดลำดับการนำเสนอตามอันดับ และความสัมพันธ์ให้เป็นแนวทางเดียวกับแผนภูมิโครงข่ายเนื้อหา (Content Network Chart) จะได้ผลเป็นแผนภูมิบทเรียน (Course Flow Chart) แสดงให้เห็นถึงลำดับการนำเสนอเรื่องราว 2.2) ออกแบบระบบสื่อการเรียนรู้ 3. ขั้นตอนการพัฒนา

สื่อแอนิเมชัน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 3.1) เขียนรายละเอียดเนื้อหาตามรูปแบบที่ได้กำหนด (Script Development) โดยเขียนเป็นกรอบ จะต้องเขียนไปตามที่ได้ออกแบบไว้กำหนดข้อความ ภาพ เสียง สี ฯลฯ และการกำหนดปฏิสัมพันธ์ (Interactive) ไว้ให้สมบูรณ์ 3.2) จัดทำลำดับเนื้อหา (Storyboard Development) เป็นการนำเอารอบเนื้อหา ที่เขียนเป็น Script ไว้มาเรียบเรียงลำดับการนำเสนอที่ได้วางแผนไว้ 3.3) นำเนื้อหามาตรวจสอบความถูกต้องโดยอาจารย์ที่ปรึกษา (Subject Specialist) 3.4) การสร้างแบบทดสอบสำหรับนำไปใช้ในสื่อที่จะสร้าง 4. ขั้นตอนการนำเสนอสื่อ มี 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 4.1) เลือก Software หรือโปรแกรมสำเร็จรูปที่เหมาะสมและสามารถสนองต่อความต้องการที่กำหนดไว้เป็นตัวจัดการเสนอบทเรียนบนคอมพิวเตอร์ 4.2) จัดเตรียมรูปภาพ เสียง หรือการถ่ายวิดีโอหรือภาพนิ่ง หรือ Caption ไว้ให้พร้อมที่จะใช้งาน โดยสร้างเป็นแฟ้ม ๆ 4.3) จัดการนำ Courseware เข้าในโปรแกรม (Coding) ทำการ Edit ภาพเสียง VDO ให้เรียบร้อยสมบูรณ์

ข้อตกลงเบื้องต้นของการดำเนินโครงการ มีดังนี้ 1. ผู้ใช้งานทั่วไปที่ยังไม่สมัครเป็นสมาชิก จะไม่สามารถรับชมสื่อทั้งหมดและไม่สามารถทำข้อสอบได้ แต่สามารถรับชมได้เพียงตัวอย่างเท่านั้น 2. การสมัครสมาชิกผู้สมัครต้องทำการยืนยันผ่านตัวตนผ่าน e-mail อีกครั้ง 3. คลังแบบทดสอบทั้งก่อนชมสื่อ และหลังชมสื่อมีข้อสอบ ตอนละอย่างน้อย 15 ข้อ โดยสุ่มข้อสอบมาแสดงตอนละ 10 ข้อ และต้องทำแบบทดสอบก่อนชมสื่อให้แล้วเสร็จก่อนจึงจะสามารถรับชมสื่อในรูปแบบเต็มได้ 4. ในระหว่างการรับชมสื่อในครั้งแรก สมาชิกจะไม่สามารถข้าม หรือย้อนกลับสื่อไปยังเวลาที่ต้องการได้ 5. สื่อมีทั้งหมด 3 ตอน และความยาวของสื่อรวมทั้ง 3 ตอน อยู่ระหว่าง 15 - 20 นาที 6. สมาชิกต้องทำแบบทดสอบหลังชมสื่อให้แล้วเสร็จให้ครบในทุก ๆ ตอน แบ่งเป็นตอนละ 10 ข้อ รวม 30 ข้อ โดยสุ่มมาจากแบบทดสอบก่อนชมสื่อ 7. การแสดงผลคะแนนการทำแบบทดสอบจะเรียงตามลำดับการทำแบบทดสอบ 8. การแสดงผลรวมอันดับคะแนนของสมาชิกทั้งหมด จัดเรียงคะแนนการทำแบบทดสอบที่มีคะแนนมากที่สุด และใช้เวลาน้อยที่สุด

2) ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากร คือ ผู้พิการทางการได้ยินหรือผู้ที่สนใจศึกษาเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้พิการทางการได้ยินหรือผู้ที่สนใจศึกษาเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น จำนวน 30 คน (อลงกรณ์ อัมพู & วิจิตรา โพธิสาร, 2561) ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (จรรยา ชัยนาม, 2558; ณิชณุกานต์ ขำเดช & ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์, 2560; อรทัย สุทธิจักร & กษพรณ ยังมี, 2558)

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการผลิตสื่อแอนิเมชัน จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเว็บไซต์ จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษามือ จำนวน 1 คน

3) การศึกษาประสิทธิภาพ และความพึงพอใจ

3.1) พัฒนาเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น

3.2) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความพึงพอใจต่อเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3.3) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เข้าสู่ระบบเว็บไซต์ด้วยชื่อผู้ใช้ และรหัสผ่าน เพื่อทำแบบทดสอบก่อนชมสื่อ

3.4) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ศึกษาสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น

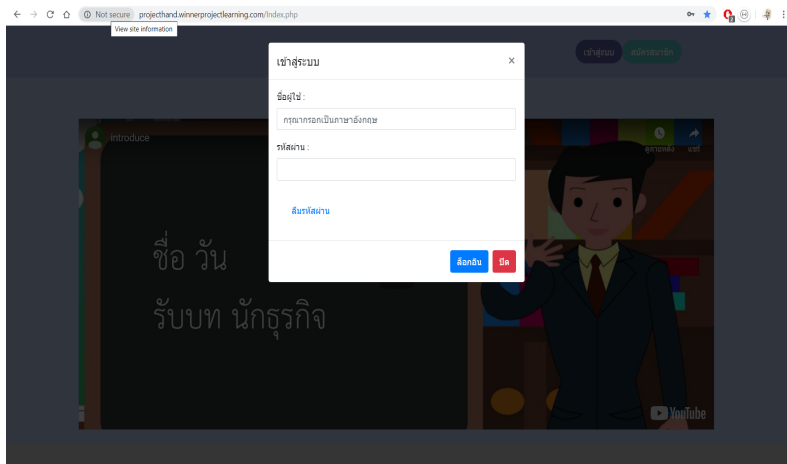
3.5) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ทำแบบทดสอบหลังชมสื่อ โดยเป็นข้อสอบชุดเดียวกันกับก่อนชมสื่อ ซึ่งสลับลำดับของข้อ และสลับลำดับของตัวเลือก

3.6) เปรียบเทียบคะแนนก่อนชมสื่อ และคะแนนหลังชมสื่อ เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อ หาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสองประชากรที่มีความสัมพันธ์กัน

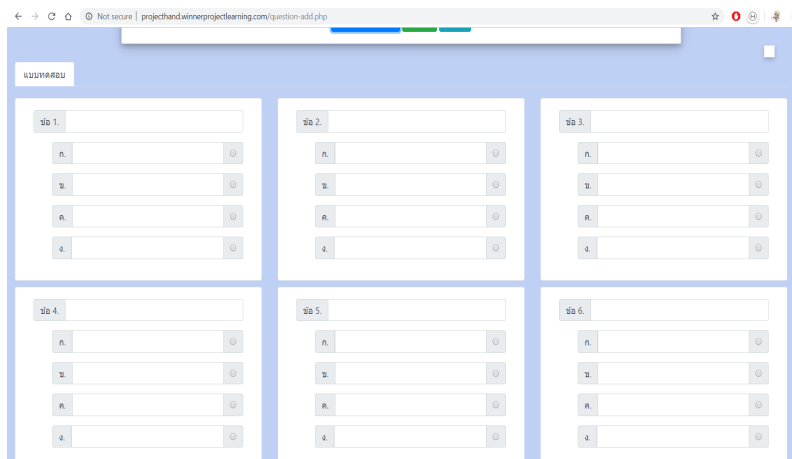
3.7) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ประเมินความพึงพอใจต่อเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น

3.4) ผลการพัฒนาเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น

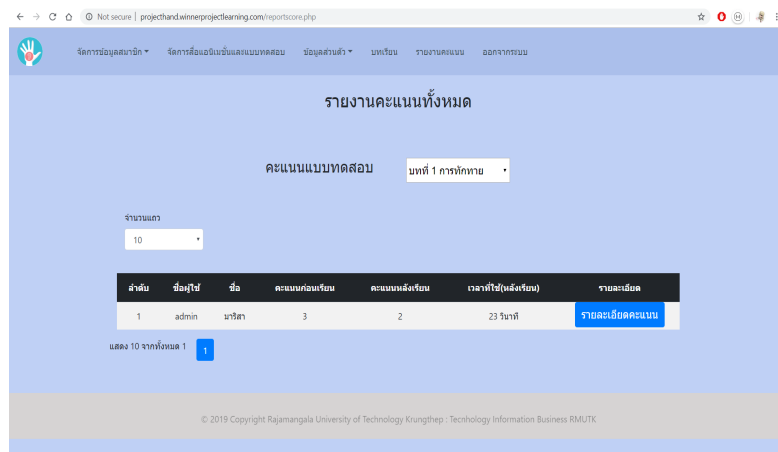
ผลการพัฒนาเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้ ดังภาพที่ 1-8

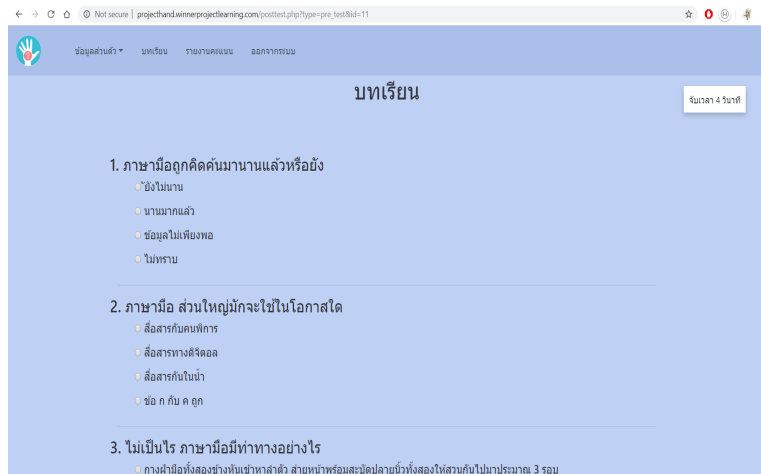
ภาพ 1 การเข้าสู่ระบบ

ภาพที่ 2 การจัดการเพิ่มคำถาม

ภาพที่ 3 การแสดงคะแนนโดยสถิติของผู้ดูแล

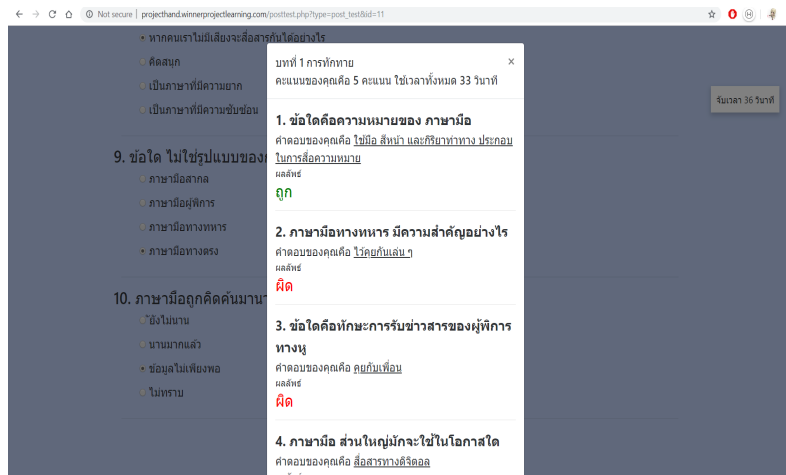
ภาพที่ 4 การแสดงแบบทดสอบก่อนชมสื่อ

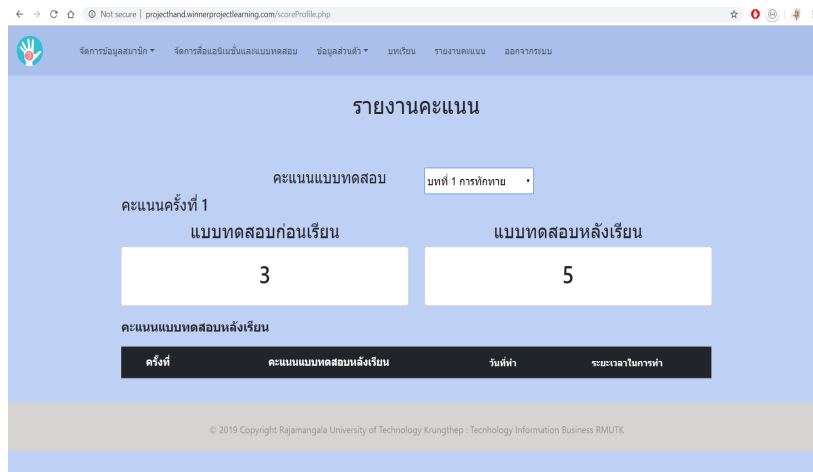
ภาพที่ 5 การแสดงการชมสื่อ

ภาพที่ 6 การแสดงตัวอย่างฉากการสนทนาเพื่อบอกทางการขึ้นรถ

ภาพที่ 7 การแสดงการเฉลยแบบทดสอบสำหรับข้อที่ถูก

ภาพที่ 8 การแสดงการแสดงผลคะแนนของผู้ใช้

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินความพึงพอใจ โดยผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจ โดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.53	0.52	มากที่สุด
2. ด้านแสง สี เสียง	4.53	0.52	มากที่สุด
3. ด้านเทคนิคการทำภาพเคลื่อนไหว	4.38	0.50	มาก
4. ด้านเว็บไซต์	4.40	0.51	มาก
5. ด้านแบบทดสอบ	4.78	0.44	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.53	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน มีความพึงพอใจทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.50) เรียงลำดับจากระดับคุณภาพมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ด้านแบบทดสอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.78, S.D. = 0.44) ด้านเนื้อหา และ ด้านแสง สี เสียง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.52) ด้านเว็บไซต์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.51) ด้านเทคนิคภาพเคลื่อนไหว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.50)

ผลการประเมินความพึงพอใจ โดยผู้ใช้งาน

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจ โดยผู้ใช้งาน

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหา	4.68	0.47	มากที่สุด
2. ด้านแสง สี เสียง	4.62	0.49	มากที่สุด
3. ด้านด้านเทคนิคภาพ/ภาพเคลื่อนไหว	4.64	0.48	มากที่สุด
4. ด้านเว็บไซต์	4.71	0.45	มากที่สุด
5. ด้านแบบทดสอบ	4.67	0.47	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.66	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจ โดยผู้ใช้งานจำนวน 30 คน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.66, S.D. = 0.47) เรียงลำดับจากระดับความพึงพอใจมากที่สุดถึงน้อยที่สุดพบว่าด้านเว็บไซต์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.45) ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.68, S.D. = 0.47) ด้านแบบทดสอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.67, S.D. = 0.47) ด้านแสง สี เสียง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = 0.49) ด้านด้านเทคนิคภาพ/ภาพเคลื่อนไหว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.48)

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น

รายการประเมิน	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	t	p
คะแนนก่อนชมสื่อ	30	9.43	2.08	30.49	.00
คะแนนหลังชมสื่อ	30	17.60	1.52		

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษา ประสิทธิภาพทางการเรียนก่อนชมสื่อและหลังชมสื่อต่อเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น พบว่าประสิทธิภาพทางการเรียนระหว่างกลุ่มก่อนชมสื่อ และกลุ่มหลังชมสื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .01 ($t = 30.49$, $p\text{-value} = .00$) และเมื่อพิจารณาคะแนนสอบเฉลี่ยปรากฏว่าค่าเฉลี่ยกลุ่มก่อนชมสื่อ คะแนนเฉลี่ย 9.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.08 และกลุ่มหลังชมสื่อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.52 แสดงให้เห็นว่าเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงขึ้น

5. การอภิปรายผล

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น โดยผู้เชี่ยวชาญประเมินทั้งด้านเนื้อหา ด้านแสง สี เสียง ด้านเทคนิคภาพ/ภาพเคลื่อนไหว ด้านเว็บไซต์ ด้านแบบทดสอบ สรุปรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจทั้งด้านเนื้อหา ด้านแสง สี เสียง ด้านเทคนิคภาพ/ภาพเคลื่อนไหว ด้านเว็บไซต์ ด้านแบบทดสอบ สรุปรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น พบว่าประสิทธิภาพทางการเรียนระหว่างกลุ่มก่อนชมสื่อ และกลุ่มหลังชมสื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .01 ($t = 30.49$, $p\text{-value} = .00$) และเมื่อพิจารณาคะแนนสอบเฉลี่ยปรากฏว่าค่าเฉลี่ยกลุ่มก่อนชมสื่อ คะแนนเฉลี่ย 9.43 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.08 และกลุ่มหลังชมสื่อมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.52 แสดงให้เห็นว่าเว็บไซต์ และสื่อการเรียนรู้สำหรับภาษามือเบื้องต้น ทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพทางการเรียนสูงขึ้น เนื่องจากรูปแบบการเรียนภาษามือเปลี่ยนไปจากการเรียนแบบปกติที่เรียนในห้องเรียน เปลี่ยนมาเป็นลักษณะที่มีเว็บไซต์และเป็นสื่อแอนิเมชัน ปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนไปสู่ยุคดิจิทัล ผู้คนก็หันมาใช้มือถือมากขึ้น หากปรับรูปแบบการเรียนการสอนมาอยู่ในมือถือและเป็นการเรียนแบบออนไลน์ที่สามารถเรียนรู้ที่ไหน เมื่อไร ก็ได้ ตามความต้องการของผู้เรียน อีกทั้งสื่อแอนิเมชันมีรูปแบบทั้งแสง สี เสียง การเคลื่อนไหวของตัวละคร ที่แฝงไปด้วยเนื้อหาสาระ ที่ดึงดูด และกระตุ้น ทำให้ผู้เรียนอยากจะเรียนรู้มากขึ้น

สรุปความสอดคล้องกับงานวิจัย คือ ทำให้ประสิทธิภาพทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

1. อลงกรณ์ อัมพูช และวิจิตรา โพธิสาร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การออกแบบและพัฒนาสื่อประสมเรื่อง ประชาคมอาเซียน ของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
2. จรรยา ชัยนาม (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ภาษามือไทย เรื่อง คำศัพท์พื้นฐานเพื่อการออกแบบทางศิลปะ สำหรับนักศึกษาหูหนวก ระดับปริญญาตรี
3. ณิชกานต์ ขำเดช และ ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเข้าใจคำศัพท์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับหูหนวกพร้อมกับมีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จากการสอนตามแนวทางแยกสอนทักษะส่วนย่อย (Discrete Trial Training) ร่วมกับหนังสือภาพชุดคำศัพท์ภาษามือ (Sign Language Picture Book)
4. พรพรรณ สมบูรณ์, พุทธิศ ศุภจรรยา, สุวัฒน์ชัย จันทร์เฮง, ธีราภรณ์ จิตวิริยธรรม, และสร้อยทอง หยกสุริยันต์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การวิจัยพัฒนาสื่อมัลติมีเดียสอนศัพท์ภาษามือไทยด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก และ
5. อรทัย สุทธิจักร และ กชพรรณ ยังมี (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเกม 2 มิติ สำหรับฝึกทักษะการแยกสี ขนาด และรูปทรงเรขาคณิตของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับกลาง

6. ข้อเสนอแนะ

ด้านสื่อการเรียนรู้แอนิเมชัน ควรพัฒนาสื่อเป็นการ์ตูนในรูปแบบ 3 มิติ เพื่อความสมจริง และให้ดูน่าสนใจมากขึ้น ควรเพิ่มเนื้อหาภาษามือให้มากกว่านี้ และด้านเว็บไซต์ ควรพัฒนาให้มีได้หลายรูปแบบ เช่น แอปพลิเคชันบนมือถือ

7. กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้จัดทำโครงการขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าประเมินคุณภาพ และความพึงพอใจของสื่อการเรียนรู้ และชี้แนะให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้

8. เอกสารอ้างอิง

- กวีวัฒน์ จังอินทร์. (2562). **วงจรการพัฒนากระบวน (System Development Life Cycle: SDLC)**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: http://www.bus.ubu.ac.th/shownews.aspx?id=1196&maincat_id=2&subcat_id=14&dcid=3 (วันที่สืบค้น 2 เมษายน 2563).
- จรรยา ชัยนาม. (2558). **การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง คำศัพท์พื้นฐานเพื่อการออกแบบทางศิลปะ สำหรับนักศึกษาทุนหอ ระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิตประภา ศรีอ่อน. (2543). **เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง พัฒนาการทางภาษาของเด็กทุนหอ**. นครปฐม: วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2558). **วิธีหาประสิทธิภาพของสื่อ**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.slideshare.net/ittpatinya/ss-39561953> (วันที่สืบค้น 2 เมษายน 2563).
- ณิษฏกานต์ ขำเดช & ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์. (2560). **การศึกษาความเข้าใจคำศัพท์ของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับทุนหอร่วมกับมีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จากการสอนตามแผนการแยกสอนทักษะส่วนย่อย (Discrete Trial Training) ร่วมกับหนังสือภาพชุดคำศัพท์ภาษาไทย (Sign Language Picture Book)**. **วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ**. 6(2), 107-121.
- ดวงเดือน เทศวานิช. (2535). **รูปแบบการสอน**. **วิทยาลัยครูพระนครสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์**. 1(1), 20-22.
- ประเภทของภาษา**. (2559). [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.im2market.com/2016/10/18/3628> (วันที่สืบค้น 22 ตุลาคม 2560).
- พรพรรณ สมบูรณ์, พุทธิศ ศุภจรรยา, สุวัฒน์ชัย จันทร์เฮง, อธิราภรณ์ จิตวิริยธรรม, & สร้อยทอง หยกสุริยันต์. (2558). **การวิจัยพัฒนาสื่อมัลติมีเดียสอนศัพท์ภาษาไทยด้านเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก**. **วารสารวิจัยทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. 9(2), 116-130.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2554). **ความสำคัญของภาษา**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://www.mwit.ac.th/~saktong/learn6/68.pdf> (วันที่สืบค้น 7 ตุลาคม 2562).
- ไพโรจน์ ตรีธนากุล, ไพบุลย์ เกียรติโกมล, & เสกสรรค์ แยมพินิจ. (2546). **การออกแบบและการผลิต บทเรียนคอมพิวเตอร์การสอน สำหรับ e-Learning**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). **การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แว่นแก้วบรรณกิจ.
- _____. (2555). **การศึกษาความสามารถการจำคำศัพท์ภาษาไทยของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Spe_Ed/Sirirat_P.pdf (วันที่สืบค้น 22 ตุลาคม 2560).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2549). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- ศรียา นิยมธรรม, & ประภัสสร นิยมธรรม. (2541). **พัฒนาการทางภาษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริภา ทองเพ็ญ. (2554). **เครื่องมือในการพัฒนาระบบสารสนเทศด้วย SDLC**. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <http://pooyilk.blogspot.com/2011/01/sdlc.html> (วันที่สืบค้น 2 เมษายน 2563).
- สิริรัตน์ เพ็ชรปรี. (2548). **การศึกษาความสามารถการจำคำศัพท์ภาษาไทยของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน**. **ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**.
- สุมานา หงส์ทอง. (2540). **การพัฒนาชุดการสอนเรื่องการสะกดคำสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน**. **ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**.

- อรรถัย สุทธิกิจ & กชพรรณ ยังมี. (2558). การพัฒนาเกม 2 มิติ สำหรับฝึกทักษะการแยกสี ขนาด และรูปทรงเรขาคณิตของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับกลาง. *วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 6(1), 170-183.
- อลงกรณ์ อัมพูช & วิจิตรา โพธิสาร. (2561). การออกแบบและพัฒนาสื่อประสมเรื่อง ประชาคมอาเซียน ของผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. *วารสารวิชาการ ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 9(2), 60-66.
- Eoghan, Q. (2018). **ADDIE: 5 steps to build effective training programs**. [Online] Available: <https://www.learnupon.com/blog/addie-5-steps/> (Access date 2 April 2020).
- Software Testing Help. (2019). **Software Development Life Cycle (SDLC) Phases, Models, Process and Methodologies**. [Online] Available: <https://www.softwaretestinghelp.com/software-development-life-cycle-sdlc/> (Access date 2 April 2020).

การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรณีศึกษา คณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์
THE STUDY OF STATE, ENGLISH LANGUAGE PROBLEMS AND ENGLISH LANGUAGE NEEDS AMONG STUDENTS OF RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY KRUNGTHAP: CASE STUDY OF THE FACULTY OF BUSINESS ADMINISTRATION AND THE FACULTY OF LIBERAL ARTS

รัตนสุวรรณ วรรณ^{1*}, พัสร์ชญา พานพิชัยทวี² และ ดร.รุจจิพร บัวแก้ว³
Rattanasuwan Rawan^{1*}, Patchaya Parpistharwee² and Rootjiporn Buakaew³

^{1, 2, 3} คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
^{1, 2, 3} Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Krungthep

(Received: January 14, 2020; Revised: May 22, 2020; Accepted: July 10, 2020)

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรณีศึกษา คณะบริหารธุรกิจและคณะศิลปศาสตร์นี้ จัดทำขึ้นด้วยจุดมุ่งหมาย ดังนี้ เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ โครงการวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ในปีการศึกษา 2562/2 เท่านั้น โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 3 ชุด คือ 1) แบบสอบถามที่ศึกษาสภาพ 2) ปัญหา และ 3) ความต้องการการเรียนภาษาอังกฤษของภาควิชาศึกษาทั่วไป สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ แบบเฉพาะเจาะจง หลังจากนั้นนำข้อมูลดิบมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนาโดยโปรแกรม SPSS ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่า นักศึกษาทั้งคณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ด้านครู ด้านผู้เรียน และด้านหลักสูตร ในระดับมาก 2) ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาทั้งสองคณะ มีความคิดเห็นต่อปัญหาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ด้านครู ด้านผู้เรียน และด้านหลักสูตร ในระดับปานกลาง 3) ความต้องการด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่าความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์ที่มีต่อด้านทักษะการเรียนภาษาอังกฤษ ด้านผู้สอน วิชาภาษาอังกฤษ ด้านการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน ด้านจำนวนรายวิชาภาษาอังกฤษ ในระดับใกล้เคียงกัน

คำสำคัญ: สภาพ, ปัญหา, ความต้องการ, ภาษาอังกฤษ

^{1, 2, 3} อาจารย์สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เลขที่ 2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร, กรุงเทพฯ

^{1, 2, 3} Foreign Language Department, Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Krungthep 2 Nanglinchee Road, Thung Mahamek, Sathon, Bangkok.

* Corresponding author, E-mail address: rattanasuwan.r@mail.rmutk.ac.th

ABSTRACT

A Study of State, English Language Problems and English Language Needs among Students of Rajamangala University of Technology Krungthep - Case Study: the Faculty of Business Administration and the Faculty of Liberal Arts was aimed to study the state, problems and needs of university students in the faculty of Business Administration and the Faculty of Liberal arts at Rajamangala University of Technology Krungthep. 3 questionnaires were used to collect data by the teachers themselves: 1) the study form of classroom climate 2) the problems of learning English and 3) the learners' needs towards learning English in General Education courses. Descriptive statistics was applied to the raw data using SPSS.

The results showed that overall perceptions of Business administration students and Liberal arts towards the state of English instruction of General Education towards 4 aspects i.e. classroom climate aspect, teacher aspect, learner aspect and curriculum aspect was observed at high level. Moreover, the overall perception of the two faculty students (Business Administration and Liberal Arts) towards problems of English instruction of General Education towards 4 aspects i.e. classroom climate aspect, teacher aspect, learner aspect and curriculum aspect were found at moderate level. Finally, students' needs of learning various skills and subjects (teacher aspect, instruction aspects teaching media and the number of English subjects) from the higher ranks to the lower stood closely.

Keywords: State, Problems, Needs, English

1. บทนำ

ภาษาอังกฤษได้รับการจัดให้อยู่ในสถานะภาษาต่างประเทศหลัก ตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และ พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายยกระดับคุณภาพการศึกษา และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมสมรรถนะ และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ตามวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560-2575 ได้กำหนดตัวชี้วัดตามเป้าหมายที่ 5 ให้มีการพัฒนาระดับความสามารถเฉลี่ยในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้สำเร็จการศึกษาในแต่ละระดับ

เมื่อทดสอบตามมาตรฐานความสามารถทางภาษาอังกฤษ (CEFR) สูงขึ้น โดยผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.6 / ปวช.) จะต้องมียกระดับความสามารถทางภาษาตามกรอบ CEFR เท่ากับ B1

อย่างไรก็ตาม ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ที่เพิ่งก้าวพ้นระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นยังไม่มีแนวโน้มว่าจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินการสำรวจสภาพ ปัญหา รวมถึงความต้องการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เข้าใจสภาพ และปัญหาของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ถึงแม้ว่ามีการศึกษาที่เกี่ยวกับปัญหา และความต้องการในการเรียนการสอนอยู่แล้วในปัจจุบัน ด้วยสภาพทางสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง สังคมยุคใหม่ทำให้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ต้องเปลี่ยนไปตามสภาพ การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพตามความต้องการของสังคมยุคใหม่ต้องเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และอนาคต จากการศึกษาข้อมูลจากสำนักบริหาร และพัฒนาองค์ความรู้ (OKMD, 2557) สรุปถึงการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ได้ดังนี้ คือ พฤติกรรมการเรียนรู้ของคนเปลี่ยนไป ทำให้ระบบการศึกษาต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โดยเฉพาะการเรียนรู้บนระบบมีการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ของภาคเอกชนและธุรกิจ เช่น บทเรียนสำเร็จรูป สื่อออนไลน์หลากหลายวิชาความรู้ที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองตลอดเวลาที่ต้องการ มีการปรับตัวของแต่ละสายอาชีพ เช่น การทำธุรกรรมออนไลน์

สะดวกรวดเร็ว ประหยัดเวลา ลดพนักงานประจำ เป็นต้น อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาที่ถูกต้องนั้นต้องแก้ปัญหาจากบริบทที่การเรียนการสอนเกิดขึ้นกับกลุ่มนักศึกษาที่มีปัญหาอยู่จึงจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด งานวิจัยนี้จึงเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจที่จะทำให้คณะผู้วิจัยทราบว่าสภาพ ปัญหาการเรียนการสอนของนักศึกษาเป็นเช่นไร อีกทั้งนักศึกษามีความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษอย่างไร

เพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรายวิชาศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ คณะผู้วิจัยเห็นถึงความจำเป็นของการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เมื่อได้รับทราบถึงสภาพ ปัญหา และความต้องการแล้ว คณะผู้วิจัยจะสามารถหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน อันจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในด้านการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาภาษาอังกฤษในศึกษาทั่วไป จะสามารถพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรายวิชาศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
- 2) เพื่อสำรวจปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาในรายวิชาศึกษาทั่วไป ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
- 3) เพื่อสำรวจความต้องการด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

3. วิธีการวิจัย

เครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูล

แบบสอบถาม และข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์

โครงการศึกษานี้เป็นโครงการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม 3 ชุดคือ 1) แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของภาควิชาศึกษาทั่วไป 2) แบบสำรวจปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษ (ของภาควิชาศึกษาทั่วไป) และ 3) แบบสำรวจความต้องการการเรียนภาษาอังกฤษของภาควิชาศึกษาทั่วไป

ผู้ร่วมตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาทุกสาขาวิชาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ประจำปีการศึกษา 2562/2 เท่านั้น ข้อมูลที่นำมาประมวลผลนำมาจากแบบสอบถามทั้งหมด สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ และแบบเฉพาะเจาะจง โดยคณาจารย์สอนวิชาภาษาอังกฤษของภาควิชาศึกษาทั่วไปช่วยกันเก็บข้อมูลหลังเลิกชั้นเรียน และได้ข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งแยกตามคณะ

คณะบริหารธุรกิจ	
แบบสำรวจเพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	114 คน
แบบสำรวจปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	114 คน
แบบสำรวจความต้องการการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	132 คน
คณะศิลปศาสตร์	
แบบสำรวจเพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	205 คน
แบบสำรวจปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	205 คน
แบบสำรวจความต้องการการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	190 คน

ผู้ตอบแบบสอบถามจากคณะบริหารธุรกิจเป็นนักศึกษาเพศชาย 27 คน (24%) และเพศหญิง 87 คน (76%) รวม 114 คน แบ่งตามช่วงอายุได้เป็น 3 ช่วง มีผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุต่ำกว่า 20 ปี 47 คน อายุ 21 – 25 ปี 66 คน และอายุมากกว่า 25 ปี 1 คน หากแบ่งตามระดับชั้นปี มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน (26%) ปี 2 จำนวน 36 คน (32%) ปี 3 จำนวน 16 คน (14%) ปี 4 จำนวน 30 คน (26%) และปี 5 จำนวน 2 คน (2%)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ที่สนใจเรียนในคณะบริหารธุรกิจเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และนักศึกษาส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ยในเกณฑ์เข้าศึกษาเป็นปกติ คือ 21-25 ปี มีส่วนน้อยที่มีอายุมากกว่า หรือต่ำกว่า นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษในรายวิชาศึกษาทั่วไป มีทุกระดับชั้นปีไม่ได้แตกต่างกันมากนัก

ผู้ตอบแบบสอบถามจากคณะศิลปศาสตร์เป็นนักศึกษาเพศชาย 45 คน (22%) และเพศหญิง 160 คน (78%) รวม 205 คน แบ่งตามช่วงอายุ สามารถแบ่งออกเป็น 3 ช่วง มีผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุต่ำกว่า 20 ปี 119 คน (58%) อายุ 21 – 25 ปี 85 คน (41%) และ อายุมากกว่า 25 ปี 1 คน (1%) หากแบ่งตามระดับชั้นปี มีผู้ตอบแบบสอบถามศึกษาในปี 1 จำนวน 107 คน (52%) ปี 2 จำนวน 70 คน (34%) ปี 3 จำนวน 20 คน (10%) ปี 4 จำนวน 6 คน (3%) และปี 5 จำนวน 2 คน (1%) ตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่านักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ส่วนใหญ่จะลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษทั่วไปตั้งแต่ปีที่ 1 และ ปีที่ 2

4. ผลการศึกษา

1) แบบสำรวจเพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป

1.1) ด้านสภาพการจัดการเรียนการสอน ความคิดเห็นภาพรวมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนของวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.05 และ ความคิดเห็นภาพรวมของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ที่มีต่อสภาพการเรียนภาษาอังกฤษพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08

ตารางที่ 2 ผลสำรวจด้านสภาพการจัดการเรียนการสอน

สภาพการจัดการเรียนการสอน	คณะบริหารธุรกิจ		คณะศิลปศาสตร์	
	ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่	ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
ห้องเรียนมีขนาดกว้างเหมาะสมกับปริมาณผู้เรียน	4.18	1	4.14	2
จัดเวลาเรียนที่เหมาะสม ครั้งละ 3 ชั่วโมง	4.08	2	4.16	1
จัดตารางสอบเหมาะสม	4.06	3	4.12	3
มีห้องปฏิบัติการภาษาที่เหมาะสม	4.04	4	3.97	5
มีอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม	3.88	5	4.01	4
ค่าเฉลี่ยในภาพรวม	4.05		4.08	

1.2) ด้านครูผู้สอน ความคิดเห็นภาพรวมของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจที่มีต่อด้านครูผู้สอนของวิชาภาษาอังกฤษในภาคศึกษาศึกษาทั่วไปมีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และความคิดเห็นภาพรวมของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ที่มีต่อด้านครูผู้สอนของวิชาภาษาอังกฤษ ภาคศึกษาศึกษาทั่วไป มีความคิดเห็นในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06

ตารางที่ 3 ผลสำรวจด้านครูผู้สอน

ผู้สอน	คณะบริหารธุรกิจ		คณะศิลปศาสตร์	
	ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่	ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
ครูมีสื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.30	1	4.44	1
ครูเข้าใจลักษณะผู้เรียน	4.10	2	4.25	2
ครูมีวิธีการสอนที่หลากหลายประทับใจ	4.07	3	4.12	3
มีครูสอนตามหนังสือหรือตำราอย่างเดียว	3.71	4	3.70	5
มีครูต่างชาติเป็นเจ้าของภาษา	3.61	5	3.76	4
ค่าเฉลี่ยในภาพรวม	3.96		4.06	

1.3) ด้านผู้เรียน นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมีความคิดเห็นต่อตนเองโดยเฉลี่ยในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 และนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ได้แสดงความคิดเห็นต่อตนเอง โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55

ตารางที่ 4 ผลสำรวจด้านผู้เรียน

ผู้เรียน	คณะบริหารธุรกิจ		คณะศิลปศาสตร์	
	ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่	ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
ผู้เรียนเห็นความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษ	4.46	1	4.46	1
ผู้เรียนเรียนตามแผนของหลักสูตร	4.02	2	4.02	2
ผู้เรียนเรียนเพื่อให้จบหลักสูตร	3.60	3	3.60	3
ผู้เรียนลงทะเบียนตามเพื่อน	2.88	4	2.88	4
ผู้เรียนเบื่อ และไม่ชอบวิชาภาษาอังกฤษ	2.77	5	2.77	5
ค่าเฉลี่ยในภาพรวม	3.56		3.55	

1.4) ด้านหลักสูตร นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจได้แสดงความคิดเห็นต่อหลักสูตรของวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ได้แสดงความคิดเห็นต่อหลักสูตรของ วิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป ด้วยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05

ตารางที่ 5 ผลสำรวจด้านหลักสูตร

หลักสูตร	คณะบริหารธุรกิจ		คณะศิลปศาสตร์	
	ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่	ค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
กำหนดช่วงเล่าเรียนได้เหมาะสม คือ 3 ชม./สัปดาห์	4.01	1	4.17	1
หลักสูตรน่าสนใจสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน	3.98	2	4.09	2
มีรายวิชาให้เลือกเรียนเหมาะสม	3.91	3	4.08	3
มีมากมายหลายหลักสูตรให้เลือกเรียน	3.91	3	3.96	4
มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน	3.84	5	3.95	5
ค่าเฉลี่ยในภาพรวม	3.93		4.05	

จากผลการศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของภาควิชาศึกษาทั่วไปของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และ คณะศิลปศาสตร์ พบว่านักศึกษาทั้งสองคณะมีความคิดเห็นในภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน (คณะบริหารธุรกิจ $(\bar{X}) = 4.05$ คณะศิลปศาสตร์ $(\bar{X}) = 4.08$) นักศึกษาทั้งสองคณะมีผลการแสดงความคิดเห็นต่อสภาพการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไปอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสภาพการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอนด้านผู้เรียน และ ด้านหลักสูตร แสดงให้เห็นว่านักศึกษาทั้งสองคณะให้ความสำคัญต่อการจัดสิ่งแวดล้อมด้านการเรียนภาษาอังกฤษของ ภาควิชาศึกษาทั่วไปใกล้เคียงกัน

หากพิจารณาด้านการแสดงความคิดเห็น จะพบว่านักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ให้ ความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ด้านครูผู้สอน ด้านหลักสูตร และด้านตัว ผู้เรียนตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ Maxwell et al. (2007; 2017) ในประเทศออสเตรเลีย Maxwell et al. (2007) ได้ศึกษาการจัดบรรยากาศในโรงเรียนหลาย ๆ ด้านพบว่าบรรยากาศในโรงเรียน คือ ปัจจัยที่สามารถอธิบาย การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้ การทดสอบด้วยข้อสอบมาตรฐานกลาง ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนสามารถอธิบายได้ว่า การรับรู้ของ ผู้เรียนที่มีต่อการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านเขียน และคำนวณได้ เช่นเดียวกับ Noga Magen-Nagar (2016) ได้เปิดเผยผลการศึกษาว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา และระบบการเรียนการสอนที่ดี สามารถช่วยส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้

คณะผู้วิจัยจึงสรุปว่าสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนพร้อมอุปกรณ์ และสื่อเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนนั้นจำเป็นต่อการเรียนรู้มาก จากการศึกษาการจัดสภาพการเรียนการสอนกับแปรผันตรงกับคุณภาพ การเรียนการสอนในสถานศึกษานั้น ๆ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัทธสดา กัลยาณวุฒิ (2558) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพ และบริหารธุรกิจทั้ง 4 ด้าน คือ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านผู้เรียนตามลำดับ

พบว่าการจัดชั้นเรียน จำนวนนักเรียนในแต่ละห้อง การจัดตารางเรียน ตารางสอบ ช่วงระยะเวลาที่เรียน และช่วงเวลา สอบควรจะเหมาะสม สำหรับด้านตัวผู้เรียนเองพบว่า ต้องเอาใจใส่ต่อการเรียน การให้ความร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้านครูผู้สอน พบว่าครูผู้สอนต้องมีเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย สามารถกระตุ้นความสนใจ และสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนกระตือรือร้นมากขึ้น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออก ความสัมพันธ์ที่ดีของครูและผู้เรียน เป็นบรรยากาศที่ดีทำให้เกิดการเรียนรู้และมีการพัฒนาต่อไป การเตรียมอุปกรณ์การศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีสื่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่ทันสมัย ได้นำมาใช้

ประกอบการเรียนการสอน สามารถทำให้ผู้เรียนสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น (วุฒิยา พยัคฆ์มาก, 2551) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า สภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของภาควิชาศึกษาทั่วไป จากความคิดเห็นของนักศึกษาทั้งสองคณะนั้น ด้านการจัดสภาพการเรียนการสอน จัดรายวิชาเป็นไปตามข้อกำหนด และระเบียบของมหาวิทยาลัย คือ จัดตามปริมาณนักศึกษา ความต้องการของคณะวิชา สถานการณ์ของมหาวิทยาลัยในขณะนั้น และผลการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาทั้งสองคณะที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนตรงกันในระดับมาก แสดงว่าภาควิชาศึกษาทั่วไป และมหาวิทยาลัย จำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวย พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้นักศึกษาอย่างเต็มที่ สภาพของสิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนควรได้รับการพิจารณาอย่างละเอียด และถ่องแท้ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น นวพร ชลารักษ์ (2559) นำเสนอผลการวิจัยว่า สภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นปัจจัยหนึ่งที่อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน การแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน คือ การเลือกกิจกรรมการสอนที่หลากหลายเหมาะสมต่อผู้เรียนให้เกิดพัฒนาความรู้ และทักษะภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา

2.1) คณะบริหารธุรกิจ

2.1.1) ด้านการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาสภาพการจัดการเรียนการสอนของวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.89

ตารางที่ 1 ผลสำรวจด้านการจัดการเรียนการสอน คณะบริหารธุรกิจ

ลำดับที่	ปัญหาสภาพการจัดการเรียนการสอนของวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	ค่าเฉลี่ย
1	ไม่ได้ใช้ห้องเรียนปฏิบัติการภาษา	2.96
2	อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่มีคุณภาพ	2.93
3	ห้องเรียนมีขนาดไม่เหมาะสม	2.92
4	กำหนดความถี่ในการเรียนสัปดาห์ละครั้งไม่เหมาะสม	2.83
5	กำหนดช่วงเวลาเรียนคือ 3 ชม/ สัปดาห์ ไม่เหมาะสม	2.79

2.1.2) ด้านครูผู้สอน ส่วนปัญหาด้านครูผู้สอนในวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.76 การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ และสังคม ให้รู้ตื้นเขินยิ่งขึ้น รวมถึงพฤติกรรมของคนที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จากการสำรวจของบริษัท We are Social พบว่าเดือนมกราคม 2561 ประเทศไทยมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตถึง 82% ของประชากรทั้งหมด จากการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่เศรษฐกิจ

ตารางที่ 7 ผลสำรวจด้านครูผู้สอน คณะบริหารธุรกิจ

ลำดับที่	ปัญหาด้านครูผู้สอนในวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	ค่าเฉลี่ย
1	ครูมีวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ซ้ำ ๆ	2.68
2	ครูไม่เข้าใจวิธีการถ่ายทอดความรู้	2.64
3	ครูไม่ได้ใช้สื่อการสอนกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้	2.65
4	ครูอ่านตามตำรา หรือหนังสืออย่างเดียว	2.62
5	ครูไม่เคยให้คำแนะนำด้านการเรียนหลังจากทราบผลการทดสอบ	2.46

2.1.3) ด้านตัวผู้เรียน ในด้านปัญหาของผู้เรียนวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไปนักศึกษาแสดงความ
 คิดเห็นในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.79

ตารางที่ 2 ผลสำรวจด้านตัวผู้เรียน คณะบริหารธุรกิจ

ลำดับที่	ปัญหาด้านของผู้เรียนในวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	ค่าเฉลี่ย
1	ผู้เรียนมีพื้นฐานภาษาอังกฤษน้อย	3.13
2	ผู้เรียนกลัวภาษาอังกฤษ	3.00
3	ผู้เรียนเบื่อการเรียนไม่รู้เรื่อง	2.82
4	ผู้เรียนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น	2.54
5	ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษ	2.43

2.1.4) ด้านหลักสูตร และปัญหาหลักสูตรของวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป พบว่านักศึกษาแสดง
 ความคิดเห็นในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.93

ตารางที่ 3 ผลสำรวจด้านหลักสูตร คณะบริหารธุรกิจ

ลำดับที่	ปัญหาด้านหลักสูตรของวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	ค่าเฉลี่ย
1	จำนวนรายวิชาน้อย	3.11
2	จำนวนรายวิชาให้เลือกเรียนซ้ำ ๆ กัน	3.05
3	ไม่มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกห้องเรียน	2.93
4	หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	2.80
5	หลักสูตรไม่ทันสมัยไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน และอนาคต	2.76

2.2) คณะศิลปศาสตร์

2.2.1) ด้านการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อปัญหา
 สภาพการจัดการเรียนการสอนของวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.75

ตารางที่ 4 ผลสำรวจด้านการจัดการเรียนการสอน คณะศิลปศาสตร์

ลำดับที่	ปัญหาสภาพการจัดการเรียนการสอนของวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	ค่าเฉลี่ย
1	ไม่ได้ใช้ห้องเรียนปฏิบัติการภาษา	2.90
2	อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่มีคุณภาพ	2.78
3	ห้องเรียนมีขนาดไม่เหมาะสม	2.72
4	กำหนดความถี่ในการเรียนสัปดาห์ละครั้งไม่เหมาะสม	2.69
5	กำหนดช่วงเวลาเรียนคือ 3 ชม/ สัปดาห์ ไม่เหมาะสม	2.67

2.2.2) ด้านครูผู้สอน พบว่าปัญหาด้านครูผู้สอนในวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.48

ตารางที่ 5 ผลสำรวจด้านครูผู้สอน คณะศิลปศาสตร์

ลำดับที่	ปัญหาด้านครูผู้สอนในวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	ค่าเฉลี่ย
1	ครูมีวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ซ้ำ ๆ	2.60
2	ครูไม่เข้าใจวิธีการถ่ายทอดความรู้	2.53
3	ครูอ่านตามตำราหรือหนังสืออย่างเดียว	2.51
4	ครูไม่ได้ใช้สื่อการสอนกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้	2.43
5	ครูไม่เคยให้คำแนะนำด้านการเรียนหลังจากทราบผลการทดสอบ	2.32

2.2.3) ด้านผู้เรียน ในส่วนด้านปัญหาของผู้เรียนวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.60

ตารางที่ 6 ผลสำรวจด้านผู้เรียน คณะศิลปศาสตร์

ลำดับที่	ปัญหาด้านของผู้เรียนในวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	ค่าเฉลี่ย
1	ผู้เรียนมีพื้นฐานภาษาอังกฤษน้อย	2.98
2	ผู้เรียนกลัวภาษาอังกฤษ	2.82
3	ผู้เรียนเบื่อการเรียนไม่รู้เรื่อง	2.67
4	ผู้เรียนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น	2.41
5	ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษ	2.15

2.2.4) ด้านหลักสูตร นักศึกษาพบว่าปัญหาหลักสูตรของวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 2.84

ตารางที่ 7 ผลสำรวจด้านหลักสูตร คณะศิลปศาสตร์

ลำดับที่	ปัญหาด้านหลักสูตรของวิชาภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไป	ค่าเฉลี่ย
1	จำนวนรายวิชาน้อย	3.00
2	จำนวนรายวิชาให้เลือกเรียนซ้ำ ๆ กัน	2.83
3	ไม่มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกห้องเรียน	2.81
4	หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	2.79
5	หลักสูตรไม่ทันสมัยไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน และอนาคต	2.75

ผลของการสำรวจปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของภาควิชาศึกษาทั่วไปของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ ระดับ ปานกลาง โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ

ตารางที่ 14 สรุปผลสำรวจด้านปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของคณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์

ปัญหา	คณะบริหารธุรกิจ	คณะศิลปศาสตร์
ปัญหาสภาพการจัดการ	2.89	2.75
ด้านครูผู้สอน	2.76	2.48
ปัญหาของผู้เรียน	2.79	2.60
ด้านปัญหาหลักสูตร	2.93	2.84

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาวิจัยในส่วนปัญหานี้ได้ว่าอยู่ในระดับกลาง จะเห็นได้ว่านักศึกษาทั้งสองคณะได้เห็นปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษของภาควิชาศึกษาทั่วไปในระดับใกล้เคียงกัน โดยที่นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจแสดงความคิดเห็นต่อปัญหาด้านหลักสูตรมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสภาพการจัดการ ด้านปัญหาของผู้เรียน และปัญหาด้านครูผู้สอนตามลำดับ ในขณะที่นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์แสดงความคิดเห็นว่าปัญหาด้านหลักสูตรมากที่สุด ตามด้วยปัญหาด้านสภาพการจัดการ ปัญหาด้านผู้เรียน และปัญหาด้านครู ตามลำดับ เช่นเดียวกันกับของคณะบริหารธุรกิจ นับว่านักศึกษาให้ความสำคัญกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมของการเรียนภาษาอังกฤษเป็นสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒิยา พัทย์คมมาก (2551) นพพร ชลารักษ์ (2559) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเรียนภาษาอังกฤษขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย สำหรับปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ ความเอาใจใส่ต่อการเรียน การฝึกฝนทั้งใน และนอกชั้นเรียน ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ และความกล้าแสดงออก ด้านครู ได้แก่ เทคนิคการสอนที่หลากหลาย การกระตุ้นให้นักเรียนปฏิสัมพันธ์ กล้าแสดงออก การสร้างบรรยากาศที่สนุก และเป็นกันเอง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ความหลากหลายของกิจกรรม การส่งเสริมการพัฒนาความสามารถทาง การสื่อสาร และการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม บรรยากาศชั้นเรียนทางกายภาพ ได้แก่ สภาพชั้นเรียนที่เหมาะสม และทางจิตใจ ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู และนักเรียน บรรยากาศการเรียนการสอนที่ผ่อนคลายไม่ตึงเครียด ด้านสถาบัน ได้แก่ การสนับสนุน ด้านสื่ออุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ การบริหารจัดการที่ดี ให้ความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ปัจจัยด้านหลักสูตร ได้แก่ การวัด และประเมินผลรวมทั้งการจัดตารางสอบ ตารางเรียน รายวิชาที่เปิดสอน เป็นต้น การเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียน และทักษะการดำรงชีวิต เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องคำนึงถึง หมายถึง การเรียนรู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้ หรือเรียนภาษาอังกฤษแล้วสามารถนำไปต่อยอดในอาชีพที่ทำอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายบริหาร หรือวิศวกร ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษตามเกณฑ์มาตรฐานจะได้เงินค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ นันทิยา ดวงภุมเมศ และ นันธิดา จันทรางศุ (2559) ได้กล่าวในรายงานผลการวิจัยว่า ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่พบ คือ ปัญหาด้านวิธีการสอน ประเทศไทยยังไม่มีการพัฒนาแบบการสอนที่เป็นต้นแบบของการสอนภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียน และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของผู้เรียน รวมไปถึงขาดคู่มือการสอน และสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่พบ คือ อาจารย์ผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่เน้นการสอนตามที่ผู้สอนถนัด ไม่ได้คำนึงถึงเนื้อหาวิชา เช่น การสอนภาษาอังกฤษสำหรับการโรงแรม ผู้สอนภาษาอังกฤษมักจะเน้นสอนไวยากรณ์เป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนยากที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในอาชีพ จากผลการศึกษาวิจัยด้านปัญหานี้จึงพบว่าการบริหารหลักสูตรภาษาอังกฤษต้องมีการจัดทำให้ครอบคลุมขั้นตอนตอนอย่างมีระบบ เช่น มีวัตถุประสงค์การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา มีสื่อการสอนที่ทันสมัย มีกิจกรรมการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ไม่ใช่วัดผลด้วยข้อสอบข้อเขียนอย่างเดียว

สรุปได้ว่านักศึกษาสองคณะ ทั้งคณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์มีปัญหาในการเรียนภาษาอังกฤษของภาควิชาศึกษาทั่วไปโดยเฉลี่ยระดับกลาง แต่ให้ความสำคัญปัญหาด้านหลักสูตรมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาด้านผู้เรียน และปัญหาด้านผู้สอนตามลำดับ ความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไปพบว่า นักศึกษาให้ความสำคัญกับการจัดหลักสูตร ได้แก่ รายวิชาภาษาอังกฤษที่เปิดสอนควรมีหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของสถานการณ์ปัจจุบัน และความสนใจของผู้เรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนภาษาอังกฤษให้เหมาะสม ขนาดห้องเรียน อุปกรณ์อำนวยความสะดวกในห้องเรียนควรมีสภาพพร้อมใช้ มีห้องปฏิบัติการภาษา หรือห้องเรียนภาษาอังกฤษให้ได้ฝึกฝนนอกห้องเรียน มีสื่อการสอนที่ทันสมัยให้นักศึกษาได้ฝึกฝนพัฒนาในเวลาว่าง มีการจัดตารางเรียน และตารางสอบที่เหมาะสม เป็นต้น

3) ผลสำรวจด้านความต้องการ

3.1) ผลสำรวจความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษ ภาควิชาศึกษาทั่วไปของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมีทั้งหมด 132 คน แบ่งเป็นเพศชาย 34 คน และเพศหญิง 98 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และ 74 ตามลำดับ แบ่งตามช่วงอายุเป็นนักศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี อายุ 21 – 25 ปีและ อายุ มากกว่า 25 ปี ผลการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น ต่ำกว่า 20 ปี 50 คน และอายุ 21 – 25 ปี 82 คน แบ่งตามระดับชั้นปี มีผู้ตอบแบบสอบถามศึกษาในปี 1 จำนวน 33 คน (26%) ปี 2 จำนวน 38 คน (29%) ปี 3 จำนวน 27 คน (20%) ปี 4 จำนวน 31 คน (23%) และ ปี 5 จำนวน 3 คน (2%)

ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์มีทั้งหมด 190 คน แบ่งเป็นเพศชาย 40 คน และเพศหญิง 150 คน คิดเป็นร้อยละ 21 และ 79 ตามลำดับ ตามช่วงอายุ 3 ช่วง คือ ต่ำกว่า 20 ปี อายุ 21 – 25 ปีและ อายุ มากกว่า 25 ปี ผลการเก็บข้อมูลแบ่งเป็น ต่ำกว่า 20 ปี 108 คน อายุ 21 – 25 ปี 81 คน และ อายุ มากกว่า 25 ปี 1 คน ระดับชั้นปี มีผู้ตอบแบบสอบถามศึกษาในปี 1 จำนวน 93 คน (49%) ปี 2 จำนวน 66 คน (34%) ปี 3 จำนวน 22 คน (12%) ปี 4 จำนวน 6 คน (3%) และปี 5 จำนวน 3 คน (2%)

3.2) ด้านทักษะการเรียนภาษาอังกฤษของภาควิชาศึกษาทั่วไป ที่เปิดสอน และวางแผนที่จะเปิดสอนเรียงลำดับความต้องการดังนี้

ตารางที่ 15 ความต้องการในด้านของทักษะการเรียนภาษาอังกฤษของภาควิชาศึกษาทั่วไป

ทักษะการเรียนภาษาอังกฤษ	คณะบริหารธุรกิจ	ลำดับที่	คณะศิลปศาสตร์	ลำดับที่
ทักษะการฟัง	41.67	1	47.37	1
ทักษะการอ่าน	37.12	2	37.37	5
ทักษะการอ่าน-เขียน	36.36	3	32.11	8
ทักษะการพูด	34.85	4	42.11	3
ภาษาอังกฤษเพื่อการเตรียมสอบ TOEIC	34.85	5	44.21	2
ทักษะการเขียน	33.33	6	36.84	6
ภาษาอังกฤษเพื่อการเตรียมตัวสมัครงาน	31.82	7	41.05	4
ทักษะการฟัง-พูด	29.55	8	35.79	7
ภาษาอังกฤษเพื่อการเตรียมสอบ TOEFL	20.45	9	21.05	10
บูรณาการทั้ง 4 ทักษะ	19.7	10	25.79	9

ตารางที่ 16 ด้านความต้องการผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์

ด้านความต้องการผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ	คณะบริหารธุรกิจ	ลำดับที่	คณะศิลปศาสตร์	ลำดับที่
ผู้สอนชาวไทย	50.76	1	39.47	2
ผู้สอนทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ	37.12	2	56.32	1
ผู้สอนชาวต่างประเทศ	12.12	3	4.21	3
ด้านการเรียน-การสอน สื่อการเรียนการสอน				
ห้องปฏิบัติการการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ	41.67	1	45.55	1
อุปกรณ์เครื่องเสียงที่มีประสิทธิภาพ	36.36	2	42.93	2
ทราบผลการเรียน และคำชี้แนะเพื่อพัฒนาผล การเรียนรู้ให้ดีขึ้น	35.61	3	41.36	3
ห้องเรียนที่เหมาะสม	34.09	4	36.13	5
โอกาสได้ฝึกปฏิบัติมากกว่าห้องจำอย่างเดียว	30.30	5	40.84	4
โอกาสได้แสดงออกความคิดเห็น	27.27	6	33.51	6
การบูรณาการเรียนการสอนที่หลากหลาย	21.97	7	33.51	6
นวัตกรรมการเรียนการสอน เช่น มีสื่อการสอน คอมพิวเตอร์ สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง	18.18	8	23.56	8
ด้านจำนวนรายวิชาภาษาอังกฤษที่ต้องการเรียนต่อ				
ภาคการศึกษา				
2 วิชาทุกภาคการศึกษา	17.42	3	37.37	1
3 วิชาต่อหลักสูตร 4 ปี	34.85	1	26.84	2
1 วิชาทุกภาคการศึกษา	31.06	2	24.74	3
บทเรียนสำเร็จรูป หรือโปรแกรมการเรียนที่สามารถ ศึกษาด้วยตนเองนอกห้องเรียน	6.06	5	8.95	4
1 วิชาต่อ 1 ปีการศึกษา	10.61	4	2.11	5

ผลการศึกษาความต้องการของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์ พบว่า ทั้งสองคณะ มีความคล้ายคลึงกันในด้าน และแตกต่างกันในด้าน ขึ้นอยู่กับวิชาชีพของนักศึกษาที่เรียน สำหรับความต้องการเรียน ทักษะภาษาอังกฤษเรียงลำดับ 10 ปัจจัยด้วยกัน พบว่า นักศึกษาทั้งสองคณะต้องการเรียนทักษะการฟังเป็นอันดับหนึ่ง เหมือนกัน สำหรับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจมีความต้องการเรียน ทักษะรองลงมา คือ การอ่าน การอ่าน-เขียน การพูด ภาษาอังกฤษเพื่อสอบ TOEIC (อันดับเท่ากัน) การเขียน ภาษาอังกฤษเพื่อการเตรียมตัวสมัครงาน ฟัง-พูด ภาษาอังกฤษ เพื่อการเตรียมสอบ TOEFL และบูรณาการทั้ง 4 ทักษะ ตามลำดับ ในขณะที่นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ มีความต้องการเรียน ทักษะรองลงมา คือ ภาษาอังกฤษเพื่อการเตรียมสอบ TOEIC การพูด ภาษาอังกฤษเพื่อการเตรียมตัวสมัครงาน การอ่าน การเขียน ฟัง-พูด บูรณาการทั้ง 4 ทักษะ และภาษาอังกฤษเพื่อการเตรียมสอบ TOEFL ตามลำดับ พิจารณารายปัจจัย หรือ ทักษะพบว่า อันดับที่ 7 ทักษะการฟัง-พูด นักศึกษาทั้งสองคณะมีความต้องการเหมือนกัน นอกนั้นมีความต้องการไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับความสนใจ หรือความหลากหลายของวิชาชีพที่มีความจำเป็นความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษไม่เหมือนกัน นับตั้งแต่การเตรียมความพร้อมเพื่อการสมัครงาน การสมัครงาน หรือการศึกษาต่อ

หากพิจารณา 5 อันดับต้น ๆ ของนักศึกษาที่ต้องการเรียนภาษาอังกฤษจะพบว่าใกล้เคียงกัน คือ นักศึกษาคณะ บริหารธุรกิจให้ความสำคัญดังนี้ ทักษะการฟัง ร้อยละ 41.67 ทักษะการอ่าน ร้อยละ 37.12 ทักษะการอ่าน-เขียน ร้อยละ 36.36 ทักษะการพูด และภาษาอังกฤษเพื่อสอบ TOEIC ร้อยละ 34.85 (เท่ากันทั้งสอง) ในขณะที่นักศึกษา

คณะศิลปศาสตร์ ให้ความสำคัญดังนี้ ทักษะการฟัง ร้อยละ 47.37 ภาษาอังกฤษเพื่อการเตรียมสอบ TOEIC ร้อยละ 44.21 ทักษะการพูด ร้อยละ 42.11 ภาษาอังกฤษเพื่อการเตรียมตัวสมัครงาน ร้อยละ 41.05 ทักษะการอ่าน ร้อยละ 37.37 สรุปได้ว่า ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนตลอดจนการเตรียมตัวสมัครงาน หรือการเตรียมตัวสอบ TOEIC เพื่อใช้ประกอบการสมัครงาน เป็นความต้องการของนักศึกษาทั้งสองคณะในอันดับต้น ๆ เช่นกัน

สรุปผลความต้องการด้านครูผู้สอนพบว่า นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ และบริหารธุรกิจต้องการครูผู้สอนชาวไทย และชาวต่างประเทศเท่า ๆ กัน

สรุปผลการศึกษาด้านการเรียน-การสอน และสื่อการเรียนการสอนพบว่า นักศึกษาทั้งสองคณะมีความต้องการเรียน ภาษาอังกฤษของภาคการศึกษาทั่วไปโดยใช้ห้องปฏิบัติการภาษาโดยเฉพาะเป็นอันดับหนึ่งเหมือนกัน หากพิจารณารายด้าน พบว่า คณะบริหารธุรกิจ ต้องการด้านอุปกรณ์เครื่องเสียงที่มีประสิทธิภาพเป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ ด้านทราบผลการเรียน และ ค่าขึ้นนะ เพื่อพัฒนาผลการเรียนให้ดีขึ้น ด้านห้องเรียนที่เหมาะสม มีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติมากกว่าห้องจำอย่างเดียว ด้านโอกาส ได้แสดงออกความคิดเห็น ด้านการบูรณาการการเรียนการสอนที่หลากหลาย และด้านนวัตกรรมการเรียนการสอน เช่น มีสื่อ การสอนคอมพิวเตอร์ สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเองตามลำดับ สำหรับคณะศิลปศาสตร์พบว่า ความต้องการอันดับแรก คือ ด้านอุปกรณ์เครื่องเสียงที่มีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ด้านโอกาสได้ฝึกปฏิบัติมากกว่าห้องจำอย่างเดียว ด้านห้องเรียนที่ เหมาะสม โอกาสได้แสดงออกความคิดเห็น ด้านการบูรณาการการเรียนการสอนที่หลากหลาย (อันดับเท่ากัน) และ ด้านนวัตกรรมการเรียนการสอน เช่น มีสื่อการสอนคอมพิวเตอร์ สามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง และนักศึกษาทั้งสอง คณะมีความต้องการเรียนรู้จากนวัตกรรมการเรียนการสอน ในอันดับสุดท้ายเช่นเดียวกัน

สรุปผลการศึกษาความต้องการเลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษของภาคการศึกษาทั่วไปของนักศึกษาทั้งสองคณะ พบว่า คณะบริหารธุรกิจ มีความต้องการเลือกเรียนจาก 5 อันดับ ดังนี้ อันดับที่ 1 คือ เลือกเรียน 3 วิชาต่อ หลักสูตร 4 ปี ตามด้วยเลือกเรียน 1 วิชาทุกภาคการศึกษา 2 วิชาทุกภาคการศึกษา ร้อยละ 17.42 1 วิชาต่อ 1 ปีการศึกษา ร้อยละ 10.61 และเลือกเรียนจากบทเรียนสำเร็จรูป หรือโปรแกรมการเรียนที่สามารถศึกษาด้วยตนเองนอกห้องเรียน ตามลำดับ ในขณะที่ นักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ เลือกเรียน 2 วิชาทุกภาคการศึกษา เป็นอันดับ 1 ตามด้วย 3 วิชาต่อหลักสูตร 4 ปี 1 วิชาทุก ภาคการศึกษา ตามลำดับ

ด้วยตามระเบียบข้อกำหนดของหลักสูตรระบุว่า นักศึกษาทุกรายวิชาต้องเลือกเรียนหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ อย่างน้อย 9 หน่วยกิต หรือ 3 วิชา ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่จะเลือกเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของศึกษาทั่วไปตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-2 คณะผู้วิจัย และคณาจารย์ที่สอนภาษาอังกฤษพบว่า นักศึกษาบางส่วนเลือกเรียน 2 วิชาภายใน 1 ภาคการศึกษา แทนที่จะ เรียนวิชาละ 1 ภาคการศึกษา ทำให้นักศึกษาไม่ได้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง บางสาขาวิชา เช่น การโรงแรม การท่องเที่ยว ยังคงมีรายวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะด้านให้นักศึกษาได้เรียน แต่ส่วนมากไม่มี คาดการณ์ว่าภายในอีก 2 ปี นักศึกษา จะไม่ได้เรียนภาษาอังกฤษอีกเลย ทำให้การพัฒนาศักยภาพการใช้ภาษาอังกฤษ หรือการเรียนรู้ภาษาอังกฤษไม่ต่อเนื่อง ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ดังจะเห็นว่านักศึกษาปีสุดท้ายมีปัญหาเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษในการสมัคร งาน นับเป็นจุดอ่อนของบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ ภาคการศึกษาทั่วไปได้ พยายามแก้ไขจุดอ่อนดังกล่าว ด้วยการจัดทำรายวิชาที่มีบทเรียนออนไลน์เสริมให้นักศึกษาได้ฝึกพัฒนา ทบทวนนอกห้องเรียน และ มหาวิทยาลัยได้ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนอกชั้นเรียน ด้วยการส่งซื้อโปรแกรมการเรียน ภาษาอังกฤษสำเร็จรูป ทำให้นักศึกษาได้ศึกษาในเวลาว่างให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากสถิติที่ได้สำรวจไว้ ผู้สอนชาวต่างประเทศมี ปริมาณไม่มาก และจากการสำรวจครั้งนี้ พบว่านักศึกษาทั้งสองคณะต้องการเลือกเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการเตรียมสอบ TOEFL อันดับสุดท้าย จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่านักศึกษามักเน้นการศึกษาในระบบมากกว่าที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง แม้ว่าจะเป็นส่วนที่พบตาม

5. สรุปผลการวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่า นักศึกษาทั้งคณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์ มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ด้านครู ด้านผู้เรียน และด้านหลักสูตร ในระดับมาก

2) เพื่อสำรวจปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาทั้งสองคณะ มีความคิดเห็นต่อปัญหาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ด้านครู ด้านผู้เรียน และด้านหลักสูตร ในระดับปานกลาง

3) เพื่อสำรวจความต้องการด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษาในรายวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ พบว่า ความต้องการในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์ ที่มีต่อด้านทักษะการเรียนภาษาอังกฤษ ด้านผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ด้านการเรียน-การสอน สื่อการเรียนการสอน ด้านจำนวนรายวิชาภาษาอังกฤษ ในระดับใกล้เคียงกัน

โครงการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรณีศึกษา คณะบริหารธุรกิจ และคณะศิลปศาสตร์ นี้พบว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของภาควิชาศึกษาทั่วไป จำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลักที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างจริงจัง ด้วยนักศึกษาสายอาชีพในปัจจุบัน จำเป็นต้องมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษในระดับมาตรฐานสากล ในลักษณะเฉพาะของแต่ละอาชีพ ให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 การจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ได้แก่ ห้องเรียน วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ขาดห้องเรียน เป็นต้น การจัดสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ได้แก่ หลักสูตร ตารางเรียน ตารางสอบ การวัด และประเมินผล เป็นต้น จำนวนครูผู้สอนต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ผู้เรียน หรือนักศึกษารวมถึงความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ตลอดจนวิธีการสร้างแรงจูงใจให้ตั้งใจเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์การศึกษานักศึกษาโดยตรง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทร หล่อประพันธ์, 2547; สุวรรณ พันธ์พริกส์ และ ณัฏฐิกา มหาพูนทอง, 2550; ฐานวัฒน์ พุฒวิบูลย์วุฒิ, 2552; สุพิชญ์กฤตา พักโพธิ์เย็น, 2560; Maxwell, Katherine, Lee, & Subasic, 2017; ประมาณ อุณพิมาย, 2561; สมศิริ สุระประเสริฐ, สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์, & สมพงษ์ ปันหุ่น, 2561 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบันศึกษาที่มีผลต่อการเรียนรู้ หรือผลสัมฤทธิ์การศึกษของผู้เรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม ขณะเดียวกันได้แสดงถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาที่จำเป็นต้องสอดคล้องกับหลายปัจจัย ได้แก่ ความสนใจของผู้เรียน ความปลอดภัย ความทันสมัย ให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งความรู้ สุขภาพกาย และจิตใจให้เป็นผู้มีศักยภาพสูงสุด หรือดีที่สุด ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน หรือระบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของภาควิชาศึกษาทั่วไป มีปริมาณนักศึกษาลงทะเบียนจำนวนมาก จึงต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นหลักให้ได้มาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับในตลาดแรงงาน ทำให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ นับว่าเป็นการบรรลุเป้าหมายของมหาวิทยาลัย

6. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าการศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน การศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามความต้องการของสถานประกอบการ หรือตลาดแรงงาน ดังนั้นการทำวิจัยสถาบันนี้จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ให้ได้บัณฑิตมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้คือ

- 1) ควรจะดำเนินการศึกษาสภาพ หรือผลการเรียนที่ผ่านมา และพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะศึกษาความต้องการของสถานประกอบการควบคู่กันไป
- 2) ควรจะมีโครงการศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของผู้เรียนทุกสาขาวิชา โดยเฉพาะสาขาวิชาที่มีแนวโน้มผู้เรียนน้อยลงอย่างต่อเนื่อง
- 3) สถาบันควรจะจัดสรรงบประมาณพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจังอย่างเป็นรูปธรรม
- 4) ผู้วิจัยจำเป็นต้องศึกษาวิจัยด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้มีความเชื่อมั่นต่อผลการศึกษาที่ได้รับ

7. เอกสารอ้างอิง

- เจตน์สฤษฎี สักขพันธ์, เกตลภา บุญปรการ และวันทนา ไกรฤกษ์. (2558). ศึกษาสภาพ และปัญหาการเรียนรู้อาษาอังกฤษของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดเทศบาลใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 วันที่ 26 มิถุนายน 2558, มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่. หน้า 270-284.
- ฐานวัฒน์ พุฒวิบูลย์วุฒิ. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำอาภาศ ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนจำอาภาศ พุทธศักราช 2548. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) สืบค้นจาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/59277> (วันที่สืบค้น 12 ธันวาคม 2562)
- นพพร ชลารักษ์. (2559). สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของครูไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพายัพ, 10 (2), หน้า 130-141.
- นันทิยา ดวงมเมศ และนันทิดา จันทรางศุ. (2559). แนวทางพัฒนาศักยภาพการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษของคนไทย: บทสังเคราะห์งานวิจัยมุ่งเป้าหมายด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ. วารสารภาษาและวัฒนธรรม, 35(2), 77-95.
- นุรหะมะ หะยีกาเล้ง. (2554). การเปรียบเทียบปัญหาการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาส. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ประมาณ อุ่นพิมาย. (2561). ปัญหาในการสอนภาษาอังกฤษและความต้องการในการพัฒนาวิชาชีพของครูชาวไทยผู้สอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศในระดับชั้นประถมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์) สืบค้นจาก <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/4308> (วันที่สืบค้น 12 กันยายน 2562)
- พัชสุดา กัลยาณวุฒิ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับ ปวช. และระดับปวส. ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่ : วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ. สืบค้นจาก <http://www.payaptechno.ac.th/app/images/payap/research/research1/st005.pdf> (วันที่สืบค้น 12 กันยายน 2562)

- วุฒิยา พยัคฆ์มาก. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถทางการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนโปรแกรมภาษาอังกฤษ: พหุกรณีศึกษา**. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) สืบค้นจาก <https://cuir.car.chula.ac.th/xmlui/handle/123456789/15706> (วันที่สืบค้น 15 ธันวาคม 2562)
- สมศิริ สุระประเสริฐ, สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ และสมพงษ์ บั่นหุ่น. (2561). รูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์**, 10(1), 126-148
- สุนทร หล่นประพันธ์. (2547). **การศึกษาปัญหาการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงโรงเรียนโยนออฟอาร์คเทคโนโลยี**. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุพิชญ์กฤตา พักโพธิ์เย็น. (2560). **ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาต่อนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต) สืบค้นจาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/160096.pdf> (วันที่สืบค้น 12 กันยายน 2562)
- สุวรรณี พันธุ์พริกส์ และฉลิลิกา มหาพูนทอง. (2550). การศึกษาความสามารถ ปัญหา และความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. **วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**, 17(3), 68-72.
- อีเอฟ เซท (The EF Standard English Test (EF SET)). **ภาษาอังกฤษระดับ B 1 CEFR**. สืบค้นจาก <https://www.efset.org/th/cefr/b1/> (วันที่สืบค้น 5 ธันวาคม 2562)
- Magen-Nagar, N. (2016). **The Contribution of School Climate and Teaching Quality to the Improvement of Learning Achievements, According to an External Evaluation System**. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/306309205_The_Contribution_of_School_Climate_and_Teaching_Quality_to_the_Improvement_of_Learning_Achievements_According_to_an_External_Evaluation_System (Retrieved 12 December 2019)
- Maxwell, S. , Reynolds, K.J., Lee, E., & Subasic, E. (2017). **The Impact of School Climate and School Identification on Academic Achievement: Multilevel Modeling with Student and Teacher Data**. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/321532355_The_Impact_of_School_Climate_and_School_Identification_on_Academic_Achievement_Multilevel_Modeling_with_Student_and_Teacher_Data (Retrieved 12 December 2019)
- OKMD. (2557). **สำนักบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ การเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้** สืบค้นจาก <http://www.okmd.or.th/okmd-kratooktomkit/742/global-knowledge-society-world-of-learning-borderless> (Retrieved 13 December 2019)

การประเมินความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน: เกาะโล้น ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต THE EVALUATION OF HAPPINESS FROM COMMUNITY BASED TOURISM: KOH LOHN, RAWAI SUBDISTRICT, PHUKET

มนรัตน์ ใจเอื้อ^{1*}

Monrat Jaiuea^{1*}

¹ สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

¹ Department of Tourism, School of Tourism and Services, University of the Thai Chamber of Commerce

(Received: March 17, 2020; Revised: June 12, 2020; Accepted: July 1, 2020)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่เกาะโล้น ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต และ 2) เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อยกระดับความสุขของประชาชนในพื้นที่เกาะโล้น ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกาะโล้น ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต มีจำนวนทั้งสิ้น 238 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ประชาชนที่มีส่วนร่วมทางตรงในการจัดการการท่องเที่ยว ประชาชนที่มีส่วนร่วมทางอ้อมในการจัดการการท่องเที่ยว และประชาชนที่ไม่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักสถิติของทาโร ยามาเน่ เท่ากับ 150 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของชุมชนต่อความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เกณฑ์การวัดความสุข อ้างอิงตามมาตรฐานการวัดความสุขมวลรวมประชาชาติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ f-test

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในพื้นที่ชุมชนแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมทั้งหมดมีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความสุขภาพรวมเชิงอัตวิสัย และความสุขภาพรวมเชิงภาวะวิสัยอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการเปรียบเทียบความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชนในพื้นที่เกาะโล้นพบว่า หลังมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประชาชนในพื้นที่มีความสุขมากกว่าก่อนมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อยกระดับความสุขของประชาชนในพื้นที่เกาะโล้น ได้แก่ 1) กำหนดแนวทางหรือข้อปฏิบัติที่ชัดเจนในการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับคนในชุมชนหรือผู้ประกอบการท้องถิ่น 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางตรงให้กับประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น 3) ส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายเป็นของฝาก หรือของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว และ 4) จัดทำปฏิทินการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี

คำสำคัญ: การประเมินความสุข, การท่องเที่ยวโดยชุมชน, ความสุขเชิงอัตวิสัย, ความสุขเชิงภาวะวิสัย

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 126/1 ซอยวิภาวดีรังสิต 2 ดินแดง, กรุงเทพฯ

Lecturer, Department of Tourism, School of Tourism and Services, University of the Thai Chamber of Commerce 126/1 Soi Vibhavadee-Rangsit 2, Dindaeng, Bangkok

* Corresponding author, E-mail address: ajarnnook@gmail.com

ABSTRACT

The first objective of this study is to evaluate the happiness of the community by local people living in Koh Lohn, Rawai Subdistrict, Phuket, Thailand. And the second objective is to suggest the way to enhance the happiness level of people living in Koh Lohn, Rawai Subdistrict, Phuket, Thailand.

The population of this research were 238 peoples who living in Koh Lon, Rawai Sub-district, Phuket Province. The population could be divided into 3 groups which were people who are directly involved in tourism management, people who are indirectly involved in tourism management, and people who do not participate in tourism management. The researcher used Taro Yamane sample size equation to stipulate the sample size equal to 150 local people and utilized the purposive sampling technique. In this research used questionnaire that asked the opinion of the happiness of community tourism. To analyze the finding, the researcher uses the happiness indicator referable to Gross National Happiness (GNH) indicator. The statistics used in this research is frequency distribution, percentage, mean and standard deviation, t-test and f-test.

The result of this study found that the local people who leave in tourist area have happiness at the highest level. The total of subjective well-being (SWB) and objective well-being (OWB) at the highest level. A comparison results after local people were joined the community-based tourism management found that the local people happiness level rise than formerly. The ways to enhance happiness level of people living in Koh Lohn, Rawai Subdistrict, Phuket, Thailand were proposed, as followed: 1) establishes guidelines and procedure of community-based tourism for local people and local entrepreneur. 2) promote and increase the direct interaction of local people in the community. 3) encourage people in the community to produce and/or enhance local products to become a souvenir for selling to tourists. 4) create the all year round travel schedule to notify the tourists that the community can visit in every season.

Keyword: Happiness Indicator, Community Based Tourism, Subjective Well-being, Objective Well-being

1. บทนำ

การพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ กล่าวคือเศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิต บริการที่มีความเข้มแข็ง และโดดเด่นในหลายสาขา เกิดความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อขยายโอกาสด้านการค้า และการลงทุน ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐาน และการบริการทางสังคมมีการพัฒนา และครอบคลุมมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, 2560) ทั้งนี้การสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาประเทศในระยะที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยมีเครื่องชี้วัดที่เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป คือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) และผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross National Product: GNP) แต่ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศมีขอบเขตกว้างขวางมากกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบกับปัญหาทางสังคม ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงมากขึ้น เช่น ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมผู้สูงอายุมากขึ้น ทำให้จำนวนประชากรวัยทำงานลดลง ปัญหาความยากจน ความแตกต่างของรายได้ระหว่างคนเมือง และคนชนบทเนื่องจากการกระจายโอกาสการพัฒนาไม่ทั่วถึง ปัญหา

ทรัพยากรธรรมชาติเกิดความเสื่อมโทรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงกลายเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาที่ยั่งยืน จนเป็นเหตุให้การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาต้องเปลี่ยนไป เพราะถ้าพิจารณาแล้ว การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่หลักประกันว่าจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย วิธีชีวิตเกิดการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนความสัมพันธ์ที่ดีของคนในสังคมไทย ลดน้อยลง และอาจส่งผลให้สังคมล่มสลายได้

ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการวัดการพัฒนาประเทศ ที่มีความหมายมากกว่าการวัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพราะการวัดด้วยวิธีการดังกล่าวไม่ได้สะท้อนถึงความเจริญเติบโตในมิติอื่น ๆ โดยเฉพาะความสุข หรือความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในประเทศ ดังนั้นการสร้างเครื่องชี้วัดผลสำเร็จของการพัฒนาประเทศ ควรคำนึงถึงมิติของความสุขทางกาย และทางใจของคนในสังคมควบคู่กันไป ในปัจจุบันพบว่าแนวคิดการพัฒนาของหลายประเทศได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสุขมากกว่าการให้ความสำคัญกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว (ชนกฤต ทูริสิทธิ์ และชาติรี นาคกุล, 2556) ทั้งนี้ แนวคิดการวัดความสุขเพื่อนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี จะมีองค์ประกอบของดัชนีวัดทางสังคมที่สำคัญจำแนกเป็น 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ตัวชี้วัดทางสังคมเชิงภาวะวิสัย (Objective Well-being: OWB) เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ มุ่งไปที่วัตถุ รายได้ของประชาชน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อันจะนำไปสู่ความสุขที่เกิดจากปัจจัยภายนอก และตัวชี้วัดทางสังคมเชิงอัตวิสัย (Subjective Well-being: SWB) เกี่ยวข้องกับการวัดความพึงพอใจ ความรู้สึก ความสนุกสนาน ความปลอดภัย รวมถึงชีวิตการทำงาน และครอบครัว อันจะนำไปสู่ความสุขจากภายใน (ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต และคณะ, 2555; Campbell, 1980)

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism-CBT) เป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนเข้ามามีส่วนกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวบนพื้นฐานที่ว่า ชาวบ้านในชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากร และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการท่องเที่ยว (สินธุ์ สโรบล, 2555) การท่องเที่ยวโดยชุมชนจึงได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน และพัฒนาชุมชนทั้งในด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิต และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการทำงานร่วมกัน และสร้างความภาคภูมิใจให้คนในชุมชน นอกจากนี้การท่องเที่ยวโดยชุมชนยังเป็นเครื่องมือในการฟื้นฟูวัฒนธรรมให้ได้รับการบันทึก สืบทอด และเผยแพร่ ตลอดจนสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยือน สร้างการรับรู้เรื่องความผูกพันระหว่างชุมชนกับทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งรายได้จากการท่องเที่ยวได้มีส่วนในการสร้างกองทุนเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการพัฒนาชุมชน (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2556) สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อคุณภาพชีวิต และความสุขของคนในชุมชนอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว ที่ไม่ได้ให้ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ชุมชนยังได้รับประโยชน์ในมิติของสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

เกาะโฮลน ตั้งอยู่ที่ตำบลราไวย์ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต สภาพพื้นที่ของหมู่บ้านเป็นเกาะ ที่มีน้ำทะเลล้อมรอบ พื้นที่บนเกาะเป็นที่ราบติดเนินเขา เหมาะแก่การเกษตร ชุมชนเกาะโฮลนไม่มีไฟฟ้าใช้ หากแต่ใช้ไฟฟ้าจากเครื่องปั่นไฟ และแผงโซลาร์เซลล์ ทำให้ชุมชนมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย สงบ และไม่ต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตดังกล่าว เป็นเหตุให้คนรุ่นใหม่ย้ายถิ่นฐานขึ้นไปทำงานบนฝั่ง อย่างไรก็ตามแล้วแต่ วิถีชีวิตที่เรียบง่าย ผสมผสานกับธรรมชาติที่สวยงาม ส่งผลให้ชุมชนมีศักยภาพทางการท่องเที่ยว และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี สำหรับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชาวบ้านในชุมชนเกาะโฮลนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อการท่องเที่ยว จากการเติบโตของการท่องเที่ยวที่ขยายมาถึงชุมชน ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริม คือ การขับเรือรับจ้างนักท่องเที่ยว ในช่วงแรกมีการแย่งลูกค้ากันเกิดขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้นำชุมชนจึงมีการพูดคุยกับชาวบ้าน และรวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มเรือรับจ้างท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม หลังจากนั้นจึงได้มีการจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนตำบลราไวย์ เกาะโฮลนขึ้น เพื่อให้การดำเนินการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความชัดเจน และเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านวิสาหกิจชุมชนตำบลราไวย์ เกาะโฮลน จะมีผู้นำชุมชนเป็นแกนหลักในการจัดการ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาติดต่อใช้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น การใช้บริการเรือรับจ้างท่องเที่ยว การเข้าพักโฮมสเตย์ และการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับชุมชน จะมีการหักรายได้ส่วนหนึ่งเข้ากองทุนส่วนกลาง ใช้ใน

การพัฒนาหมู่บ้าน ส่วนที่เหลือจะกระจายผลประโยชน์ให้ผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน (กาหริ่ม สองเมือง, สัมภาษณ์, 1 ตุลาคม 2561)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าชุมชนในพื้นที่เกาะโหลนจะมีการจัดการการท่องเที่ยวที่ดี แต่ก็ยังมีปัญหาเกิดขึ้น อาทิ การที่นายทุนมาซื้อที่ดินบนเกาะเพื่อทำเป็นบังกะโล และรีสอร์ทให้นักท่องเที่ยวเข้าพัก มีความสะดวกสบายมากกว่าการเข้าพักโฮมสเตย์ ทำให้ปัจจุบันโฮมสเตย์เหลือแค่ 2 หลัง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ไม่พักค้างคืน และมาทำกิจกรรม ดำน้ำ จึงขาดการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับคนในชุมชน คนรุ่นใหม่ในพื้นที่ย้ายถิ่นฐานไปอยู่บนฝั่ง ทำให้ขาดคนสานต่อเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อความสุขมวลรวมของคนในท้องถิ่น จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาความสุขจากการท่องเที่ยว โดยชุมชนในพื้นที่เกาะโหลน ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต เพื่อประเมินระดับความสุขของประชาชนในพื้นที่ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ตลอดจนสามารถยกระดับความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชนในพื้นที่ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อประเมินความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เกาะโหลน ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต
- 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อยกระดับความสุขของประชาชนในพื้นที่เกาะโหลน ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการประเมินความสุขจากการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เกาะโหลน ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต โดยการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ชุมชนแหล่งท่องเที่ยว มีวิธีการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

1) **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกาะโหลน ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต โดยมีประชากรในพื้นที่ชุมชนจำนวนทั้งสิ้น 238 คน ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามหลักสถิติของ Taro Yamane (1973) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 150 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 กลุ่มย่อย ดังนี้

1) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกาะโหลน และมีส่วนร่วมทางตรงในการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และได้รับประโยชน์จากการจัดการการท่องเที่ยว มีการทำงานในลักษณะการรวมกลุ่มเป็นองค์กรชุมชน ได้แก่ คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกที่ดำเนินการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มรถนำเที่ยว กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

2) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกาะโหลน และมีส่วนร่วมทางอ้อมในการจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง หรือมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ไม่ได้รวมกลุ่ม หรือเป็นสมาชิกองค์กรชุมชน แต่เป็นผู้นำเสนอสินค้า บริการทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน และได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ได้แก่ รีสอร์ท/โฮมสเตย์ (ที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการ หรือสมาชิกชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว) ร้านค้า ร้านอาหาร รถรับจ้าง เป็นต้น

3) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เกาะโหลน และไม่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งทางตรง และทางอ้อม และอาจได้รับผลประโยชน์ หรือไม่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวโดยชุมชน (ในกรณีที่ได้รับประโยชน์ เช่น การท่องเที่ยวทำให้ระบบสาธารณสุขโรค และสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนดีขึ้น)

2) เครื่องมือที่ใช้การวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของชุมชนต่อความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยข้อคำถามได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของชุมชนต่อความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วย 12 ประเด็น ได้แก่ 1) การมีสุขภาวะ 2) สภาพทางเศรษฐกิจ 3) สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศธรรมชาติ 4) สภาพทางสังคม และวัฒนธรรม 5) ความเข้มแข็งของชุมชน 6) ความสมดุลของการใช้เวลา 7) การศึกษา และสติปัญญา 8) ชีวิตครอบครัว 9) ธรรมชาติ 10) คุณภาพชีวิต 11) ทรัพยากรมนุษย์ และ 12) การให้บริการและความปลอดภัย

โดยแบบสอบถามได้ใช้มาตรวัดแบบเทอร์สโตน (Thurstone Scale) (ชุตีระ ระบอบ และคณะ, 2552) ด้วยระดับมาตราการวัดเป็น 11 ระดับ คือ 0 – 10 คะแนน ตั้งแต่ไม่มีความสุข ถึง มีความสุขมากที่สุด

3) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์การวัดความสุข อ้างอิงตามมาตรฐานการวัดความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness: GNH) (Centre for Bhutan Studies, 2010) ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การวัดความสุข โดยอ้างอิงตามมาตรฐานการวัด GNH

Categories of happiness	percent	scale
Happy	66 – 100%	6.60 – 10.00
Deeply happy มีความสุขมากที่สุด	77.10 – 100.00%	7.71 – 10.00
Extensively happy มีความสุขมาก	65.10 – 77.00%	6.51 – 7.70
Not-yet happy	0 – 65%	0.00 – 6.50
Narrowly happy มีความสุขน้อย	49.10 – 65.00%	4.91 – 6.50
Unhappy ไม่มีความสุข	0 – 49%	0.00 - 4.90

ที่มา : Centre for Bhutan Studies, 2010

จากตาราง 1 จะเห็นว่า ผู้ที่มีความสุข คือ ผู้ที่มีตัวชี้วัดที่ผ่านเกณฑ์การวัดความสุขรายหมวดตั้งแต่ร้อยละ 66 ขึ้นไป หรือมีค่าเฉลี่ยความสุขตั้งแต่ 6.60 ขึ้นไป โดยมีการแปลความหมายของเกณฑ์การวัดความสุข ดังนี้

คะแนน 7.71 – 10.00 หมายถึง	มีความสุขมากที่สุด
คะแนน 6.51 – 7.70 หมายถึง	มีความสุขมาก
คะแนน 4.91 – 6.50 หมายถึง	มีความสุขน้อย
คะแนน 0.00 – 4.90 หมายถึง	ไม่มีความสุข

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ t-test และ f-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ถ้าพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (fisher's least-significant different)

4. สรุปผลการวิจัย

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่เกาะโฮลน ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต พบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 49 – 67 ปี เป็นกลุ่ม Baby Boomer สถานภาพสมรสแล้ว ระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อาศัยมีจำนวน 5 คนขึ้นไป อาชีพหลักคือเกษตรกร และมีรายได้จากอาชีพหลักต่อเดือนต่ำกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางอ้อม รองลงมาคือ ไม่มีส่วนร่วม และมีส่วนร่วมทางตรง ตามลำดับ โดยผู้ที่มีส่วนร่วมทางตรงเป็นคณะกรรมการชุมชน และคณะกรรมการชมรมด้านการท่องเที่ยว ส่วนผู้ที่มีส่วนร่วมทางอ้อมเป็นผู้ให้บริการนักท่องเที่ยว และขายสินค้าให้นักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าวัตถุประสงค์ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกในชุมชน สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อปีที่ได้รับจากการท่องเที่ยวคือ ต่ำกว่า หรือเท่ากับ 10,000 บาท

ในประเด็นของผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว โดยผลประโยชน์ที่ได้รับ คือ การมีรายได้เพิ่มขึ้น สำหรับช่วงเวลาในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนสามารถให้บริการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ตลอดทั้งปี รองลงมาคือ ให้บริการได้ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงมกราคม ซึ่งไม่ตรงกับช่วงมรสุม อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าชุมชนเริ่มมีการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นระยะเวลา 10 ปีขึ้นไป

ในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน มีดังนี้ 1) กิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติหรือเชิงนิเวศ ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยวทางทะเล (ดำน้ำ) การศึกษาเส้นทางธรรมชาติ และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) กิจกรรมการบริการโฮมสเตย์ 3) กิจกรรมท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ได้แก่ การเรียนรู้วิถีชีวิตพื้นบ้าน อาหารพื้นบ้าน การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้ ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวภายในชุมชนเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ต้องการความเพลิดเพลิน สนุกสนาน พักผ่อนหย่อนใจ (Entertainment Tourist) และยังเห็นว่าชุมชนสามารถรองรับนักท่องเที่ยวสูงสุดต่อวันได้ไม่เกิน 1,000 คน และคิดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนมีความเหมาะสมแล้ว

สำหรับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภาครัฐด้านการท่องเที่ยว เช่น อพท ททท และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ เช่น อบต. รองลงมาคือ หน่วยงานภาคเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ตามลำดับ

2) ผลการประเมินความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ประชาชนในพื้นที่เกาะโฮลน โดยภาพรวมทั้งหมดมีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยความสุขเท่ากับ 8.28) โดยมีความสุขภาพรวมเชิงอัตวิสัย (SWB) และความสุขภาพรวมเชิงภาวะวิสัย (OWB) อยู่ในระดับมากที่สุด (SWB = 8.34, OWB = 8.16) ทั้งนี้หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนในพื้นที่เกาะโฮลนมีความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ด้านความสมดุลในการใช้เวลา และด้านชีวิตครอบครัว โดยมีค่าเฉลี่ยความสุขที่เท่ากัน คือ 8.48 รองลงมา ได้แก่ ด้านธรรมาภิบาล ด้านการให้บริการ และความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยความสุขที่เท่ากัน คือ 8.44 ด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศธรรมชาติ (ค่าเฉลี่ยความสุขเท่ากับ 8.37) ด้านสภาพทางสังคมและวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ยความสุขเท่ากับ 8.33) ด้านคุณภาพชีวิต (ค่าเฉลี่ยความสุขเท่ากับ 8.30) ด้านทรัพยากรมนุษย์ (ค่าเฉลี่ยความสุขเท่ากับ 8.22) ด้านการมีสุขภาวะ (ค่าเฉลี่ยความสุขเท่ากับ 8.14) ด้านการศึกษา/สติปัญญา (ค่าเฉลี่ยความสุขเท่ากับ 8.09) ตามลำดับ ส่วนความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนในระดับมาก ได้แก่ ด้านสภาพทางเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ยความสุขเท่ากับ 7.69) ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความสุขจากการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนแหล่งท่องเที่ยว

รายการความสุข	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
1. การมีสุขภาพ	8.14	1.45	มีความสุขมากที่สุด
2. สภาพทางเศรษฐกิจ	7.69	1.31	มีความสุขมาก
3. สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศธรรมชาติ	8.37	1.20	มีความสุขมากที่สุด
4. สภาพทางสังคมและวัฒนธรรม	8.33	1.12	มีความสุขมากที่สุด
5. ความเข้มแข็งของชุมชน	8.48	1.17	มีความสุขมากที่สุด
6. ความสมดุลในการใช้เวลา	8.48	1.64	มีความสุขมากที่สุด
7. การศึกษา/สติปัญญา	8.09	1.32	มีความสุขมากที่สุด
8. ชีวิตครอบครัว	8.48	1.14	มีความสุขมากที่สุด
9. ธรรมชาติ	8.44	1.21	มีความสุขมากที่สุด
10. คุณภาพชีวิต	8.30	1.23	มีความสุขมากที่สุด
11. ทรัพยากรมนุษย์	8.22	1.30	มีความสุขมากที่สุด
12. การให้บริการและความปลอดภัย	8.44	1.25	มีความสุขมากที่สุด
ภาพรวมเชิงอัตวิสัย (SWB)	8.34	1.09	มีความสุขมากที่สุด
ภาพรวมเชิงภาวะวิสัย (OWB)	8.16	1.01	มีความสุขมากที่สุด
ภาพรวมทั้งหมด	8.28	1.04	มีความสุขมากที่สุด

3) ผลการเปรียบเทียบความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชนในพื้นที่เกาะโฮลน สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

3.1) การเปรียบเทียบความสุขก่อน และหลังมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการสอบถามความสุข โดยภาพรวมเพียงคำถามเดียว พบว่า ประชาชนในพื้นที่ชุมชนเกาะโฮลนมีความสุขหลังมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน มากกว่าก่อนมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยก่อนมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประชาชนในพื้นที่เกาะโฮลน มีความสุขน้อย (ค่าเฉลี่ยความสุขเท่ากับ 5.94) และหลังมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประชาชนในพื้นที่เกาะโฮลน มีความสุขมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยความสุขเท่ากับ 8.82) ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความสุขก่อนและหลังมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน วิสาหกิจชุมชนตำบลราไวย์ เกาะโฮลน

ก่อนมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน			หลังมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน		
$\bar{X}$	SD	ความหมาย	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
5.94	2.20	มีความสุขน้อย	8.82	1.16	มีความสุขมากที่สุด

3.2) การเปรียบเทียบความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน กับข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่เกาะโฮลน สามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

3.2.1) อาชีพหลักที่ต่างกันส่งผลต่อความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่ประกอบอาชีพประมง มีความสุขมากที่สุด และประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีความสุขน้อยที่สุด

3.2.2) การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่งผลต่อความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีส่วนร่วมทางตรง มีความสุขมากกว่าประชาชนที่มีส่วนร่วมทางอ้อม

3.2.3) รายได้เฉลี่ยต่อปีที่ได้จากการท่องเที่ยวแตกต่างกัน ส่งผลต่อความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยวมากกว่า 50,000 บาท มีความสุขมากที่สุด และประชาชนที่มีรายได้จากการท่องเที่ยว 10,001-20,000 มีความสุขน้อยที่สุด

3.2.4) ช่วงเวลาที่สามารถให้บริการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่งผลต่อความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี มีความสุขมากกว่าประชาชนที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวตามช่วงเดือน

3.2.5) จำนวนนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมส่งผลต่อความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการมีจำนวนนักท่องเที่ยวน้อย มีความสุขมากกว่าการมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากไป

4) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อยกระดับความสุขของประชาชนในพื้นที่เกาะโฮลน ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต

เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการยกระดับความสุขของประชาชนในพื้นที่เกาะโฮลน ตำบลราไวย์ จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนความสุขที่มีค่าน้อย ตลอดจนข้อค้นพบที่ได้จากการเปรียบเทียบความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน กับข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่ มาเสนอแนวทางในการพัฒนาความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

4.1) กำหนดแนวทาง หรือข้อปฏิบัติที่ชัดเจนในการท่องเที่ยวโดยชุมชนสำหรับคนในชุมชน หรือผู้ประกอบการท้องถิ่น ชุมชนเกาะโฮลนเป็นชุมชนมุสลิม ซึ่งมีหลักในการปฏิบัติทางศาสนาที่เคร่งครัด แต่การเข้ามาของนักท่องเที่ยวทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และอาจเกิดปัญหาทางสังคมได้ ดังนั้น คณะกรรมการท่องเที่ยวควรทำความเข้าใจกับคนในชุมชน หรือผู้ประกอบการท้องถิ่นในการงดขายสุรา หรือของมีเมาในพื้นที่ยุทธศาสตร์แหล่งท่องเที่ยว เพื่อลดปัญหาแหล่งมั่วสุม และการเกิดอาชญากรรม

4.2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางตรงให้กับประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมทางตรง เช่น การให้ชาวบ้านสมัครเป็นสมาชิกของชมรมหรือคณะกรรมการชุมชนด้านการท่องเที่ยว และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำงานให้ชัดเจน

4.3) ส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อจำหน่ายเป็นของฝาก หรือของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว ผลักดันให้มีการผลิตผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง มีจำนวนเพียงพอ และเหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการจัดประชุมเพื่อร่วมกันถอดบทเรียนหาข้อดีชุมชน นำมาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ขายให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ประชาชนในพื้นที่ชุมชนมีอาชีพประมง และมีการแปรรูปอาหารทะเลอยู่บ้างแล้ว เพียงแต่ต้องพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สวยงาม น่าซื้อ และนำมาขายเป็นของฝากให้กับนักท่องเที่ยว นอกจากจะทำให้นักท่องเที่ยวมีความสุขที่ได้เลือกซื้อสินค้าท้องถิ่นแล้ว ยังทำให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย

4.4) จัดทำปฏิทินการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากพื้นที่ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเป็นพื้นที่ติดกับทะเล ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจว่าไม่สามารถมาเที่ยวได้ในช่วงฤดูมรสุม ในความเป็นจริงชุมชนสามารถมีกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากมีทรัพยากรทั้งธรรมชาติ วัฒนธรรม และงานเทศกาล ดังนั้น คณะกรรมการฯ ควรจัดทำปฏิทินท่องเที่ยว และเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ทราบกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน ในแต่ละเดือนจะเป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวได้ตลอดทั้งปี ทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความสุขมากขึ้น

5. อภิปรายผล

1) ประเด็นความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนแหล่งท่องเที่ยว

พบว่า โดยภาพรวมทั้งหมด ประชาชนในพื้นที่เกาะโฮลนมีความสุขอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพรวมเชิงอัตวิสัย ซึ่งเป็นความสุขภายใน มากกว่า ความสุขเชิงภาวะวิสัย ซึ่งเป็นความสุขภายนอก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก บุคคลหากมีความพึงพอใจในชีวิตหรือมีความสุขจากภายในจิตใจ จะเป็นบุคคลที่มีต้นทุนความสุขอยู่ในตัวเอง ไม่ว่าจะทำกิจกรรมใด ๆ หรือพบเจอกับสภาพแวดล้อมแบบใด หากภายในจิตใจมีความสุข ย่อมส่งผลต่อความสุขภายนอกด้วย ดังนั้น ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรให้ความสำคัญกับความสุขภายในของประชาชนในพื้นที่ ให้ชุมชนมีต้นทุนของความสุข ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพัฒนาด้านกายภาพ อำนวยความสะดวกแก่คนในชุมชน อันจะทำให้เกิดความสุขภายนอก สิ่งเหล่านี้จะนำมาซึ่งความสุขโดยภาพรวมจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน สอดคล้องกับ Kai Liu (2013) ที่ได้ศึกษาเรื่อง Happiness and Tourism เพื่อหาสัมพันธภาพระหว่างความสุขกับการท่องเที่ยว โดยชี้ให้เห็นว่าความสุข และการท่องเที่ยวมีความเกี่ยวข้องกัน โดยความสุขอันเกิดจากการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นจะเป็นความสุขในระยะสั้น แต่ความสุขอันเนื่องมาจากจิตวิทยา หรือความสุขเชิงอัตวิสัย เป็นความสุขที่มีเสถียรภาพมากกว่า ดังนั้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญกับความสุขเชิงอัตวิสัยซึ่งเป็นความสุขที่เกิดขึ้นในใจ และเป็นความสุขที่ติดอยู่ในใจของคนท้องถิ่นได้อย่างยาวนาน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Scott and Sarah (2012) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง The Happiness Factor in Tourism: Subjective Well-being and Social Tourism เป็นงานวิจัยที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวกับคุณภาพชีวิต และความอยู่ดีมีสุข ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของประชาชน อีกทั้งปัจจัยด้านจิตวิทยา การพักผ่อน และการใช้ชีวิตครอบครัว ส่งผลอย่างมากต่อความสุขในชุมชน นั้นหมายความว่า ความสุขในเชิงอัตวิสัยส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของคนในชุมชน

2) การเปรียบเทียบความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พบว่า หลังมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประชาชนในพื้นที่เกาะโฮลนมีความสุขมากกว่า ก่อนมีการท่องเที่ยวโดยชุมชน อธิบายได้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน เพราะการท่องเที่ยวโดยชุมชนช่วยสร้างรายได้เพิ่ม เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดความรัก และสามัคคี ตลอดจนช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนขององค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization-UNWTO, 1998) ที่กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่นำมาซึ่งผลประโยชน์ให้แก่ชุมชน ถ้ามีการวางแผนพัฒนาการจัดการที่ดีแล้ว การท่องเที่ยวจะทำให้เกิดอาชีพในชุมชน สร้างรายได้ และเป็นโอกาสให้เกิดการประกอบธุรกิจ ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดการอนุรักษ์ธรรมชาติในชุมชน โบราณคดี ประวัติศาสตร์ ศิลปะ งานหัตถกรรม และวัฒนธรรมประเพณี ดังนั้น การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยยกระดับความสุขจากการท่องเที่ยวของประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

6. ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่เกาะโลหลนมีความสุขน้อยที่สุดคือ สภาพทางเศรษฐกิจ โดยประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าการท่องเที่ยวโดยชุมชนก่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และทั่วถึง มีความมั่นคงในอาชีพ แต่อย่างไรก็ตามประชาชนในพื้นที่ยังมองว่ากิจกรรมการสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชนยังมีน้อย และขาดความต่อเนื่อง เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อยกระดับความสุขของประชาชนในพื้นที่เกาะโลหลน ควรคำนึงถึงการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้มั่นคง และเกิดการเติบโตอย่างต่อเนื่อง อาทิ ในการผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ต้องใช้วัตถุดิบที่มาจากชุมชน ลดการนำเข้าวัตถุดิบจากภายนอก และก่อให้เกิดการกระจายรายได้แก่คนในชุมชนทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม ผลักดันให้เกิดผู้ประกอบการท้องถิ่นมากขึ้น เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเป็นผู้ขายสินค้า บริการทางการท่องเที่ยวก่อนที่จะรับผู้ประกอบการจากภายนอก และส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อจำหน่ายเป็นสินค้า และของที่ระลึกให้กับนักท่องเที่ยว โดยผลักดันให้มีการผลิตอย่างต่อเนื่อง มีจำนวนที่เพียงพอ และเหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาการประเมินความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการขยายเขตพื้นที่ในการประเมินความสุขให้ครอบคลุมทั้งประเทศ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อยกระดับความสุขให้เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่ชุมชนอย่างแท้จริง

2.2) ควรมีการถอดบทเรียนความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชนในพื้นที่ เพื่อทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน อันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

7. กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยเรื่อง การประเมินความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน ภายใต้โครงการย่อยที่ 1 การประเมินความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนแหล่งท่องเที่ยว ได้รับการสนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ประจำปีงบประมาณ 2561 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณคุณสุเทพ เกื้อสังข์ คุณวัชร ชูรักษา คุณวรรณวิภา ภาณุมาต จากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ที่กรุณาให้คำปรึกษาจนโครงการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี สามารถเป็นประโยชน์ต่อการประเมินความสุขจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวได้

8. เอกสารอ้างอิง

- กาหริ่ม สองเมือง. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลไร่ไฉญ เกาะโลหลน. (1 ตุลาคม 2561). สัมภาษณ์.
- ชุดิระ ระเบียบ และคณะ. (2552). **ระเบียบวิธีวิจัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธนภฤต ทวีสุทธิ และชาติรี นาคะกุล. (2556). ดัชนีวัดความสุขมวลรวมชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**. 39, 1 : 209-220.
- ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ. (2555). **คุณภาพชีวิตการทำงานและความสุข**. กรุงเทพฯ: บริษัท อัททรรูย์ คีเอนนิว จำกัด.
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2556). **คู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. เชียงใหม่: หจก.วนิดาการพิมพ์.
- สินธุ์ สโรบล. (2555). **การท่องเที่ยวโดยชุมชน: แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ**. เชียงใหม่: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานภาค.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

Campbell, Angus. (1980). **The Sense of Well-Being in America**. New York: McGraw-Hill.

Centre for Bhutan Studies. (2010). **GNH Index**. [Online]. Available:

<http://www.grossnationalhappiness.com/articles/> (access date 1 November 2016)

Kai Liu. (2013). **Happiness and Tourism**. [Online]. Available: https://ijbssnet.com/journals/Vol_4_No_15_Special_Issue_November_2013/8.pdf (access date 1 November 2016)

Scott, McCabe & Sarah, Johnson. (2012). **The happiness factor in tourism: subjective well-being and social tourism.U.K.** [Online]. Available: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jannals.2012.12.001> (access date 27 January 2018)

Scott, McCabe & Sarah, Johnson. (2012). **The happiness factor in tourism: subjective well-being and social tourism.U.K.** [Online]. Available: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jannals.2012.12.001> (access date 27 January 2018)

Taro, Yamane. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. New York: Harper and Row Publications.

United Nations World Tourism Organization-UNWTO. 1998. **Sustainable Development of Tourism**.

[Online]. Available: <http://sdt.unwto.org/content/about-us-5>. (access date 11 November 2018)

ลิขสิทธิ์ในงานวิชาการยุคเทคโนโลยีดิจิทัล
COPYRIGHT OF ACADEMIC WORK AT DIGITAL AGE

สุวิมล พิชญไพบูลย์^{1*}

Suwimol Pichayapaboon^{1*}

¹ นักวิจัยอิสระ

¹ Independent researcher

(Received: April 12, 2020; Revised: June 5, 2020; Accepted: July 1, 2020)

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวันไม่ว่าในด้านใด การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมให้รุดหน้ายิ่งขึ้น ยังมีผู้ใช้งานมากขึ้นจึงจำเป็นต้องมีมาตรการเพิ่มขึ้น สร้างความท้าทายต่อการคุ้มครองและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลิขสิทธิ์ที่มีกฎหมายกำหนดความคุ้มครองงานของผู้สร้างสรรค์ที่จะได้รับความคุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์งาน

ด้วยเหตุที่ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ยังไม่มีขีดจำกัด ย่อมส่งผลต่อทุกด้านในสังคมทั้งด้านบวก และด้านลบ ทว่าผลกระทบทางลบ คือ ทำให้มีโอกาสในการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือถ่ายโอนข้อมูลสามารถกระทำได้ง่าย จึงก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะเช่นนี้จึงทำให้มีมาตรการทางเทคโนโลยี (Technological Protection Measures : TPM) มาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ ทว่า มาตรการนี้กลับก่อให้เกิดปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลอันมีลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อยู่ในแวดวงวิชาการ การใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมายต้องถูกจำกัดลงจากการใช้มาตรการทางเทคโนโลยีเนื่องจากผู้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นไม่สามารถเข้าถึงงานได้ หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แม้การใช้งานนั้นจะเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายก็ตาม

คำสำคัญ: เทคโนโลยีดิจิทัล, มาตรการทางเทคโนโลยี, ลิขสิทธิ์

¹ นักวิจัยอิสระ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., 14 พัฒนเวศม์ 2 ปรีดี พนมยงค์ 26 วัดนา, กรุงเทพฯ

Independent researcher, Asst. Prof. Dr., 14 Pattanawet 2 Preedee Phanomyong 26 Wattana, Bangkok.

* Corresponding author, E-mail address: saisawasdi@gmail.com

ABSTRACT

Currently, digital technology influences all aspects of society. The rapid development of digital technology has created a system that drives social economics. Therefore, an increase in users creates challenges related to intellectual property and copyright issues. This leads to new laws being implemented to keep pace with changes in technology.

As technology progresses over time, this situation could have both positive and negative impacts to society. However, the negative impacts could have a greater effect than the positive impacts. Technological Protection Measures (TPM) were implemented to protect against copyright infringement. Nevertheless, these measures could limit the use of copyright material without the permission from the owner even if utilized lawfully.

Key words: digital technology, Technological Protection Measures, copyright

1. บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวันไม่ว่าในด้านใด การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลจึงเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ และสังคมให้รุดหน้ายิ่งขึ้น ยังมีผู้ใช้งานมากขึ้นจึงทำให้ต้องมีมาตรการเพิ่มขึ้น สร้างความท้าทายต่อการคุ้มครอง และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลิขสิทธิ์ที่มีกฎหมายกำหนดความคุ้มครองงานของผู้สร้างสรรค์ ที่จะได้รับความคุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์งาน ด้วยเหตุที่ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ยังไม่มีขีดจำกัด ย่อมส่งผลต่อทุกด้านในสังคมทั้งด้านบวก และด้านลบ ทว่าผลกระทบทางลบ คือ ทำให้มีโอกาสในการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือถ่ายโอนข้อมูล สามารถกระทำได้ง่าย จึงก่อให้เกิดปัญหาการละเมิด ลิขสิทธิ์ ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะเช่นนี้จึงทำให้มีมาตรการทางเทคโนโลยี (Technological Protection Measures : TPM) มาใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ ทว่ามาตรการนี้กลับก่อให้เกิดปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลอันมี ลิขสิทธิ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อยู่ในแวดวงวิชาการ การใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมายต้องถูกจำกัดลงไปจากการใช้มาตรการทางเทคโนโลยี เนื่องจากผู้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นไม่สามารถเข้าถึงงานได้ หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แม้การใช้งานนั้นจะเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายก็ตาม ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทอย่างมากในชีวิตประจำวัน ทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านอื่น ๆ ความก้าวหน้าด้านสารสนเทศทำให้ง่ายต่อการค้นหาสิ่งต่าง ๆ ทุกด้าน อาทิ การค้นหาความรู้ ค้นหาข้อมูลที่น่าสนใจ ใช้ประโยชน์ ค้นหาสถานที่ท่องเที่ยว ย่อโลกนี้ให้แคบลง และง่ายต่อการติดต่อสื่อสารถึงกัน แม้อยู่คนละซีกโลกก็ตาม ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกง่ายต่อการค้นหา และค้นคว้าโดยไม่จำกัด ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บข้อมูลด้วยระบบดิจิทัล หรือการส่งข้อมูลผ่านดาวเทียม หรือไฟเบอร์ออปติก ย่อมช่วยส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ในทุกมุมโลก

การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคม ให้รุดหน้ายิ่งขึ้น รวมถึงพฤติกรรมของคนที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จากการสำรวจของบริษัท We are Social พบว่า เดือนมกราคม 2561 ประเทศไทยมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตถึง 82% ของประชากรทั้งหมด จากการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล ทำให้เกิดรูปแบบธุรกิจใหม่ ๆ พฤติกรรมของคนก็เปลี่ยนไป รูปแบบทรัพย์สินทางปัญญา (Copyright, Patent/ Petty Patent, Trademark, Trade Secret) ที่เปลี่ยนไป ย่อมส่งผลกระทบ และสร้างความท้าทายต่อการคุ้มครอง และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาไปทั่วโลก หลายประเทศจึงดำเนินการปรับปรุงมาตรการ และนโยบายด้านการคุ้มครอง และป้องกันการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ให้ทันต่อบริบทของยุคสมัย (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล,

2561) แม้ว่าเทคโนโลยีจะช่วยให้ชีวิตประจำวันง่ายขึ้น ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต ภาพและเสียงถูกนำออกเผยแพร่อย่างกว้างขวาง จึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์แต่การนำข้อมูลจากเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ย่อมมีข้อจำกัดด้วยหลักกฎหมาย และหลักศีลธรรม รวมถึงจรรยาบรรณ และจริยธรรม

กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา โดยเฉพาะกฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นไปตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 คือเป็นประเภทหนึ่งของทรัพย์สินทางปัญญาที่ผู้สร้างสรรค์ผลงานมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ริเริ่มโดยการใช้สติปัญญาความรู้ ความสามารถ และความวิริยะอุตสาหะของตนเองในการสร้างสรรค์ ไม่ลอกเลียนงานของผู้อื่น งานที่สร้างสรรค์ต้องเป็นงานตามประเภทที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้คุ้มครอง ผู้สร้างสรรค์จะได้รับความคุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์โดยไม่ต้องจดทะเบียน

ดังนั้นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่กฎหมายคุ้มครอง จะต้องมีการคุ้มครองการแสดงออกของความคิด (expressions of idea) และเป็นงานสร้างสรรค์ ซึ่งผลงานสร้างสรรค์นั้นต้องเกิดจากการริเริ่มของผู้สร้างสรรค์โดยไม่ทำซ้ำ ลอกเลียน หรือดัดแปลงจากงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาต แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นงานใหม่ที่ไม่มีใครเคยทำมาก่อน หรือเป็นงานที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน และผลงานสร้างสรรค์ต้องเกิดจากความวิริยะอุตสาหะของผู้สร้างงานโดยทุ่มเทกำลัง สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ลงในงานพอสมควร มิใช่งานอันเกิดขึ้นโดยบังเอิญ

สำหรับเจตนารมณ์ของกฎหมายลิขสิทธิ์ คือ การส่งเสริมการสร้างสรรคงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม ทว่าการคุ้มครองลิขสิทธิ์มีข้อจำกัด 3 ประการ คือ

- 1) มิให้สิทธิเหนือความคิด แต่ให้สิทธิที่จะป้องกันการลอกเลียนผลงาน ดังนั้น การสร้างสรรคงานโดยอิสระมิได้ลอกเลียนงานของผู้อื่นจึงไม่ถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์
- 2) มิได้คุ้มครองความคิด แต่คุ้มครองการแสดงออกซึ่งความคิด (Expression of Idea) ซึ่งจำต้องมีการจำแนกความแตกต่างระหว่างความคิดกับการแสดงออกซึ่งความคิด (Idea/Expression Dichotomy) เพื่อมิให้มีการผูกขาดทางความคิด และส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดความคิดสู่สังคมในรูปแบบต่าง ๆ
- 3) ไม่คุ้มครองข้อเท็จจริง (Facts) ระบบ วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ เช่น ผู้ประพันธ์หนังสือจะไม่มีลิขสิทธิ์ในข้อเท็จจริงที่กล่าวไว้ในหนังสือ ข้อเท็จจริงถือเป็นสมบัติสาธารณะ (Public Domain) ที่ไม่มีข้อจำกัดในการใช้ โดยไม่คำนึงว่าการได้มาซึ่งข้อเท็จจริงนั้นจะเป็นไปด้วยความยากลำบาก หรือมีค่าใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด เช่น นายเอกเขียนหนังสือเกี่ยวกับภูเขาไฟในประเทศอินโดนีเซีย โดยใช้เวลาในการรวบรวมข้อเท็จจริงเป็นระยะเวลานานหลายปี นายเอกมีลิขสิทธิ์ในถ้อยคำ และรูปแบบของหนังสือนั้นเท่านั้น ส่วนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูเขาไฟในประเทศอินโดนีเซียไม่ถือเป็นลิขสิทธิ์ของนายเอก บุคคลอื่นสามารถนำข้อเท็จจริงเหล่านี้ไปใช้ประโยชน์ได้

สำหรับงานอันมีลิขสิทธิ์ กฎหมายให้การคุ้มครองงานสร้างสรรค์ 9 ประเภท ได้แก่

- 1) งานวรรณกรรม (หนังสือ จุลสาร สิ่งพิมพ์ คำปราศรัย โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ฯลฯ)
- 2) งานนาฏกรรม (ท่ารำ ท่าเต้น ฯลฯ)
- 3) งานศิลปกรรม (จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย ศิลปะประยุกต์ ฯลฯ)
- 4) งานดนตรีกรรม (ทำนอง ทำนองและเนื้อร้อง ฯลฯ)
- 5) งานสิ่งบันทึกเสียง (เทป ซีดี)
- 6) งานโสตทัศนวัสดุ (วีซีดี ดีวีดี ที่มีภาพ หรือมีทั้งภาพและเสียง)
- 7) งานภาพยนตร์
- 8) งานแพร่เสียงแพร่ภาพ
- 9) งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรือศิลปะ

แต่ปัจจุบันได้ขยายไปยังสื่อ และเทคโนโลยีประเภทอื่น รวมทั้งโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีโทรคมนาคม ภาพยนตร์ และดนตรี ฯลฯ

นอกจากนี้ประเด็นเรื่องความเป็นเจ้าของ หากเป็นกรณีทรัพย์สินทั่วไป ความเป็นเจ้าของถูกกำหนดด้วยการครอบครอง หรือกรรมสิทธิ์ในทะเบียน เช่น ที่ดิน หรือสิ่งปลูกสร้าง แต่ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง ดังนั้น ความเป็นเจ้าของจึงไม่อาจกำหนดได้จากการครอบครอง หรือการจดทะเบียนเสมอไป ทรัพย์สินทางปัญญาประเภทต่าง ๆ จึงมีการกำหนดความเป็นเจ้าของด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน อาทิ ทรัพย์สินทางปัญญาประเภท “สิทธิบัตร” กำหนดความเป็นเจ้าของสำหรับผู้ที่ยื่นขอรับความคุ้มครองรายแรก (First to file) ด้วยการประดิษฐ์ หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งต้องมีลักษณะตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในกฎหมาย หรือทรัพย์สินทางปัญญาประเภท “เครื่องหมายการค้า” การกำหนดความเป็นเจ้าของจะใช้ระบบสมรรถนะระหว่างการจดทะเบียน และการใช้ โดยหลัก คือ ผู้ที่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นรายแรกจะเป็นผู้มีสิทธิในเครื่องหมายการค้า นั้น ยกเว้นจะมีผู้ใช้เครื่องหมายการค้า นั้นก่อนวันที่จดทะเบียน ส่วนทรัพย์สินทางปัญญาที่มีปัญหาในการกำหนดความเป็นเจ้าของมากที่สุด คือ “ลิขสิทธิ์” เพราะกฎหมายลิขสิทธิ์กำหนดให้ผู้สร้างสรรค์งานได้ลิขสิทธิ์ทันทีโดยมิต้องจดทะเบียน ลิขสิทธิ์ตามลิขสิทธิ์จะเกิดขึ้นเฉพาะในส่วนงานที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นโดยมิได้ลอกเลียนผู้อื่น หรือการสร้างสรรค์งานโดยตนเอง (Originality) การสร้างสรรค์โดยตนเองจึงมีความสำคัญต่อการกำหนดความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่การพิสูจน์ถึงการสร้างสรรค์โดยตนเองนั้น มิใช่เป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้ง่าย (จักรกฤษณ์ ควรพจน์ และนันทน์ อินทนนท์, 2550)

ด้วยงานอันมีลิขสิทธิ์นี้สามารถนำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ใน 4 วิธี ได้แก่ การเผยแพร่ด้วยการจำหน่าย การเผยแพร่ด้วยการคิดค่าบริการเพื่อเข้าถึงข้อมูล การเผยแพร่เนื้อหาของงานโดยไม่คิดค่าตอบแทน และการเผยแพร่ในระบบดิจิทัลออนไลน์ ด้วยเหตุนี้เองเทคโนโลยีสารสนเทศจึงเข้ามามีบทบาท และมีความสำคัญเกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ เนื่องจากการต้องมีการคุ้มครองลิขสิทธิ์บนอินเทอร์เน็ต (จักรกฤษณ์ ควรพจน์ และนันทน์ อินทนนท์, 2550)

การเผยแพร่ด้วยการจำหน่าย เป็นการจำหน่ายโอนกรรมสิทธิ์วัตถุที่บรรจุนงานอันมีลิขสิทธิ์ เช่น หนังสือ ภาพวาด แผ่นซีดี ฯลฯ ผู้ที่เสียค่าตอบแทนเพื่อเข้าถึงงานลักษณะนี้จะมีสิทธิโดยการที่จะใช้ประโยชน์จากงานนั้น เช่น ซื้อหนังสือยืมมีสิทธิอ่าน หรือใช้ประโยชน์จากเนื้อหาในหนังสือนั้นได้ตลอดไป สำหรับการเผยแพร่ด้วยการคิดค่าบริการเพื่อเข้าถึงข้อมูล มีลักษณะที่มีความถาวรน้อยกว่าลักษณะแรก เพราะเป็นกรณีที่ผู้ประสงค์จะเข้าถึงข้อมูลยอมจ่ายเพื่อแลกกับสิทธิที่จะเข้าไปใช้ประโยชน์จากงานในชั่วเวลาจำกัด เช่น การเป็นสมาชิกฐานข้อมูลออนไลน์ เช่าดีวีดี เคเบิลทีวี เป็นต้น ค่าตอบแทนที่ให้แก่ลักษณะเป็นการตอบแทนการเข้าถึงข้อมูล ซึ่งจะมีลักษณะจำกัดเรื่องเวลา เมื่อกำหนดเวลาดังกล่าวสิ้นสุดลง สิทธิในการเข้าถึงงานย่อมถูกระงับ สำหรับการเผยแพร่เนื้อหาของงานโดยไม่คิดค่าตอบแทน เนื่องจากเจ้าของงานประสงค์จะเผยแพร่งานนั้นสู่สาธารณชนในวงกว้างอยู่แล้ว เช่น การเผยแพร่งานโฆษณาประชาสัมพันธ์ โฆษณาโดยใช้แผ่นป้ายโฆษณา วิทยู โทรทัศน์ การเผยแพร่งานลักษณะนี้เป็นที่ต้องการของสาธารณชนน้อยกว่าการเผยแพร่ในสองลักษณะแรก เพราะมีวัตถุประสงค์ที่จะชักจูงสาธารณชนเพื่อความประสงค์บางอย่าง เช่น เพื่อให้บริโภคสินค้า เป็นต้น ส่วนการเผยแพร่ในระบบดิจิทัลออนไลน์ คือ การเผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งแตกต่างจากสองลักษณะแรกที่ไม่มีการคิดค่าตอบแทน (นอกจากค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ และค่าธรรมเนียมการใช้อินเทอร์เน็ต) และแตกต่างจากลักษณะที่สาม ที่มีได้มีเป้าหมายเพื่อชักจูงโฆษณาประชาสัมพันธ์

ด้วยเหตุที่ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ยังไม่มีขีดจำกัด ย่อมส่งผลกระทบต่อทุกด้านในสังคมทั้งด้านบวก และด้านลบ ส่วนด้านวิชาการผลกระทบด้านบวก คือ ข้อมูลต่าง ๆ ถูกบันทึกในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์มากยิ่งขึ้น การค้นคว้าสะดวก และรวดเร็วยิ่งขึ้นเช่นกัน ทว่าผลกระทบทางลบ คือ ทำให้มีโอกาสนในการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือถ่ายโอนข้อมูลสามารถกระทำได้โดยง่าย จึงก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเช่นกัน เพราะการละเมิดลิขสิทธิ์ในงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ถูกจัดเก็บอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถกระทำได้โดยสะดวก รวดเร็ว และคุณภาพของข้อมูลก็ไม่แตกต่างไปจากงานต้นฉบับ

ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะเช่นนี้ จึงมีความพยายามที่จะสร้างอุปกรณ์ หรือเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ในการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือที่เรียกว่า “มาตรการทางเทคโนโลยี” (Technological Protection Measures : TPM) การใช้มาตรการทางเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ได้รับความนิยมนอกจากเจ้าของลิขสิทธิ์มากขึ้น

เนื่องจากมาตรการทางเทคโนโลยีสามารถป้องกันการทำซ้ำ หรือการเข้าถึงข้อมูลอันมีลิขสิทธิ์โดยที่เจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ให้ความยินยอมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในขณะที่มาตรการทางเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ ทว่ามาตรการเช่นนี้ก็กลับก่อให้เกิดปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลอันมีลิขสิทธิ์นั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้อยู่ในแวดวงวิชาการ การใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบด้วยกฎหมายต้องถูกจำกัดลงไป จากการใช้มาตรการทางเทคโนโลยี เนื่องจากผู้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นไม่สามารถเข้าถึงงานนั้นได้ หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นโดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แม้การใช้งานนั้นจะเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายก็ตาม จากการศึกษากฎหมายระหว่างประเทศฉบับต่าง ๆ ที่ให้ความคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยี ได้แก่ กฎหมาย WCT และ WPPT ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกกฎหมาย EU-Directive ของสหภาพยุโรป กฎหมาย DMCA 1998 ของประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมายต่างประเทศที่อยู่ในภูมิภาคยุโรปและเอเชีย รวมถึงร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่..) พ.ศ. ของประเทศไทย ตลอดจนคดีตัวอย่างที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ ทำให้ทราบว่าแม้มาตรการทางเทคโนโลยีจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยเจ้าของลิขสิทธิ์ในการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ในขณะเดียวกันมาตรการทางเทคโนโลยีดังกล่าวก็ได้สร้างอุปสรรคต่อสาธารณชนในการเข้าถึง และใช้งานสร้างสรรค์โดยชอบธรรม (Fair Use) และยิ่งไปกว่านั้นในทางตรงกันข้ามกลับทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถหาประโยชน์จากการใช้มาตรการทางเทคโนโลยีไปในทางมิชอบอีกด้วย การให้ความคุ้มครองทางกฎหมายแก่มาตรการทางเทคโนโลยีอย่างไม่มีข้อจำกัด ย่อมส่งผลกระทบต่อการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม ดังนั้นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่มาตรการทางเทคโนโลยีในลักษณะที่สาธารณชนสามารถนำงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นไปใช้ได้ตรงเท่าที่ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อให้เป็นไปตามหลักการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบธรรม และการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการปกป้องเจ้าของลิขสิทธิ์จากการละเมิดลิขสิทธิ์ แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถคุ้มครองสิทธิของสาธารณชนในการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบธรรมต่อไปได้อย่างแท้จริง (กฤตภาส ตั้งสมบูรณ์, 2552)

ดังนั้น จึงต้องสร้างความตระหนักให้ประชาชนทุกฝ่ายมีความเข้าใจในทรัพย์สินทางปัญญา และความสำคัญของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะลิขสิทธิ์ที่มีการคัดลอกกันอย่างง่ายดายในยุคปัจจุบันที่ผู้คนนิยมใช้โซเชียลมีเดีย

การออกกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่เข้มแข็ง รัดกุม และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ก็เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศนั้น ๆ ได้ เพื่อให้เจ้าของทรัพย์สินทางปัญญามั่นใจในระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในประเทศนั้น ๆ ว่าการจดทะเบียน หรือการสร้างสรรค่นวัตกรรม หรือผลงานใด ๆ จะได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรม รวมถึงทำให้คนทั่วไปมีความตระหนัก เห็นถึงคุณค่าของทรัพย์สินทางปัญญา เข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิด หากตนเองละเมิดกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ส่งผลให้การละเมิดกฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาลดลง เช่น ประเทศญี่ปุ่นมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลิขสิทธิ์ (Copyright Act) ปี 1985 ทำให้การคุ้มครองลิขสิทธิ์ ครอบคลุมไปถึงการคุ้มครองคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ หรือในประเทศอังกฤษมีการเพิ่มบทลงโทษผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ออนไลน์ โดยมีโทษจำคุกสูงสุดจาก 2 ปี เป็น 10 ปี และมีการแก้ไขปรับปรุง ยกเลิก กฎหมายที่ล้าสมัย ไม่ทันเทคโนโลยี และสังคม เช่น การแก้กฎหมายเกี่ยวกับการทำ data mining ซึ่งมีขั้นตอนที่ต้องมีการทำซ้ำข้อมูล ให้ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หรือการล้อเลียน (parody) ที่มีการนำเพลงต้นฉบับมาดัดแปลงเพื่อความบันเทิง ให้ถือเป็นข้อยกเว้นที่ไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ของไฟล์ต้นฉบับ โดยถือเป็นการให้คุณค่าแก่เรื่องวัฒนธรรม และอารมณ์ขัน เป็นต้น นอกจากนี้ประเทศออสเตรเลียได้มีการปรับกฎหมายทางด้านลิขสิทธิ์ให้เข้ากับประเด็นในเศรษฐกิจดิจิทัล โดยได้มีการเปิดให้ผู้เกี่ยวข้องได้ส่งประเด็นต่าง ๆ ด้านลิขสิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีดิจิทัลในหัวข้อ เช่น การเก็บ cache การทำ index และฟังก์ชันอื่น ๆ ของอินเทอร์เน็ต ระบบคลาวด์ การแปลงข้อมูล และเอกสารให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล การทำ data mining เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับกฎหมายทางด้านลิขสิทธิ์ให้เหมาะสมต่อไป (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2561)

ประเทศที่มีการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ จากการจัดอันดับของ U.S. Chamber International IP Index ในปี 2018 ได้แก่ ประเทศ อเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส สวีเดน เยอรมัน และญี่ปุ่น (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2561)

การป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการใช้เทคโนโลยีช่วยในการจำกัดการใช้งานของทรัพย์สินทางปัญญาในรูปแบบดิจิทัล เช่น การจัดการสิทธิดิจิทัล Digital Rights Management หรือ DRM ซึ่งเป็นเทคโนโลยีในการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ทรัพย์สินทางปัญญาด้านดิจิทัล โดยที่ผู้ผลิตฮาร์ดแวร์ ผู้เผยแพร่ ผู้ถือลิขสิทธิ์ ทำการจำกัดสิทธิ์ในการเข้าถึง ใช้งาน ทำซ้ำ หรือดัดแปลง ซอฟต์แวร์ ไฟล์เพลง ไฟล์ภาพยนตร์ ตัวอย่างเช่นไฟล์เพลงที่ซื้อจาก iTunes Store ที่กำหนดให้ผู้ซื้อสามารถฟังได้จากอุปกรณ์ iPod, iPhone เท่านั้น เป็นต้น หรือการใช้เทคโนโลยีบล็อกเชน (Blockchain) เพื่อช่วยป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ เช่นบริษัท Custos Media ซึ่งเป็น Startup ที่นำเทคโนโลยีบล็อกเชนมาช่วยติดตามการใช้งานทรัพย์สินทางปัญญาในรูปแบบดิจิทัล เช่น ภาพยนตร์ eBook หรือเพลง เพื่อป้องกันการใช้งานที่ละเมิดลิขสิทธิ์ได้ เป็นต้น (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2561)

สำหรับประเทศไทย มีการพัฒนากฎหมายลิขสิทธิ์ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมยุคเทคโนโลยีดิจิทัลที่ก้าวล้ำ โดยมีการจัดทำร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่.....) พ.ศ.....และได้นำออกเผยแพร่เพื่อรับฟังความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ ระหว่างวันที่ 31 มกราคม – 28 กุมภาพันธ์ 2561 ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมในหลายมาตรา เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลดังกล่าว อาทิ “มาตรการทางเทคโนโลยี” หมายถึง มาตรการทางเทคโนโลยีสำหรับควบคุมการเข้าถึง ได้แก่ เทคโนโลยีซึ่งมีประสิทธิภาพที่ออกแบบมา เพื่อควบคุมการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ หรือสิ่งบันทึกการแสดง หรือมาตรการทางเทคโนโลยีสำหรับคุ้มครองสิทธิ ได้แก่ เทคโนโลยีซึ่งมีประสิทธิภาพที่ออกแบบมาเพื่อคุ้มครองสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง นอกจากนี้มีการเพิ่มบทนิยามคำว่า “ผู้ให้บริการ” “ผู้ใช้บริการ” ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติมอีกหลายมาตรา ทั้งนี้การแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายลิขสิทธิ์ดังกล่าวก็เพื่อให้สอดคล้อง และทันต่อสถานการณ์ทางเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2562). ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สืบค้นจาก:

[https://www.ipthailand.go.th/images/CP2\(1\).pdf](https://www.ipthailand.go.th/images/CP2(1).pdf) (วันที่สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2562).

กฤตภาส ตั้งสมบูรณ์. (2552). ผลกระทบของการคุ้มครองมาตรการทางเทคโนโลยีต่อการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์โดยชอบ

ธรรม. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

จักรกฤษณ์ ควรวจน์ และนันทน์ อินทนนท์. (2550). ลิขสิทธิ์ยุคเทคโนโลยีดิจิทัล มาตรการทางเทคโนโลยีและทางเลือก

สำหรับประเทศไทย. โครงการ WTO Watch (จับกระแสองค์การการค้าโลก). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2561). แนวปฏิบัติการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญาด้านดิจิทัล

(IP Series: Best Practices on Digital IP Promotion). สืบค้นจาก: <https://www.depa.or.th/th/article-view/ip-series-best-practices-digital-ip-promotion> (วันที่สืบค้น 25 ธันวาคม 2562).

ภาคผนวก

ข้อมูลทั่วไปของวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

รูปแบบและเกณฑ์ต้นฉบับวารสาร: วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

1. ผู้ส่งบทความต้องสมัครสมาชิกในระบบ
 2. ผู้ส่งบทความ สามารถส่งได้ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
 3. เรื่องที่ส่ง ต้องเป็นบทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน หรืออยู่ในระหว่าง รอพิจารณาจากวารสารอื่น
 4. ต้นฉบับ ต้องมีเนื้อหาที่สมบูรณ์ พิมพ์หน้าเดียว ขนาด A4 พิมพ์ด้วย MS-Word รูปแบบอักษร ภาษาไทยใช้ TH SarabunPSK และภาษาอังกฤษใช้ BrowalliaUPC ขนาด 14 pts พิมพ์ แบบเสมอนหน้า-หลัง (Justified) ตั้งค่าหน้ากระดาษดังนี้ ซ้าย เท่ากับ 3.2 เซนติเมตร บน ขวา และล่าง เท่ากับ 2.5 เซนติเมตร
 5. ประเภทของผลงาน มี 2 ประเภท
 - บทความวิจัย (Research Article)
 - บทความวิชาการ (Academic Article)
- 5.1 บทความวิจัย (Research Article) ความยาว 10-15 หน้า มีหัวข้อตามลำดับดังนี้
- ชื่อเรื่อง (Title): ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
 - ชื่อผู้แต่ง (Author) และหน่วยงาน (Institution): ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
 - บทคัดย่อ (Abstract): ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 200-250 คำ
 - คำสำคัญ (Keywords): ไม่เกิน 7 คำ เรียงลำดับตามความสำคัญ โดยวางไว้ท้ายบทคัดย่อ รวมถึง Abstract และ Keywords ภาษาอังกฤษ ต้องสอดคล้องกับภาษาไทย
 - บทนำ (Introduction): นำเสนอความสำคัญ ที่มาของปัญหาวิจัย และสาระสำคัญจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives): ต้องมีความกระชับ และชัดเจนสอดคล้องกับการศึกษาวิจัย
 - การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review): อธิบายให้ตรงประเด็นในเนื้อหาของบทความรวมทั้งมีการอ้างอิงในเนื้ออย่างถูกต้อง
 - ระเบียบวิธีวิจัย (Methodology): อธิบายรายละเอียดวิธีการศึกษาให้กระชับ และเป็นขั้นตอน รวมทั้งกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล
 - ผลการวิจัย (Results): ข้อค้นพบ อาจมีตาราง แผนภูมิ หรือภาพประกอบ ควรมีคำอธิบายที่ชัดเจน และพิมพ์แยกจากเนื้อหาของบทความ
 - อภิปรายผล (Discussion): อธิบายเหตุผลที่ได้จากการศึกษา แสดงความเชื่อมโยงกับสมมุติฐาน (ถ้ามี)
 - สรุป (Conclusion): สรุปผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ข้อเสนอแนะ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และการนำไปใช้ในอนาคต

- กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement) (ถ้ามี)
- เอกสารอ้างอิง (References): ตามหลักเกณฑ์ APA Style

5.1 บทความวิชาการ (Academic Article): ความยาวไม่เกิน 5-10 หน้า นำเสนอประเด็นทางวิชาการที่ค้นคว้าได้จากเอกสารวิชาการทั่วไป สามารถสอดแทรกความเห็นของผู้เขียนได้บนพื้นฐานของการอ้างอิงทางวิชาการประกอบด้วย

- ชื่อเรื่อง (Title): ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
- ชื่อผู้แต่ง (Author) และหน่วยงาน (Institution): ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- บทนำ (Introduction): นำเสนอสาระความสำคัญ ที่เกี่ยวข้อง
- การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review): อธิบายให้ตรงประเด็นในเนื้อหาของบทความรวมทั้งมีการอ้างอิงในเนื้อหาอย่างถูกต้อง
- เอกสารอ้างอิง (References): ตามหลักเกณฑ์ APA Style

6. การส่งต้นฉบับ ส่งผ่านระบบ ทาง website เท่านั้น

7. การตรวจแก้ไข และยอมรับการตีพิมพ์

7.1 การติดต่อผู้แต่งเพื่อการตรวจแก้ไข หรือตอบรับ/ปฏิเสธการตีพิมพ์ จะกระทำผ่านทางอีเมล (email)

7.2 บทความจะได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน

7.3 กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาตีพิมพ์

8. เนื้อหาบทความวิจัย หรือบทความวิชาการเป็นความรับผิดชอบของผู้แต่ง

9. ลิขสิทธิ์บทความวิจัย หรือบทความวิชาการเป็นของวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

การอ้างอิงในเนื้อเรื่องและรายการอ้างอิง

ใช้วิธีการอ้างอิงตามรูปแบบ APA แต่ละรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาจะต้องมีรายการอ้างอิงที่สมบูรณ์ปรากฏอยู่ในรายการอ้างอิงท้ายบทความ

การอ้างอิงในเนื้อเรื่อง: ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี ระบุชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้า โดยตำแหน่งของการอ้างอิงสามารถแสดงไว้ข้างหน้า หรือข้างหลังข้อความที่ต้องการอ้างอิง เพื่อบอกแหล่งที่มาของข้อความนั้น

ตัวอย่างภาษาไทย

(กอแก้ว วงศ์พันธุ์, 2558: 10) ในกรณีอยู่หลังข้อความที่ต้องการอ้าง หรือ

กอแก้ว วงศ์พันธุ์ (2558: 10) ในกรณีอยู่หน้าข้อความที่ต้องการอ้าง

ตัวอย่างภาษาอังกฤษ

(Gilman, 2013: 143-144) ในกรณีอยู่หลังข้อความที่ต้องการอ้าง หรือ

Gilman, (2013: 143-144) ในกรณีอยู่หน้าข้อความที่ต้องการอ้าง

รายการอ้างอิง

ให้รวบรวมเอกสารทั้งหมดที่ใช้อ้างอิงไว้ท้ายบทความ จัดเรียงตามลำดับอักษรชื่อผู้แต่ง ถ้ามีเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้เรียงภาษาไทยไว้ก่อน ใช้รูปแบบการลงรายการตามระบบ APA ดังตัวอย่าง

หนังสือ

สมเดช โรจน์ศรีเสถียร. (2559). **เทคนิคการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานด้านภาษีอากร**. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมนิติเพรสจำกัด.
Gilman, Isaac. (2013). **Library Scholarly Communication Programs : Legal and Ethical considerations**. Oxford: Chandos Publishing.

บทความวารสาร

กนิฐา แสงกระจ่าง. (2559). “มาตรฐานไอทีกับการดำเนินงานในห้องสมุดดิจิทัล” **การอาชีวะและเทคนิคศึกษา**. 6, 11 (มกราคม-มิถุนายน): 32-48.
Rodgers, Svetlana. (2016). “Minimally Processed Functional Food: Technological and Operational Pathways” **Journal of Food Science**. 81, Nr. 10-11-12 (October-November-December): R2309-R2319.

เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ

อังสนา ธงไชย. (2556). สถานการณ์การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในยุค OA. ในสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. **สารสนเทศเพื่อการวิจัยในยุค Open Access**. การประชุมวิชาการ STKS ประจำปี 2556. ณ โรงแรมดิเอ็มเมอรัล กรุงเทพมหานคร.

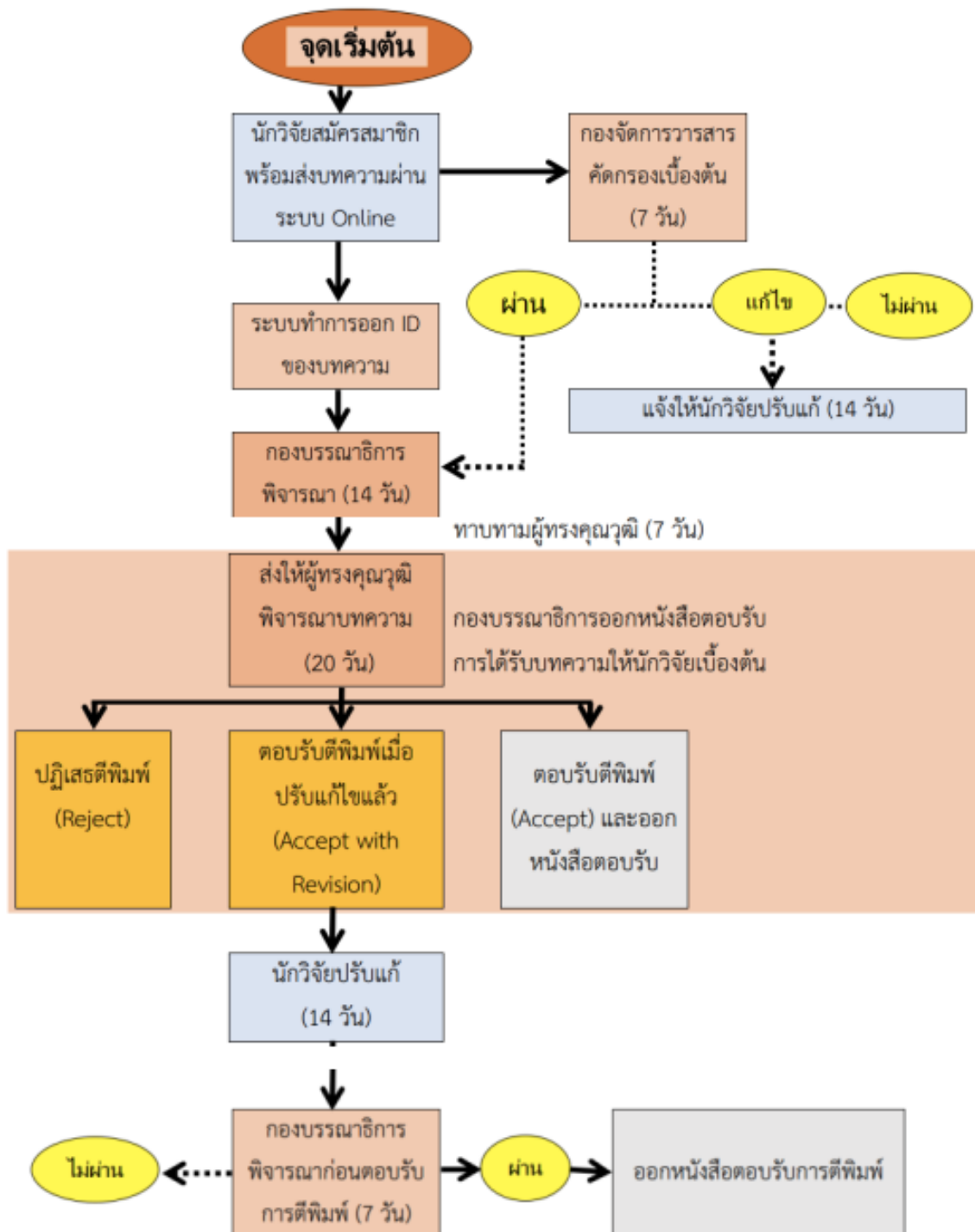
วิทยานิพนธ์

จักรพันธ์ วงศ์ฤกษ์ดี. (2553). **การพัฒนาระบบการสืบค้นข้อมูลอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ด้วยศัพท์สัมพันธ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สื่อออนไลน์

สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. 2560. [ออนไลน์] สืบค้นจาก: <https://www.slidesher.net/ssuser23b32c/12-2560-2564-70611200> (วันที่สืบค้น 3 ตุลาคม 2561).
Open science. (2017). [Online]. Available: https://en.wikipedia.org/wiki/Open_Science (Access date 11 January 2017).

ขั้นตอนการจัดทำวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

จริยธรรมในการตีพิมพ์

เครดิต <https://publicationethics.org/>

หน้าที่ของผู้เขียน

1. ผู้เขียนจะต้องรับรองว่าเอกสารไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ในก่อนหน้านี้นี้หรือส่งไปยังวารสารอื่นพร้อมกัน
2. ผู้เขียนจะไม่กระทำการลอกเลียนแบบในระดับใด ๆ ในเอกสาร
3. ผู้เขียนจะต้องจัดทำรูปแบบต้นฉบับของตนเองตาม 'แนวทางสำหรับผู้แต่ง' ที่ระบุไว้ในวารสาร
4. ผู้เขียนที่มีชื่ออยู่ในบทความจะต้องมีส่วนร่วมในการผลิตกระดาษ หรือกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
5. รูปภาพตัวเลขหรือตารางทั้งหมดที่ปรากฏในกระดาษต้องถูกอ้างอิงอย่างถูกต้องพร้อมระบุแหล่งที่มาอย่างถูกต้อง ผู้เขียนจะต้องรับผิดชอบการฟ้องร้องทางกฎหมายใด ๆ หากมี
6. ผู้เขียนจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และรูปแบบทั้งในการอ้างอิงข้อความและบรรณานุกรมจะไม่มี การอ้างอิงใด ๆ สำหรับการอ้างอิงที่ยังไม่ได้อ่าน และควรอ้างอิงจำนวนที่เหมาะสม
7. ผู้เขียนจะต้องแก้ไข หรือทำซ้ำบทความของพวกเขาในเวลาที่กำหนดตามการประเมิน และให้คำแนะนำโดยผู้ตรวจสอบและคณะบรรณาธิการ
8. ผู้เขียนจะต้องระบุแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย (ถ้ามี) รวมถึงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง
9. การตอบรับควรระบุไว้หลังจากได้รับความยินยอมจากผู้สนับสนุนที่เกี่ยวข้องแล้วเท่านั้น
10. ผลการวิจัยจะต้องนำเสนอตามข้อมูลที่ได้มา ไม่มีการเฝ้าระวังเอาเปรียบ (สรุปเท็จ หรือบิดเบือน หรือเลือกข้อมูล / ค้นหาแบบลำเอียง)
11. ไม่มีการอ้างอิงใด ๆ กับบทความที่ถูกเพิกถอนเว้นแต่ข้อความที่อ้างถึงอ้างถึงในขั้นตอน การเพิกถอน จะต้องมีการอ้างถึงเพิ่มเติมในการอ้างอิงดังกล่าวเป็น 'บทความที่ถูกเพิกถอน'

หน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการจะประเมินคุณภาพกระดาษสำหรับการตีพิมพ์ และเลือกเฉพาะผู้ที่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบ ซึ่งต้องให้ความสำคัญ และความสอดคล้องกับนโยบายวารสาร บทความที่เลือกจะต้องมีองค์ความรู้ที่สะท้อนการรับรู้ที่มีคุณค่าและกรอบทฤษฎีที่ได้รับจากประสบการณ์ หรือการสังเคราะห์ข้อความ / การวิจัย ต้องมีทฤษฎีพื้นฐาน หรือแบบจำลองทางความคิดที่เอื้อต่อการวิจัยเพิ่มเติม
2. จะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้แต่ง หรือผู้ตรวจสอบบทความให้กับบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในระหว่างกระบวนการตรวจสอบบทความ
3. บทความที่ตีพิมพ์ก่อนหน้านี้ที่อื่นจะต้องไม่ได้รับการยอมรับจากบรรณาธิการเพื่อการตีพิมพ์ การคัดลอกผลงานต้องได้รับการพิจารณาอย่างจริงจัง โดยใช้ซอฟต์แวร์ตรวจจับที่น่าเชื่อถือ บทความที่ตรวจพบว่าการลอกเลียนแบบจะต้องถูกชะลอเพื่อการประเมินผลเพิ่มเติมผู้ติดต่อจะได้รับการติดต่อ และคำอธิบายที่เกี่ยวข้องจะถูกร้องขอเพื่อสนับสนุน การตัดสินใจของบรรณาธิการที่จะยอมรับหรือปฏิเสธกระดาษดังกล่าว
4. ผู้แก้ไขจะต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้แต่ง หรือผู้ตรวจสอบ
5. ผู้แก้ไขจะต้องไม่อ้างสิทธิ์ในเอกสารที่ส่งบางส่วน หรือทั้งหมดเป็นของตนเอง

6. บรรณาธิการจะต้องพิจารณาเพื่อตีพิมพ์เฉพาะบทความที่ดำเนินการด้วยวิธีการที่ถูกต้อง และให้ผลการวิจัยที่ถูกต้อง และคุณภาพของการทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้หลักสำหรับการตีพิมพ์
7. ในกรณีที่บรรณาธิการตรวจพบการลอกเลียนแบบ หรือข้อมูลเท็จในเอกสารที่ส่งมา และการตัดสินใจในการเพิกถอนซึ่งผู้เขียนปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามบรรณาธิการจึงมีสิทธิ์ และความรับผิดชอบเต็มที่ในการดำเนินการตามกระบวนการเพิกถอนโดยไม่ต้อง ความยินยอมล่วงหน้าจากผู้แต่ง

หน้าที่ของผู้ตรวจสอบ

1. ผู้ตรวจสอบจะต้องรักษาความลับของกระดาษที่ส่งมาและหลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูลบางส่วนหรือทั้งหมดของบทความดังกล่าวให้กับฝ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องในระหว่างกระบวนการตรวจสอบบทความ
2. การรับรู้ว่ามี ความขัดแย้งทางผลประโยชน์กับผู้เขียนบทความที่อาจขัดขวางเสรีภาพในการแสดงออกผู้วิจารณ์ควรแจ้งบรรณาธิการทันที และปฏิเสธที่จะเข้าร่วมในกระบวนการตรวจสอบของบทความดังกล่าว
3. ผู้วิจารณ์ควรประเมินบทความที่เหมาะสมกับสาขาความเชี่ยวชาญของตนโดยประเมินการมีส่วนร่วมของบทความเกี่ยวกับวินัยคุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของการศึกษา ควรมีการให้คำแนะนำเกี่ยวกับวรรณกรรมที่ไม่ได้ถูกรวบรวมไว้โดยผู้แต่ง และการตัดสินใจส่วนตัวโดยไม่มีหลักฐานสนับสนุนไม่ควรใช้เป็นเกณฑ์สำหรับการประเมินผลบทความ
4. ผู้ตรวจสอบจะต้องไม่อ้างสิทธิ์ในเอกสารที่ส่งบางส่วน หรือทั้งหมดเป็นของตนเอง
5. ในกรณีที่ตรวจพบการลอกเลียนแบบผู้ตรวจสอบจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที

ข้อคิดเห็นที่ปรากฏ และแสดงในเนื้อหาบทความต่าง ๆ ในวารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ

ถือเป็นความเห็น และความรับผิดชอบโดยตรงของผู้เขียน

